

Møte onsdag den 22. november 2006 kl. 10

President: Carl I. Hagen

Dagsorden (nr. 19):

1. Spørretime
 - muntlig spørretime
 - ordinær spørretime
2. Referat

Valg av settepresidenter

Presidenten: Presidenten vil foreslå at det velges to settepresidenter for Stortingets møte i dag – og anser det som vedtatt.

Presidenten vil foreslå Kenneth Svendsen og Hans Frode Kielland Asmyhr. – Andre forslag foreligger ikke, og Kenneth Svendsen og Hans Frode Kielland Asmyhr anses enstemmig valgt som settepresidenter for Stortingets møte i dag.

Representanten Laila Dāvøy vil fremsette et representantforslag.

Laila Dāvøy (KrF) [10:01:53]: På vegne av Åse Gunhild Woie Duesund, Line Henriette Holten Hjemdal, May-Helen Molvær Grimstad og meg selv har jeg den ære å framsette et representantforslag om lovfestet rett til rehabilitering.

Presidenten: Forslaget vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Sak nr. 1

Spørretime

- muntlig spørretime
- ordinær spørretime

Muntlig spørretime

Presidenten: Stortinget mottok mandag meddelelse fra Statsministerens kontor om at følgende vil møte til muntlig spørretime:

- utenriksminister Jonas Gahr Støre
- statsråd Liv Signe Navarsete
- statsråd Øystein Djupedal

De annonserte regjeringsmedlemmer er til stede, og vi er klar til å starte den muntlige spørretimen.

De representanter som i tillegg til de forhåndspåmeldte ønsker å stille hovedspørsmål, bes om å reise seg. –

Vi starter da med første hovedspørsmål, fra representanten Erna Solberg.

Erna Solberg (H) [10:03:12]: Jeg vil tillate meg å stille spørsmål til utenriksministeren.

Vi har i løpet av den måneden som nesten har gått siden Regjeringen sa nei til deltakelse med ytterligere styrker i Sør-Afghanistan, vært vitne til en betydelig splittelse og diskusjon blant de rød-grønne representantene. Vi har

bl.a. registrert at Marit Nybakk på møte i NATOs parlamentarikerforsamling, ifølge morgennyhetene, har gått inn for at man skal ha et sterkere engasjement i Sør-Afghanistan. Vi har opplevd SV-representanter som har æreskjelt en av Arbeiderpartiets fremste utenrikspolitikere, stortingspresident Thorbjørn Jagland, for hans syn på denne saken. Det er også sånn at debatten om Afghanistan raser videre etter at Regjeringen gav etter for SV i dette spørsmålet.

Nå slår det også sprekker på flere andre områder i fundamentet i Soria Moria-erklæringen, nemlig i NATO-medlemskapet og EØS-avtalen som grunnlag for utenrikspolitikken. Vi ser at selv om Regjeringen har erklært en aktiv EU-politikk, velger Odd Roger Enoksen ikke å prioritere å delta i EU-samtaler knyttet til viktige spørsmål på energifeltet. Det bygger seg opp til en ny krig og splittelse mellom regjeringspartiene om bruken av veto og innholdet i det såkalte tjenstedirektivet, et direktiv som er laget for å få mer fart på Europa og skape flere arbeidsplasser, og som stort sett møtes med en positiv holdning fra fagbevegelsene i hele EU.

Mitt spørsmål til utenriksministeren er: Når NATO-motstanderne bestemmer vår deltakelsesform i NATO, er det da sånn at det er EØS-motstanderne i Regjeringen som skal bestemme vår EØS-deltakelse?

Utenriksminister Jonas Gahr Støre [10:05:29]: Jeg må få tillate meg å distansere meg fra representanten Solbergs virkelighetsoppfatning. Denne Regjeringen er for NATO. Denne Regjeringen er for EØS. Det finnes da ikke noen motstander som dikterer politikken på disse områdene. Jeg er også grunnleggende uenig i at det er betydelig splittelse mellom regjeringspartiene i disse spørsmålene. Det er diskusjon, ja, og det ønsker jeg velkommen. Men det er ikke riktig å framstille det på den måten.

De eksemplene som representanten trekker fram, vil jeg ikke gå i detaljer på, men la meg bare ta et par:

Det ble her framstilt slik at representanten Nybakk skal ha gått inn for å sende norske soldater til Sør-Afghanistan. Jeg tror representanten Solberg viser til parlamentarikerforsamlingen, som hadde en samling nå, og hvor representanten Nybakk var med. En resolusjon fra det møtet gir uttrykk for at det er viktig at NATOs styrkemål blir nådd i sør. Det er ikke et direkte uttrykk for at Norge bør sende soldater til sør. Det kan gjerne utlegges slik, men jeg mener ikke at det er en riktig gjengiving av en slik generell uttalelse. Debatten raser videre, sier representanten Solberg. Ja, det tror jeg er bra. Jeg tror vi nå har fått en debatt om det et bredere bilde av Afghanistan utgjør, de utfordringene som må løses for at Afghanistan skal kunne komme på en bedre kurs, som har en militær dimensjon, men som ikke minst har en sivil dimensjon.

Så har krigsretorikken gått representanten Solberg så pass mye til hodet at hun løfter dette inn i norsk politikk og sier at det er krig om EØS-direktivene. Vel, jeg kan berolige henne med at det går ganske rolig for seg på det området. At det har vært en diskusjon rundt tjenstedirektivet i mange, mange år, er ikke nytt. Det er bra. Nå har det kommet til en slutt ved at rådet trolig vedtar direktivet om

kort tid. Da skal vi ha en grundig vurdering av det direktivet, og vi kommer til å gjøre oss opp en mening om det. At det er diskusjoner om et så sentralt tema i arbeidslivet, om arbeidstakernes rettigheter, er naturlig og ønskelig. Regjeringens holdning er at vi ikke kan godta et direktiv som fører til sosial dumping, og med det som grunnlag skal vi vurdere direktivet meget nøye. Det får vi god mulighet til fra midten av desember.

Erna Solberg (H) [10:07:38]: Jeg mener at det er et ganske høyt volum i en politisk debatt når representanter fra et av regjeringspartiene kaller en representant fra et annet regjeringsparti – som også er stortingspresident – for en krigshisser, fordi han tar til orde for et standpunkt som jeg har registrert at det er ganske mange andre i et av regjeringspartiene som mener.

Mitt utgangspunkt for å stille spørsmål om EØS-fundamentet for denne regjeringen er det egentlig utenriksministeren selv som har skapt gjennom et intervju i Klassekampen i dag. Her beskriver han motivene til motstanderne av tjenstedirektivet. De som ivrigst krever veto mot tjenstedirektivet, ønsker å torpedere EØS-avtalen. Men det partiet som ivrigst har krevd det vetoet nå, er regjeringspartiet Senterpartiet. Det er de som har ligget lengst i front i diskusjonen om hvorvidt man skal legge ned et veto mot tjenstedirektivet. Det er altså en karakteristikk av det ene regjeringspartiet som har gått inn for Soria Moria-avtalen.

Hvordan forklarer utenriksminister Jonas Gahr Støre dette?

Utenriksminister Jonas Gahr Støre [10:08:48]: Jeg skal forsøke å forklare det. Jeg står fullt ut inne for de gode formuleringene som Klassekampen gjengir i dag. Det jeg der sa, var at på Nei til EUs landsmøte sist fredag, som jeg hadde gleden av å være til stede på, merket jeg meg at flere av talerne som gikk inn for veto, samtidig sa at et veto kunne bidra til å oppløse EØS-avtalen. Jeg sa at når man hørte på en del av motstanden mot det direktivet, var det synspunkter det var verdt å ta med seg og legge til grunn. Jeg har ikke hørt den type argument framført av noen av de kritiske røstene til direktivet i de regjeringspartiene som representanten Solberg omtaler.

Tjenstedirektivet er en stor og viktig sak vi har foran oss nå. Jeg merker meg også at Euro-LO, der vårt LO og YS er deltakere, har uttalt seg positivt om direktivet. Men jeg synes det er viktig at direktivet behandles med utgangspunkt i hva det faktisk er, og at det ikke blir en del av et større spill om en EØS-avtale. Det mener jeg at Regjeringen står veldig klart bak, fordi EØS-avtalen er et fundament for vår europapolitikk. Det står nedfelt i regjeringserklæringen.

Presidenten: Presidenten vil her akseptere fire oppfølgingsspørsmål – først Morten Høglund.

Morten Høglund (FrP) [10:10:09]: Det inntrykket som skapes, særlig rettet mot Europa og EØS, er at deler av Regjeringen ikke er videre begeistret for det samar-

beidet vi har. At disse kreftene skal vinne frem, er en frykt mange av oss har. Olje- og energiministeren uteblir nå fra viktige møter på energiområdet, som er så avgjørende for Norge.

Vi er i en situasjon der to av partiene i Regjeringen helst skulle ønsket at vi hadde gravlagt hele EØS-avtalen. Hva vil utenriksministeren gjøre for at vi skal heve fanen høyt for å bevare den EØS-avtalen som veldig mange i Europa har glemt, og som mange ikke vet eksisterer? Det er usikkerhet om hele avtalens eksistens, også knyttet til de pågående forhandlingene om utvidelse med Bulgaria og Romania.

Hvilke grep ser utenriksministeren for seg at vi må ta for at vi skal komme på offensiven igjen med hensyn til disse spørsmålene?

Utenriksminister Jonas Gahr Støre [10:11:11]: Regjeringen er grepsvillig i denne saken. Vi har lagt fram en stortingsmelding om samarbeidet med EØS som er den første helhetlige framstilling av hvordan vi skal utnytte denne avtalen mer aktivt. Vi ser fram til å møte Stortinget i en debatt om det over nyttår.

Når det gjelder olje- og energiministeren, ser jeg at det fokuseres på hans møter i Brussel. Han har ingenting å skamme seg over der. Det det her var snakk om, var en konferanse i Brussel der olje- og energiministeren skulle sitte i et panel med 15 andre deltakere. Det ville han ikke prioritere. Han er derimot i Brussel i morgen for å møte EUs energikommissær, som han har møtt hyppig siden han ble statsråd. Jeg har hatt atskillig med møter i Brussel om energi siden jeg ble utenriksminister. Og jeg mener at Norges profil som energinasjon i Brussel er langt tydeligere nå enn den var tidligere. Det skyldes Regjeringens samlede innsats.

Det er ingen grunn til å stille spørsmål ved EØS-avtalens rolle som fundament i vår europapolitikk. Det er bra det er debatt om det, men forsøk på å så tvil om det ved å ilegge Regjeringen motiver den ikke har, vil jeg få ta avstand fra.

Presidenten: Dagfinn Høybråten – til oppfølgings-spørsmål.

Dagfinn Høybråten (KrF) [10:12:15]: Jeg tror utenriksministeren kunne gjøre klokt i å innrømme at det er ganske store spenninger i utenrikspolitisk sammenheng i den sittende regjering, når hele den utenrikspolitiske opposisjonen faktisk er flyttet inn i regjeringskontorene, mens alliansepartnerne for Arbeiderpartiet, utenriksministerens parti, sitter her i opposisjonen i Stortinget.

Jeg var i likhet med utenriksministeren på Nei til EUs landsmøte, hvor jeg for øvrig ble meget godt mottatt. Jeg lyttet til diskusjonen om bl.a. tjenstedirektivet. Det jeg er opptatt av, er at vi får en bred behandling av tjenstedirektivet her i Stortinget. Det krever at Regjeringen foretar en skikkelig konsekvensvurdering av direktivet i forhold til spørsmål om sosial dumping og norske standarder innenfor helse, miljø og sikkerhet. Det fordrer også at Stortinget får en bred og åpen redegjørelse om denne saken.

Vil Regjeringen imøtekomme det kravet fra Kristelig Folkeparti?

Utenriksminister Jonas Gahr Støre [10:13:20]: La meg først si at jeg er glad for alliansen Regjeringen har for utenrikspolitikken i Stortinget. Det er viktig å ha bred støtte om utenrikspolitikken viktige hovedlinjer. Det er noe Regjeringen legger vekt på.

Når det gjelder tjenstedirektivet, er det Regjeringens ønske å få til en god belysning av den saken. Vi har hatt denne saken oppe med jevne mellomrom i EØS-komiteen. Det vil være et naturlig sted å fortsette den diskusjonen, men vi er helt åpne i samtaler med Stortinget for å finne den rette form for å få belyst de ulike spørsmål som tjenstedirektivet reiser, slik at vi har et grunnlag for å ta en klok beslutning også her.

Presidenten: Lars Sponheim – til oppfølgingsspørsmål.

Lars Sponheim (V) [10:14:02]: Det er etter min oppfatning noe nytt i norsk politikk at vi har en så åpen debatt, spesielt innenfor Regjeringen om utenrikspolitikk – jeg hadde nær sagt fra «plenprotestene» for et godt år siden til at en SV-politiker for få dager siden kalte stortingspresidenten for en krigshisser.

Jeg er enig med utenriksministeren på et generelt grunnlag i at diskusjon, debatt og politiske forhandlinger er politikken og demokratiets vesen. Det må vi se grunnleggende positivt på. Men vi har også en tradisjon for at innenfor utenrikspolitikken er det en større grad av konsensus og samling. Derfor har vi egne prosedyrer i Stortinget, med utvidet utenrikskomite osv., for å få mindre markering av uenighet utad.

Ønsker utenriksministeren et taktskifte på dette, at det ikke skal være noen forskjell mellom utenrikspolitikk og annen politikk i den norske politiske debatten? Eller kunne han tenke seg at vi nærmer oss litt mer det jeg vil kalle en normalsituasjon, at vi søker mot konsensus gjennom fornuftige og gode samtaler i utenrikspolitikken for ikke å markere disse veldige uenighetene?

Utenriksminister Jonas Gahr Støre [10:15:11]: La meg først si at jeg merker meg med interesse at representanten Sponheim ikke ønsker å profilere uenigheter som kan være skadelig for nasjonens interesser, og at det er den linjen han ønsker å legge vekt på i disse viktige spørsmålene. Jeg tror det er en klok tilnærming, også i de vanskelige spørsmålene som vi har diskutert den senere tid. Jeg mener på prinsipielt grunnlag at det ikke er noe i veien for at debatten om utenrikspolitikken nærmer seg debatten om andre politiske felt.

Jeg merker når jeg reiser rundt i landet og møter velgere, forsamlinger og særlig unge mennesker, at de har et engasjement for å diskutere utenrikspolitikken. Det å møte det med å si at dette snakker vi ikke så mye om, fordi vi har en fasade av enighet, det tror jeg ikke er klokt. Samtidig mener jeg at det er, som representanten Sponheim sier, en tradisjon for at vi søker mot en konsensus, en felles

oppfatning. Det er min tilnærming og min holdning. Jeg mener at vi har lyktes med det til nå.

Jeg er altså ikke veldig urolig over den debatten vi har hatt. Jeg står selvfølgelig ikke inne for språkbruk og benevnelser som enkeltrepresentanter måtte velge å bruke, men generelt sett tåler vi mer debatt om utenrikspolitikken.

Presidenten: Inge Lønning – til oppfølgingsspørsmål.

Inge Lønning (H) [10:16:29]: Jeg la merke til at utenriksministeren karakteriserte sine formuleringer i Klassekampen i dag som usedvanlig vellykkede. I overskriften lyder det at vetotilhengernes motiver er at de vil undergrave EØS-avtalen. Disse vetotilhengerne har jo én ting til felles, at de alle sammen tilhører to av de tre regjeringspartiene. Det er i og for seg ikke overraskende. Når en vet at de samme to partiene har innskrevet i sine programmer at de ønsker å si opp EØS-avtalen, er det jo ingen overraskelse. Slik sett treffer utenriksministeren utmerket godt. Men samtidig føyer utenriksministeren til at for sitt eget vedkommende har han ikke kommet frem til noe standpunkt når det gjelder bruk av såkalt veto i forhold til tjenstedirektivet.

Det utenriksministeren har rett i, er jo at hvis Norge skulle si nei til dette, som er en så fundamental del av samarbeidet, så er det ensbetydende med å si opp EØS-avtalen. Er det en riktig oppfatning?

Utenriksminister Jonas Gahr Støre [10:17:35]: Jeg står ikke inne for at det er ensbetydende med å si opp EØS-avtalen. Jeg har heller ikke sagt at det var usedvanlig vellykkede kommentarer, men jeg mener at jeg er korrekt gjengitt. Og det er heller ikke jeg som skriver overskriftene i Klassekampen. Jeg gjentar det jeg da sa. Det var at mange som framførte motstand og ønske om veto på Nei til EUs landsmøte, samtidig sa at en tilleggsdimensjon av det ville være at en kunne true EØS-avtalen, og det ønsket de. Jeg har respekt for det synspunktet, som jeg også sier i intervjuet.

Jeg har nok min private mening om det tjenstedirektivet, men jeg tror det er riktig at Regjeringen står ved det løpet den har lagt. Vi har spilt inn innspill til prosessen ved alle anledninger vi har hatt. Vi har trappet opp det diplomatiske initiativet. Vi har også gitt støtte til organisasjoner og hatt nær kontakt med LO, som har spilt inn gjennom sine kanaler. Nå tror jeg det er riktig at det direktivet blir vedtatt, og så skal vi ta stilling til det på ordentlig måte og med den grad av alvor som det medfører.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Per Sandberg (FrP) [10:18:43]: Jeg vil gjerne stille spørsmål til transportministeren.

Senterpartiet er jo det partiet som i sterkest mulig grad, ut fra eget utsagn, skal ivareta distriktene. Da vil jeg gjerne få lov til å sitere fra programmet til Senterpartiet:

«Senterpartiet mener at finansieringa av nye veiprosjekter bør skje over offentlige budsjetter, og er skep-

(Sandberg)

tisk til en utvikling som går i retning av stadig flere bompengeprojekter. I dag er en for stor andel av samferdselsinvesteringene basert på brukerfinansiering.»

Dette står i Senterpartiets program. I neste runde vil jeg få lov til å gratulere statsråden fra Senterpartiet, som da har blitt norgesmester i å bruke bompenger. For i 2007 vil statsråden fra Senterpartiet kreve inn inntil 5,5 milliarder kr i bompenger. Jeg vil også si at statsråden fra Senterpartiet på en måte blir litt historisk, for 2007 vil være det året da statens andel i å bygge stamveger i Norge er mindre enn det Senterpartiet nå pålegger brukerne i det ganske land.

Mitt spørsmål er i tråd med det som har kommet i stamvegutredningen. Det er antydning fra fagmyndighetenes side at man kanskje er nødt til å ha 80 nye milliarder kr i bompenger for i det hele tatt å få en akseptabel standard på vegene våre i 2040, og da er mitt enkle spørsmål til statsråden: Vil Senterpartiet også akseptere ytterligere innkreving av 80 milliarder kr i bompenger fram til 2040, eller vil statsråden – for å holde seg til Senterpartiets program – at disse pengene skal finansieres over offentlige budsjetter?

Statsråd Liv Signe Navarsete [10:20:51]: Statsråden har hittil ikkje, og Regjeringa har heller ikkje, teke stilling til kor store delar av veginvesteringane som skal finansierast ved bompengar fram til 2030 og 2040. Det kjem vi tilbake til i neste Nasjonal transportplan. Då skal òg Per Sandberg få vere med på å drøfte det.

Eg registrerer elles i Framstegspartiet sitt alternative budsjett at dersom ein legg til grunn at Framstegspartiet ut frå si høge sigarføring nettopp på bompengar gjennom sitt alternative budsjett skal dekkje dei bompengane som skal krevjast inn neste år, må dei i så fall kutte på vegløyvingane, for det ligg ikkje så stor auke inne at ein dekkjer opp det.

Det grunnlaget eg styrer Samferdselsdepartementet etter, er sjølvsagt Soria Moria-erklæringa og Regjeringa sin politikk. I Soria Moria-erklæringa er det ikkje slege fast noko om bompengar. Me held oss til den politikken som går på at ein lokalt ynskjer å forsere gode samferdselsprosjekt, at det er ei sterk dugnadsånd rundt i lokalsamfunna for å vere med på både å initiere og å vedta bompengeprojekt. Eg ser det ikkje som mi fremste oppgåve å stanse slike prosjekt når dei kjem på mitt bord. Eg synest det er flott at me i dette landet har ei haldning til spleiselag/samfinansiering som gjer at me har fått bygd mange veganlegg som dersom vi ikkje hadde hatt bompengar, aldri hadde sett dagens lys. Det har tent lokalsamfunna, det har tent næringslivet, og det har tent landet.

Per Sandberg (FrP) [10:22:38]: Jeg registrerer at statsråden ikke engang antyder hvorvidt Regjeringen vil bruke mer bompenger eller mindre bompenger. Jeg tolker henne dit hen at den sittende regjeringen vil ta i bruk bompenger også i 2007, og da i større grad enn det vi nå ser.

Det som er mer interessant, er at statsråden viser til det lokale engasjementet og den entusiasmen som er rundt

omkring i det ganske land. Når jeg som komiteleder er ute og reiser og snakker med Senterpartiets ordførere og andre av Senterpartiets lokale politikere, sier de at de føler seg direkte presset av Regjeringen og av statsråden når det gjelder å ta i bruk bompenger.

Et annet interessant moment er at denne regjeringen, med en samferdselsstatsråd fra Senterpartiet, prioriterer jernbane. Da er dette en interessant utfordring for statsråden: Hvordan ville en prioritering av jernbane slå ut når det gjelder infrastrukturen, næringslivet og folk flest i Finnmark, i Troms, i Nordland eller i kystsamfunnene våre, der det er stor verdiskaping? Hvordan ville en slik satsing på jernbane slå positivt ut i disse distriktene?

Statsråd Liv Signe Navarsete [10:23:45]: Eg set i verk den politikken som Stortinget har vedteke i samband med gjeldande nasjonal transportplan. Etter at ein starta med nasjonal transportplan, har me, som fyrste regjering, i år faktisk oppfylt ramma for veg og for jernbane. Det er eg veldig godt nøgd med. I samband med dette har me òg sjølvsagt auka løyvingane til jernbane.

Denne regjeringa har ein heilskapleg samferdselspolitikk. Det betyr auka satsing på vegar i distrikta og ei massiv satsing på kollektive transportløyvingar i og rundt dei store byane. Me kjem ikkje til å greie å byggje oss ut av den auka trafikken som me har rundt storbyane våre, dersom me ikkje tek i bruk kollektivmiddel.

Framstegspartiet sitt kutt på 850 mill. kr i deira alternative budsjett vil bety kaos i kollektivtrafikken. Det vil bety at me ikkje kan forsere utbygginga av strekninga Sandvika–Lysaker. Det vil bety at me ikkje kunne ha starta utbygginga på Alnabru, noko som både godstrafikken og persontrafikken er avhengig av. Det vil vere dårleg samferdselspolitikk.

Presidenten: Presidenten vil akseptere fire oppfølgingsspørsmål – først Trond Helleland.

Trond Helleland (H) [10:25:07]: Jeg er svært glad for at dette ble det andre hovedspørsmålet, for jeg satt i en kø fra Asker og innover til Oslo der gjennomsnittsfarten var på 32 km. I den forbindelse har jeg lyst til å ta opp Oslopakke 3, som er et gigantisk løft for samferdselen i Oslo og i Akershus. Det er oppnådd en bred lokal enighet, fra SV til Fremskrittspartiet, om løsninger som dreier seg om kollektivmidler – som statsråden nevnte i sitt forrige svar – men også om nye veier. Nye veier er nødvendige i Oslo, som er et veikryss for hele landet.

I denne sammenheng sår statsråden tvil. I et svar til Borghild Tenden fra Venstre sier statsråden at det ikke kan utelukkes at en vil innføre rushtidsavgift i Oslo. Det er også sådd tvil om gjennomføringen av ulike veiprojekter i Oslopakke 3.

Jeg trodde Senterpartiet var tilhenger av lokalt selvstyre. Vil Senterpartiet akseptere den lokale enigheten som er oppnådd om Oslopakke 3, eller vil en overstyre det?

Statsråd Liv Signe Navarsete [10:26:16]: Eg er svært glad for at dette spørsmålet kjem opp, for eg har re-

gistrert at ein har prøvd å så tvil i media om den prosessen som skal gå føre seg i Samferdselsdepartementet når det gjeld denne saka. Saka er ikkje komen på mitt bord, men som sedvanleg er for prosjekt der kostnadene er større enn 500 mill. kr, har Vegdirektoratet sett i gang arbeidet med ei kvalitetssikring i tidleg fase – det som heiter KS1. Det vert gjort når det gjeld alle prosjekt i dette landet som har ein kostnad på meir enn 500 mill. kr. Dette prosjektet har ein kostnad som ikkje berre er ti gonger så stor, han er 100 gonger så stor. Då skulle det berre mangle at ein ikkje skal gjere det same her. Det må òg vere i dei lokale politikarane si interesse å sjå på alle sider ved saka og få ho så godt utgreidd som mogleg.

Eg kan stadfeste at det å innføre ei rushtidsavgift mot dei lokale politikarane i Oslo sin vilje kjem ikkje denne samferdselsministeren til å tilrå. Eg er oppteken av det lokale sjølvstyret, og eg registrerer motstanden mot rush-tidsavgift. Eg kunne kanskje ha ynskt meg det annleis, men eg kjem ikkje til å overstyre dei lokale når det gjeld dette punktet.

Presidenten: Jan Sahl – til oppfølgingsspørsmål.

Jan Sahl (KrF) [10:27:26]: Det er en del prinsipper og retningslinjer for bompengeneinnkreving som vi skyver på, og som kanskje er modne for revisjon. Graden av bompengefinansiering av infrastruktur varierer sterkt fra fylke til fylke og fra region til region. Det må ikke bli slik at enkelte strekninger blir så dyre å passere for privatpersoner og for folk fra næringslivet at det blir til hinder for næringsutvikling og for bosetting.

Kristelig Folkeparti er prinsipielt ikke mot bompengefinansiering, men vi mener at vi nå bør ha en helhetlig gjennomgang av retningslinjene. Den forrige regjeringen varslet i St.meld. nr. 24 for 2003-2004, Nasjonal transportplan 2006–1015, at den ville utarbeide nye analyser med hensyn til finansiering av infrastruktur, for å oppdage utilsiktede konsekvenser.

Mitt spørsmål er da: Vil den nåværende samferdselsministeren følge opp en slik gjennomgang og på egnet måte orientere Stortinget om konklusjonene?

Statsråd Liv Signe Navarsete [10:28:27]: Det er heilt rett at det ligg føre eit ynske om ein slik gjennomgang. Saker som me har hatt i denne salen òg i mi tid tidlegare, viser at det kan vere rett å setje i verk ein slik gjennomgang. Eg har difor sett i gang arbeidet med han og vil få han på mitt bord. Eg kan forsikre representanten om at eg på eigna måte skal kome tilbake til Stortinget med den gjennomgangen.

Presidenten: Borghild Tenden – til oppfølgingsspørsmål.

Borghild Tenden (V) [10:29:05]: Jeg hører at samferdselsministeren skryter av Regjeringens satsing på kollektivtrafikk. Hvorfor vil man da redusere belønningsordningen – som har vært en suksessfaktor, og som ble innført av Bondevik II – med 45 mill. kr? Denne ordningen

har, som sagt, vært veldig viktig for de store byene. Venstre hadde ønsket å få utvidet denne ordningen til å omfatte flere byer og større tettsteder i Norge.

Statsråd Liv Signe Navarsete [10:29:46]: Denne regjeringa er oppteken av kollektivtrafikk. I budsjettet for 2007 ligg det ei satsing på kollektivtrafikk som eg trur eg kan kalle historisk. Me har auka løyvingane til jernbane med 1 milliard kr, og innanfor den løyvinga ligg det viktige tiltak i og omkring dei store byane våre. Dei fleste tiltaka – med nokre unnatak, som kryssingsspor og tiltak på Nordlandsbana – ligg nettopp i dei store byane. Me ser dette som ein heilskap, og har difor funne det forsvarleg å redusere vederlagsordninga i neste års budsjett.

Det andre momentet er at me i komande år skal evaluere vederlagsordninga. Me skal sjå på korleis ordninga har fungert, og sjå på om kriteria me har sett opp for tildeling, er gode nok. Me vil sjølv sagt kome tilbake til Stortinget i neste års budsjett både med resultatet av evalueringa og med ei satsing vidare på vederlagsordninga, som er nedfelt i Soria Moria-erklæringa, og som me skal følgje opp.

Presidenten: Arne Sortevik – til oppfølgingsspørsmål.

Arne Sortevik (FrP) [10:31:01]: La meg innledningsvis slå fast at vedtaket i NTP når det gjelder veiinvestering, ikke er fulgt opp, til tross for en rekordstor bruk av bompenger.

Denne regjeringen liker ikke private løsninger innenfor sykehus, eldreomsorg og skole, men når det gjelder veibygging, er privatisering helt i orden. Bompengebrauken til Regjeringen er ikke noe annet enn en privatisering av vei-sektoren. Er det rettferdig? Er det solidarisk at noen fylker og kommuner skal kunne kjøpe seg til bedre veier, kjøpe seg en høyere prioritering enn det som ligger i Nasjonal transportplan, kjøpe seg mindre utslipp, kjøpe seg mindre kostning og kjøpe seg mindre ulykker gjennom omfattende bruk av bompengebetaling fra egne innbyggere?

Statsråd Liv Signe Navarsete [10:31:51]: Som representanten Sandberg så eminent las opp, veit representanten Sortevik at ein ideelt sett, både i Senterpartiet og heilt sikkert i dei andre regjeringspartia, helst hadde sett at staten betalte dette fullt ut.

Eg sa i mitt tidlegare svar at eg har stor respekt for den spleiselagstankegangen som lokalsamfunna har når det gjeld bompengefinansiering. Eg kjem, som sagt, i mi tid ikkje til å stanse dei prosjekta som kjem på mitt bord, med mindre det heilt openbert er dårlege løysingar av ulik karakter som vert lagde fram.

Så til dette med viljen til bompengefinansiering. Eg registrerte at Framstegspartiet si stortingsgruppe vart totalt overkøyrd av Siv Jensen då ho var i Bergen førre veke. Ho støtta veldig opp om tanken om ei høgfartsbane i Noreg om bana vart finansiert av marknaden. Så i Framstegspartiet er det heilt greit å finansiere jernbane privat, men ikkje veg. Det er eit pussig skilje, som me gjerne kan diskutere vidare.

Presidenten: Vi går til neste hovedspørsmål.

Dagrun Eriksen (KrF) [10:33:13]: Jeg har et spørsmål til statsråd Djupedal.

For oss i Kristelig Folkeparti er det viktig at alle som ønsker det, skal få tilbud om en god barnehageplass og til en rimelig pris. Derfor har Kristelig Folkeparti satset mye på dette. Studentsamskipnadene i Norge tilbyr velferdstilbud rundt om i landet. De bidrar til at alle får like muligheter til å kunne delta og prestere innenfor høyere utdanning. Studentbarnehagene tilbyr billige studentbarnehageplasser. De prioriterer enslige studentforeldre eller foreldre hvor begge studerer. I tillegg har de åpningstider – og det er viktig nå når det nærmer seg jul – som er tilpasset både eksamener, praksisperioder og forelesningstidspunkter.

Under behandlingen av budsjettet i utdanningskomiteen i fjor valgte et klart flertall – bestående av regjeringspartiene, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre – å ta hensyn til de sterke bekymringsmeldingene som kom om konsekvensene ved å kutte i bevilgningene til studentbarnehagene, som både Bondevik-regjeringen og Stoltenberg-regjeringen hadde foreslått. Frykten, som både vi og regjeringspartiene tok på alvor, var at man ville få en økning i foreldrebetalingen for studentene. Nå gjør Regjeringen det samme om igjen. Studentorganisasjonen Norsk Studentunion er nå redd for at samskipnaden vil måtte kutte i andre viktige velferdstilbud, i lege- og helsetilbud og innenfor psykisk helse, for å kunne opprettholde et viktig barnehagetilbud. På sikt er det sannsynlig at vi igjen vil få økte barnehagepriser i studentbarnehagene.

Dette handler om å gi alle like muligheter og lik rett til utdanning. Hva er årsaken til at Regjeringen ikke ønsker at også studentene skal få nytte godt av den store satsingen som vi står sammen om i barnehagesektoren ellers?

Statsråd Øystein Djupedal [10:35:13]: Som representanten Eriksen er kjent med, bruker Regjeringen et rekordantall kroner neste år på barnehagesatsing. Hvis man bare ser noen få år tilbake, var barnehageplass et kostbart gode for noen få. Nå skal vi gjøre det til et billig gode for de mange.

I årets budsjett, som nå ligger til behandling i Stortinget, bruker vi 3,2 milliarder kr mer enn det vi gjorde i forrige års budsjett. Det er en betydelig styrking. Regjeringens satsing på barnehager har gjort det mulig for flere som ønsker en barnehageplass, å få en barnehageplass til redusert pris. Vi er ikke helt i mål ennå. Vi har et veldig aktivt år foran oss. Hvis vi lykkes med det store ambisiøse løftet for neste år, kan det bety at ved utgangen av neste år vil alle som ønsker en barnehageplass for sitt barn, få det.

Studentbarnehagene er en veldig viktig bit av helheten i dette. Vi har mange ulike komponenter i denne helheten – studentbarnehager, private barnehager og offentlige barnehager – og vi ønsker alle velkommen.

En helhetstankegang knyttet til den store satsingen som vi gjør på barnehager, er begrunnelsen for hvorfor vi har lagt fram dette budsjettet. Nå er det slik at studentene har flertall i samskipnadens styre, så hvis de ønsker å opprettholde det tilbudet de har i dag, har de mulighet til det. Siden de har flertall i samskipnadens styre, har de

også en betydelig grad av økonomisk handlefrihet. Det forslaget vi har lagt fram for Stortinget, innebærer en beskjeden reduksjon, som vi håper ikke vil medføre store vanskeligheter for barnehagene.

Dagrun Eriksen (KrF) [10:36:44]: Jeg takker for svaret. Jeg mener likevel at vi må innse, slik komiteen gjorde i fjor, at den generelle barnehagesatsingen som statsråden legger ut om her, ikke er løsningen nettopp for disse studentbarnehagene. Dette er studentbarnehager, som jeg sa i mitt hovedspørsmål, som er tilpasset studentens eksamensleasetid og forelesninger. Det er betenkkelig at om man velger å opprettholde et tilbud i barnehagene, må det gå ut over andre satsingsområder, bl.a. psykisk helse, som er viktig også for denne studentgruppen.

Selv om man nå har fått en generell satsing på barnehager, dreier mitt spørsmål til statsråden seg om hvorvidt den bekymringen vi delte i fjor for at dette vil få konsekvenser for et tilbud som vi trenger, også gjelder i år. Jeg lurar på om statsråden vil være imøtekommende i forhold til å finne løsninger, slik at studentbarnehagenes spesielle tilbud fortsatt skal ha en god plass, og at de kan opprettholdes.

Statsråd Øystein Djupedal [10:37:48]: Studentbarnehagene har en god plass. De er et viktig supplement til det barnehagetilbudet som ellers gis, og det er en del av det helhetlige tilbudet som staten gir. Det betyr at de også får finansiering på vanlig vis, slik som alle andre barnehager i Norge får.

De fleste studenter har barnehageplass i vanlige barnehager. Studentsamskipnadens barnehager er et veldig viktig supplement, men dekker ikke på langt nær, så vidt jeg kan huske, det behovet som er. Det betyr at vi er veldig interessert i at studentsamskipnadene fortsatt bygger ut barnehager og har dette tilbudet til foreldre som studerer.

Men Regjeringens samlede barnehagepolitikk er den mest offensive barnehagepolitikk noen regjering noensinne har lagt fram, og bare i løpet av neste år har vi som ambisjon at vi skal bygge nesten 19 400 plasser. Klarer vi det, betyr det at alle i Norge får muligheten til en barnehageplass. Da har vi innfridd et av norsk politikks aller eldste løfter. Ikke minst har representanten Eriksens parti gjennom flere valgkamper gjennom mange, mange år vært opptatt av at vi skal ha full dekning, at prisen skal ned, og at vi skal ha høy kvalitet. Og det er det vår regjering er i ferd med å innfri.

Presidenten: Presidenten vil akseptere tre oppfølgingsspørsmål – først Ulf Erik Knudsen.

Ulf Erik Knudsen (FrP) [10:39:05]: Barnehager er viktig, ikke bare for studenter, men for barnefamilieene i det store og hele.

Vi har merket oss at SV i det foreliggende budsjettet har brutt sitt maksprislofte og økt prisen. Dette er noe vi i Fremskrittspartiet liker svært dårlig. Men jeg skal la det ligge i denne sammenheng.

Isteden vil jeg henlede oppmerksomheten på at NRK i forrige uke meldte at opptil 1 000 private barnehager nå sliter og er nedleggingsstruet på grunn av at kommunene ikke likebehandler offentlige og private barnehager, altså at kommunene stikker av med hundrevis av barnehagemillioner.

Mitt spørsmål til statsråden er: Hva vil statsråden gjøre for å sikre reell likebehandling mellom private og offentlige barnehager?

Statsråd Øystein Djupedal [10:39:56]: La meg først si at kommunene stikker ikke av med penger. Det er en skjønnspott som fordeles, og barnehagefinansieringen er en komplisert materie. Det vet også foregående regjeringer.

Det systemet vi i dag har for tildeling av midler, er det samme systemet som også den forrige regjering stod bak. Det betyr at det fins en skjønnspott som fordeles, fordi kostnadene ved å drive barnehager i Norge er forskjellige, ut fra tomtepris, ut fra mange andre forhold som påvirker en barnehages kostnader. Når man da har innført en makspris, som betyr at man setter et lokk på foreldrenes betaling, betyr det at man må ha et system som overfører penger for å utligne forskjeller. Dette er et veldig krevende og et veldig omfattende system, og vår regjering er interessert i å se på om det kan gjøres på en bedre måte enn i dag. Jeg er helt innforstått med at det finnes svakheter i dagens tildelingsmodell, og det er noe vi også er i dialog med private barnehager om. Men det vil vi komme tilbake til Stortinget med når vi har gått gjennom dette nøye nok, for, som jeg også tror representanten Knudsen er oppmerksom på, det finnes ingen veldig enkle svar.

Presidenten: Ine Marie Eriksen Søreide – til oppfølgings spørsmål.

Ine Marie Eriksen Søreide (H) [10:41:14]: Kuttet til studentbarnehagene føyer seg inn i en lang rekke kutt denne regjeringen gjør på høyere utdanning og forskning, og det medfører det store paradoks at mens alle andre foreldre får billigere barnehageplasser, får studentene dyrere barnehageplasser.

Jeg vil henlede oppmerksomheten på et av de andre kuttene som Regjeringa gjør. Det er altså slik at realøkningen i forskningsbevilgningene over Kunnskapsdepartementets budsjett i budsjettforslaget er om lag 360 mill. kr. Av disse skriver 519 mill. kr seg fra avkastning av Forskningsfondet. Med andre ord høster Regjeringa frukter av de investeringene den tidligere regjering gjorde. Men hvis vi trekker 519 fra 360, står vi igjen med minus 159 mill. kr i direkte forskningsbevilgninger over Kunnskapsdepartementets budsjett.

Mitt spørsmål er: På hvilket grunnlag mener statsråden det er forsvarlig å kutte 159 mill. kr i direkte forskningsbevilgninger over Kunnskapsdepartementets budsjett?

Statsråd Øystein Djupedal [10:42:19]: Vår regjering legger fram et forskningsbudsjett som har en vekst på ca. 900 mill. kr. Det er riktig at det ikke er en realvekst.

Sammenlignet med det vi gjorde i fjor, er det ca. 2,4 milliarder kr mer i rene kroner til forskning. Det er en meget ambisiøs satsing. Så har vår regjering større ambisjoner her, og det vil vi komme tilbake til.

Forskning er en veldig viktig bit av den totale forsknings- og kunnskapspolitikken fra vår regjering, slik det også har vært for tidligere regjeringer. Men hvis man sammenligner her med det vi har gjort i løpet av de 13–14 månedene som vi har sittet, er det et høyere nivå på forskning nå enn det var under den foregående regjering. I løpet av de fire årene de satt, hadde de enkelte år til og med negativ vekst i forskning, helt nede på 2,3 milliarder kr, og den største veksten i forskning som den forrige regjering hadde, hadde man faktisk da Stortinget ved en endring av tippenøkkelen tilførte Forskningsfondet et betydelig antall milliarder. Det gikk den daværende regjering imot.

Det jeg er opptatt av, er – i en dialog med Stortinget, selvfølgelig – å satse på forskning (presidenten klubber), for forskning er viktig. Vi har tilført Forskningsfondet 24 milliarder kr i løpet av to år (presidenten klubber igjen), og vi har økt forskningsbevilgningene ...

Presidenten: Odd Einar Dørum – til oppfølgings spørsmål.

Odd Einar Dørum (V) [10:43:36]: Jeg ser gjerne at statsråden oppklarer et mysterium.

Når man satser 3,2 milliarder kr på barnehager og i hvert fall halvannen milliard av det, minst, på toppen av noe, og når man har som mål å gjøre dette, hvordan i all verden er det da mulig – med 3,2 milliarder kr til barnehager i tillegg til å behandle universiteter og høyskoler på den måten som forrige taler sa – å kutte 10–15 mill. kr på studentbarnehagene? Hvordan er det mulig? En skulle jo tro at hvis statsråden først velger å prioritere barnehager foran alt mulig annet, er man konsekvent. Da f.eks. statsminister Stoltenberg drog for å klippe snora i Trondheim, en by som statsråden kjenner veldig godt, var det jo slik at studentene møtte en kommune som f.eks. definerer studielån som inntekt.

Så mitt spørsmål til statsråden er: Hvordan er det mulig å foreta et slikt kutt til barnehager for studenter, når man har 3,2 milliarder kr til rådighet?

Statsråd Øystein Djupedal [10:44:40]: Jeg registrerer at Venstre i sitt alternative statsbudsjett øker maksprisen betydelig og på den måten finansierer veldig mange andre viktige tiltak som Venstre er opptatt av. Det står Venstre selvfølgelig helt fritt til å gjøre. Vår regjering er opptatt av at vi skal ha en makspris som gjør det mulig for alle som ønsker det, å ha en barnehageplass. Vår generelle politikk for barnehager har jeg gitt uttrykk for i et tidligere svar, og det er den mest ambisiøse politikk på barnehageområdet noen regjering noensinne har hatt.

Jeg registrerer også med en viss forbauselse at man i opposisjon mener noe annet enn det man gjorde i posisjon. Det var opposisjonspartiene som startet den store satsingen på barnehager under den forrige regjering – de gikk imot dette i Stortinget – men på tross av det fikk vi

en start på det store barnehageløftet. Jeg er veldig stolt over at vår regjering nå skal slutføre det. Det betyr at alle barn som ønsker det, skal få en barnehageplass til en rimelig pris og med høy kvalitet.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Odd Einar Dørum (V) [10:45:41]: Med presidentens tillatelse kan statsråd Djupedal bli stående, for jeg har tenkt å stille spørsmål til ham.

Opposisjonspartiet SV hadde en stolt, forpliktende forskningspolitikk – skikkelig opptrapping på stipendiat, vitenskapelig utstyr, midler. Så kommer SV i posisjon via Soria Moria. På Soria Moria skinner det fortsatt, men det blekner når en får rekordmange milliarder til rådighet. Hva skjer? En systematisk nedprioritering av høyere utdanning og av forskning, bit for bit.

Bare hør på dette som jeg nå sier – som ikke er satse- ne i noen symfoni: Abelia, IKT-Norge, Norsk Industri, NHO, Forskerforbundet, Akademikerne, Universitets- og Høgskolerådet, Tekna, Norges forskningsråd. Hva har disse til felles – at de spiller musikk? Kanskje det. De har det til felles at de er enige om at den sittende regjering og statsråden helt systematisk har nedprioritert forskning.

Som jeg har de registrert at statsrådets viktigste forsvarslinje i grunnen var hvordan tidligere regjeringer har gjort det eller ikke gjort det. Men jeg skal forholde meg til statsrådets eget parti, SV, med en historie jeg synes det kan være grunn til å være stolt av i forbindelse med forskningsmeldingen. Representanten Reikvam sa i sin tid om et forslag fra Bondevik II-regjeringen om å kutte 20 mill. kr på høyere utdanning at det var nesten som å nærme seg dommedag i forhold til høyere utdanning. Statsråden skal få slippe å kommentere forholdet mellom 20 mill. kr og nesten dommedag, og et kutt på 274 mill. kr. Jeg tror ordbruken da bortimot ville være oppbrukt i denne forsamlingen.

Med denne systematiske innsatsen og med den kritikken som er kommet, og med en statsråd som er ærlig – han sier rett ut at nå tar vi et hvileskjær – blir hvileskjæret fort et feilskjær. Som kjent er jeg ikke veldig sportslig interessert. Hvordan er det mulig for statsråden å være tilfreds med dette hvileskjæret, etter den – skal vi si – samlede kommentaren som er kommet fra en slik bredde av organisasjoner? Jeg rakk ikke en gang å ramse opp alle, jeg tok et godt utvalg.

Statsråd Øystein Djupedal [10:47:54]: Alle disse er gode organisasjoner som jeg har et godt samarbeid med. Men jeg må få lov til å korrigere bildet, for bildet er ikke sånn som representanten Dørum sier at det er.

Fra det budsjettet vi la fram i fjor, som var et halvt budsjett etter korrigeringsene fra den forrige regjering, økte vi Forskningsfondet med 14 milliarder kr, og vi hadde en reell økning på ca. 1,5 milliarder rene kroner. Det var den høyeste realøkning på forskning noensinne. I årets budsjett har vi også en klar realøkning, vi øker det med 900 mill. kr. Det er en realøkning på tre og noe prosent, så

vidt jeg husker. Det betyr at det er en reell økning. Det er mange sektorer i vårt samfunn som ikke har sett en realøkning på dette nivået på over to år.

I tillegg har vi satt av 10 milliarder kr til neste år til Forskningsfondet. Det betyr at 24 av de 60 milliardene som står i Forskningsfondet, har vår regjering tilført. I tillegg er det tilført 18 milliarder kr mot den daværende regjeringens ønske, gjennom endring av tippenøkkelen. Det betyr at hoveddelen av økningen til Forskningsfondet og avkastningen der er det våre partier, de som nå er i regjering, som har stått for.

Men jeg forstår at ambisjonene innenfor forskning er høy. St.meld. nr. 20 for 2004-2005 Vilje til forskning, som representanten Dørum henviser til, gav høye ambisjoner på forskningsområdet. Vi har høye ambisjoner på forskningsområdet. I løpet av det ene og halve budsjettet vi har lagt fram, har vi gjort en betydelig styrking, en styrking som faktisk er mer betydelig enn styrkingen var under den forrige regjering. Det er ikke det viktigste poenget, men vi har høyere ambisjoner enn som så.

Jeg tror helt sikkert at vi kan enes om at forskning er en av de aller viktigste bærebjelkene i verdiskapningen i et framtidig kunnskapssamfunn. Det betyr at denne søken etter viten, denne nysgjerrigheten, er viktig å stimulere. Derfor er det viktig at våre høyere læresteder og våre institutter får muligheter til forskning.

En av de viktigste arenaer for forskningssamarbeid er nå det sjuende rammeprogrammet i EU, som vi vil gå inn i. Vi vil komme tilbake til Stortinget med en proposisjon om tilslutning til dette. Det som er interessant å se, er at våre institusjoner, våre forskere, har en veldig høy suksessrate når det gjelder å utnytte EUs ulike program. Dette knytter viktige internasjonale forbindelser til våre forskningsmiljøer, og er en veldig viktig arena for at Norge som nasjon skal kunne vokse og bli enda dyktigere på dette feltet.

Odd Einar Dørum (V) [10:49:59]: Den virkelighetsbeskrivelsen som jeg gav i stad overfor statsråden, suppleres av alle studentorganisasjonene og av to fremragende forskere i Aftenposten senest i dag.

Det er et poeng at av og til inntreffer det noen hverdagsunderer i politikken. Regjeringen fikk et slikt hverdagsunder: Det kom noen milliarder ekstra på skatteinntekter og på reduserte sykkelønnskostnader. Men hva skjer når dette hverdagsunderet inntreffer? Jo, den systematiske bortprioriteringen av forskning og høyere utdanning fortsetter. Da er det ikke lenger snakk om evnen, for da har statsråden – ut fra min statsrådserfaring – vasset i en så stor mengde penger at han nærmest ville vært i lykkerus på en busjettkonferanse. Statsråden har vasset i så mye penger, og han klarer å velge det bort!

Da sitter jeg igjen med undringen: Var det slik at viljen ble låst inn i et kott på Soria Moria og nøkkelen ble kastet, og at man senere ikke har klart å finne den igjen? Evne er en ting. Men vilje som forvitrer, er noe av det tristeste som skjer i politikken.

Siden jeg har en trønderisk bakgrunn, må man oppfatte denne indirekte talen som et spørsmål.

Statsråd Øystein Djupedal [10:51:10]: Store ord endrer ikke tallenes tale. Tallenes tale om forskningssatsingen vår regjering har gjort, er reell, og satsingen er bedre enn den som den foregående regjering hadde.

Når representanten Dørum nå henviser til finansiering av et forslag som har ligget i Stortinget knyttet til sykelønn, dreier det seg overhodet ikke om noen andre politikkfelt enn akkurat det feltet som går på sykelønn. Det har vært en prosess mot partene, og som andre statsråder har håndtert overfor Stortinget.

Vårt utgangspunkt er følgende: Vi har veldig høye ambisjoner på forskningsområdet. Jeg er veldig glad for at det finnes mange forskere, forskningsmiljø og organisasjoner som er enig i at vi skal ha høye ambisjoner. Jeg er også glad for at det finnes en aktiv og pågående opposisjon som hele tiden sørger for å rette fokus mot at forskning er så viktig for oss som nasjon. Derfor har vi også brukt betydelig med midler og skal fortsette med det.

Vi har, som representanten Dørum vel er godt kjent med, sittet i ett år og en måned eller to, og har heldigvis mange budsjetter foran oss. Det betyr at vi vil komme tilbake med en enda mer offensiv og enda mer ambisiøs politikk på dette området, i dialog med sektoren og med høyskoler – simpelthen fordi denne sektoren er uendelig viktig for oss som nasjon.

Presidenten: Presidenten vil tillate tre oppfølgings-spørsmål – først Anders Anundsen.

Anders Anundsen (FrP) [10:52:23]: Jeg må si jeg blir litt bekymret over statsrådets svar til representanten Dørum. Det handler jo ikke bare om at man har en nominell økning i kroner, men vi snakker om et mål som er vedtatt av dette storting om at man skal nå 3 pst. av brutto nasjonalprodukt til forskning i 2010. På vedtakstidspunktet brukte vi 1,71 pst. av BNP på forskning. I dag bruker vi 1,5 pst. Det betyr altså at det har vært en nedgang i forhold til ambisjonsnivået til Stortinget som er ganske dramatisk. Det er både etterslep på den offentlige finansierte delen og den privat finansierte delen.

I dag er vi i nærheten av 2007. Vil statsråden nå være med på å vurdere en endring av tildelingsprofilen og fordelingen mellom privat og offentlig forskningssatsing, f.eks. ved å øke den offentlige forskningsandelen til 1,4 pst. og redusere den private tilsvarende? Eller vil statsråden her og nå bekrefte at Norge ikke evner å nå det ambisiøse forskningsmålet innen 2010?

Statsråd Øystein Djupedal [10:53:26]: NIFU STEP har akkurat offentliggjort sammenlikninger av forskningstall for Norge. Den viser at vår andel, den som Stortinget bevilger, går opp, mens det er den privatfinansierte delen som går ned. At vi nå går ned fra 1,7 pst. til 1,5 pst. skyldes to ting: Det ene er et veldig bratt voksende BNP, at man knytter det til BNP. BNP i Norge knyttet til oljepris har en veldig bratt vekst. Det andre er at forskningsbevilgingene fra private norske institusjoner og bedrifter dessverre går ned. Vi er bekymret for det, fordi 2 pst. av den totale forskningssatsingen skal foretas av private bedrif-

ter. Vi er opptatt av å gå i dialog med dem om det finnes andre grep enn dem vi allerede har, som kan gjøre at vi får en høyere andel. Derfor har jeg invitert Finn Bergesen til Regjeringens forskningsutvalg 7. desember, der vi skal starte en dialog om hvordan vi som regjering i dialog med næringslivet kan få næringslivet til å bruke mer penger på forskning. Særlig i en tid da norsk næringsliv går bedre enn noensinne, må jeg tillate meg å si at jeg synes det er trist at næringslivet ikke bruker mer penger på det som er framtidens verdiskaping gjennom forskning.

Presidenten: Gunnar Gundersen – til oppfølgings-spørsmål.

Gunnar Gundersen (H) [10:54:38]: Det er skuffelse i et samlet forskningsmiljø rundt budsjettet som ble lagt fram. Det gjelder å forstå samspillet mellom privat sektor og offentlig sektor i hvordan man stimulerer forskningsinnsats.

Regjeringen foretar betydelige innstramminger i SkatteFUNN-ordningen. Regjeringen og kunnskapsministeren opprettholder målsettingen om 3 pst. forskningssats av BNP, som han også gjentar her. I et slikt lys er det forunderlig at man finner det fornuftig å foreta en markert innstramming i en ubyråkratisk ordning, som når ut til Småbedrifts-Norge i det ganske land. Kunnskapsministeren har imidlertid heller ikke funnet det bryet verdt å beregne effekten på etterspørselen av forskningstjenester på universiteter, høyskoler og institutter. Mange bedrifter jeg har snakket med, sier at SkatteFUNN nå nærmest blir uinteressant, og norsk industri mener at påløpt provenyeffekt ikke blir 150 mill. kr, som anslått, men at det kan beløpe seg opp mot 500 mill. kr.

Mener kunnskapsministeren at innstrammingen i SkatteFUNN ikke vil berøre disse institusjonene overhodet?

Statsråd Øystein Djupedal [10:55:44]: Det er innført et tak på lønnsinntekt i SkatteFUNN-ordningen. Det betyr at man ikke kan trekke fra ubegrenset knyttet til hvor høy timesats hver enkelt forsker skal beregne. Det vil jeg tro de fleste vil mene er et fornuftig grep, for å sørge for at man ikke har misbruk. Man kan ikke trekke fra lenger enn et år pr. forsker i antall timeverk, knyttet til hva et vanlig timeverk er. Dette er to begrensninger, som i utgangspunktet vil dreie seg om at man ikke kan ha ubegrenset høy lønn, og samtidig at man legger et årsverk til grunn. Begge disse er ordninger som vi fortløpende går i dialog med næringslivet om. Det er forslag som selvfølgelig skal sørge for at man ikke har misbruk av ordningen, som er en veldig god ordning.

I dialog med næringslivet registrerer jeg en stigende interesse for hvordan vi kan klare å få nye måter å samarbeide på. En av de tingene vi har fått til, er forskningsdrevet innovasjon. Disse sentrene, som er plassert rundt i hele Norge, er veldig gode samarbeidsarenaer mellom våre fremste forskningsmiljøer og framstående private bedrifter. Til dette bruker vi rause midler fra staten nå, nettopp for å få til dette samarbeidet mellom private og offentlige.

Presidenten: Dagrun Eriksen – til oppfølgingsspørsmål.

Dagrun Eriksen (KrF) [10:56:59]: Det hadde vært fristende å snakke om keiserens nye klær, men jeg skal ikke gjøre det. Jeg skal ta tak i ordet «hvileskjær», som statsråden har kalt dette budsjettet. Jeg har egentlig aldri hørt om noen som må hvile før de har begynt. Det er spesielt når man i sitt første budsjett angir at man allerede er sliten og trenger et hvileskjær.

Kristelig Folkeparti trenger ikke et hvileskjær. Vi har fulgt opp kuttet som statsråden har gjort i forhold til høyere utdanning, med både 15 milliarder kr til forskning og 100 nye stipendiatstillinger, og vi har til og med klart ti små millioner til studentbarnehagene, som er veldig viktige.

Mitt spørsmål til statsråden er: AS Norge går så det surer, det er ikke bare næringslivet som gjør det. Hva er det statsråden egentlig trenger å hvile fra? Det kan umulig være satsingen på forskning og høyere utdanning.

Statsråd Øystein Djupedal [10:57:49]: Begrepet «hvileskjær» brukte jeg om de bevilgningene som går til universitet- og høyskolesektoren. De må tåle en liten nedgang, det er riktig. Samtidig har denne sektoren over år hatt en betydelig likviditetsoppbygging. De har ca. 6 milliarder kr på konto i Norges Bank, ca. 55 pst. av disse er lovpålagte – lønn, feriepenger og arbeidsgiveravgift. Allikevel har norske høyere utdanningsinstitusjoner en betydelig sum med likviditetsreserver i Norges Bank. Det er positivt, men det er også positivt at disse pengene kommer til anvendelse til det de var tenkt som, nemlig for studenter og forskning. Det betyr at det budsjettet vi i år har lagt fram for universitets- og høyskolesektoren har et volum på ca. 20 milliarder kr, som er et betydelig beløp. Det betyr at det ikke er grunn til å tro at årets budsjett vil føre til aktivitetsnedgang, det betyr at vi vil få et godt år også for universitets- og høyskolesektoren, og så vil vi komme tilbake til Stortinget med framtidige budsjett.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Anders Anundsen (FrP) [10:58:55]: Dagbladet skriver 30. oktober:

«Nådeløs dom fra 300 000 elever: Kaos i norsk skole.

- Lite motiverte.
- Forstyrrer hverandre.
- Vil bestemme mer.»

Dette bekrefter internasjonale undersøkelser som PISA og TIMSS. Det er uro og mangelfull motivasjon i norsk skole.

For to dager siden kunne vi lese at foreldre tar med advokat til konferansetimen. Årsaken er sannsynligvis at tillitsforholdet mellom skole og hjem i mange sammenhenger er på bristepunktet. Foreldrene føler at de står alene for å forsvare elevenes rett til opplæring. Det er en ganske dramatisk og alvorlig situasjon. – Jeg glemte å si at spørsmålet er til kunnskapsministeren, men det har han sikkert

forstått. – Foreldrene føler seg alene, og Fremskrittspartiet har tatt til orde for at samarbeidet mellom hjem og skole skal bli mer forpliktende. De fleste skolepolitikere sier det samme i festtaler, men resultatene uteblir. I statsrådens svar til fortvilte foreldre i Dagbladet i dag insisterer han på at advokater i hvert fall ikke skal brukes i kommunikasjonen mellom foreldre og hjem. Foreldrene må ta det alene og gjøre sitt beste. Statsråden skisserer altså ingen løsning på denne tillitskrisen, men lukker øynene og reiser idealets fane fremfor å komme med konstruktive bidrag.

Nå er det naturligvis slik at en statsråd ikke kan pålegge foreldre ikke å ta med seg bistand til konferansetimen. Det kan foreldrene fritt gjøre. Men siden halvsider i dagspressen er ganske innholdskomprimerende, har jeg i dag lyst til å utfordre statsråden til å fortelle Stortinget hva han har bidratt med, helt konkret, for å forebygge en situasjon hvor foreldre føler seg tvunget til å ta med seg sakkyndig bistand i sin kontakt med skolen.

Statsråd Øystein Djupedal [11:00:48]: La meg først si når det gjelder beskrivelsen av norsk skole, at den heldigvis ikke er så svart som representanten Anundsen nå skisserer. Den elevundersøkelsen som det refereres til på forsiden av Dagbladet, viser at mesteparten av norske elever – mer enn 80 pst. – trives i norsk skole og har en god skolehverdag. Vi kan faglig bli enda bedre, men vi har et veldig godt fundament for at norsk skole skal kunne bli bedre.

Jeg bruker mye tid ute i norsk skole, og mitt inntrykk er det er veldig gode samarbeidsforhold mellom foreldre, elever, skolens ledelse og administrasjon og lærere. Men det kan selvfølgelig godt tenkes at det finnes situasjoner der en elev føler seg urettferdig behandlet. Da er det viktig at foreldre opptrer på en måte som ikke svekker lærerens autoritet. Det betyr at man må bruke en gitt anledning til enten å kontakte skolens ledelse, skolens eier eller andre – for man må skape et tillitsforhold i en skole. Hvis man er misfornøyd med en karakter, er ikke svaret å ta med seg en advokat. Advokater har ingenting i en foreldresamtale å gjøre. Der er det foreldre, barn og pedagog som skal være til stede. Hvis man har bruk for ytterligere bistand for å løse et problem, kan ikke det løses i klasserommet. Det må løses i andre, egnede organer.

Anders Anundsen (FrP) [11:01:57]: Jeg får takke for svaret, men jeg føler ikke at statsråden gav uttrykk for veldig mange konkrete tiltak som han har bidratt med for å forebygge den situasjonen vi faktisk har i skolen. Jeg skal gi ham en mulighet til å være litt mer konkret, for Fremskrittspartiet mener at det er en sammenheng mellom den innflytelsen foreldre har på skolehverdagen, og det resultatet som skolen driftes etter.

Larvik kommune har gjennomført et forsøk ved tre skoler hvor man har benyttet seg av foreldrestyring, altså brukerstyring med brukerstyrer hvor foreldrene har hatt flertall. Erfaringene derfra er utelukkende positive. Samtlige som har vært med i dette prosjektet, anbefaler at det skal fortsette, og samtlige skryter av at delaktigheten,

samarbeidet foreldre–hjem, har blitt vesentlig bedre. Denne organisasjonsformen er imidlertid ikke tillatt etter opplæringsloven i dag. Det betyr at forsøket i Larvik er avsluttet, til tross for at Larvik ville fortsette, og til tross for at alle berørte skoler ønsket det samme.

Vil statsråden i en situasjon hvor det er en tillitskrise mellom hjem og skole, bidra til at kommuner som ønsker det, kan velge en organisasjonsform med driftsstyre med foreldre flertall?

Statsråd Øystein Djupedal [11:03:07]: La meg først understreke hvor viktig forholdet til foreldrene er. Foreldrene har en naturlig plass i norsk skole og en styrket plass i norsk skole.

Det skal ikke være slik at når foreldrene går inn på skolens arena, er skolen fremmed for dem – at man liksom er på besøk. Vi ser veldig tydelig at foreldrenes engasjement i skolen bedrer barnas læringsresultat. Vi ser at skolen som helhet vokser på det. Vi er opptatt av å finne nye og forsterkede samarbeidsrelasjoner mellom skole og barnehage. Denne prosessen er vi i gang med, og Stortinget vil også få seg forelagt saken om ikke altfor lang tid. Grunnen til det er at vi så entydig ser at foreldres engasjement er positivt.

Når det gjelder endringer i opplæringsloven knyttet til det konkrete spørsmålet, vil ikke jeg ta stilling til det her og nå, men jeg er kjent med at noen ønsker en slik utvikling. I utgangspunktet vil jeg si at det spørsmålet vil vi komme tilbake til.

La meg også si at i hele Kunnskapsløftet og i det som startet med Trond Giske, som den forrige regjeringen fortsatte med, og som vi nå har fortsatt med, ligger dette premisset med foreldre–hjem–samarbeid som en veldig tydelig bærebjelke. Vi tar sikte på å forsterke det ytterligere.

Presidenten: For å få til seks hovedspørsmål begrenses det nå til to oppfølgingsspørsmål – først Gunnar Gundersen.

Gunnar Gundersen (H) [11:04:23]: Det finnes faktisk ganske mange rapporter om store utfordringer når det gjelder kontakten hjem–skole. Det er, som representanten Anundsen sa, et spørsmål om å bygge opp et tillitsforhold. Det er i mange tilfeller snakk om å invitere foreldrene inn, så her er det en sammensatt årsakssammenheng.

Jeg kan gi kunnskapsministeren et annet eksempel. Storhamar skole på Hamar har faktisk i flere år gjennomført et opplegg som de kaller foreldreskolen. Det skaper kontakt, bygger ned barrierer og inviterer foreldrene inn. Det har vært en stor suksess, og på den skolen har man ikke foreldre som ikke viser engasjement – det er et ukjent begrep. Så hvis statsråden ønsker konkrete eksempler, har han noe å se på der.

Mitt spørsmål er: Vil statsråden bidra til å fokusere på dette spørsmålet, i tråd med hans mange taler om hvor viktig kontakten med foreldrene er? Og vil han også være med på å finansiere denne type forsøk?

Statsråd Øystein Djupedal [11:05:26]: La meg si at jeg er veldig mye rundt i landet og besøker skoler, barnehager og institusjoner av mange slag. Det å se at det er et mangfold med hensyn til hvordan man velger å tilegne seg skolen, er positivt. Det er en del av det lokale selvstyret, som jeg har stor tro på. Det betyr at den type prosjekt som man har ved Storhamar, er veldig positivt. Denne type prosjekt ønsker jeg velkommen, sammen med mange andre prosjekt som vi heldigvis har i norsk skole. Vi har veldig mange skoleeiere og skoleledere som tar sitt ansvar alvorlig. La meg si at det er en veldig viktig bit av det. Det blir mer og mer tydelig for meg at de som tar sitt skoleleder- og skoleeieransvar alvorlig, oppnår bedre faglige resultater og større trivsel. Derfor er det engasjementet som mange steder vises fra foreldrene, en veldig viktig bit av helheten for å skape et godt læringsmiljø og et godt trivelsmiljø for barna våre. Vi vil derfor, som jeg sa i det foregående svar, i løpet av ganske kort tid komme tilbake til spørsmålet om hjem–skole–samarbeid og foreldres medvirkning. Det vil være en viktig bit av helheten i det vår regjering gjør for å bedre barns mulighet til å mestre i skolen.

Presidenten: Dagrun Eriksen – til oppfølgingsspørsmål.

Dagrun Eriksen (KrF) [11:06:31]: Jeg er glad for de gode signalene som kommer fra statsråden her, for når hjem og skole samarbeider, gir vi elevene våre de beste læringsmulighetene. Slike tilstander som vi har lest om i media, kan vi ikke ha når vi skal skape tillit mellom hjem og skole.

En skole som jeg besøkte her i Oslo, slet med tilliten mellom foreldre og skole, oppmøte på foreldremøter osv. Der fikk vi et ønske fra rektor om å kunne frigjøre en stilling for å kunne jobbe målrettet med hjem–skole–samarbeid – en heltidsansatt. Det gjøres mye bra ved mange skoler, men man bruker fort opp kreftene på andre ting. Dette er noe som Kristelig Folkeparti har med i sitt alternative budsjett. Vi håper at statsråden vil vurdere om man kan få et prøveprosjekt i hvert fylke, om en slik heltidsansatt kan være med på å bygge tillit mellom foreldre og skole.

Statsråd Øystein Djupedal [11:07:31]: Jeg vil ikke fra Stortingets talerstol ta stilling til en prosjektsøknad, men bare på alminnelig grunnlag si at jeg er veldig positiv til foreldresamarbeid med skolen. Dette kan gjøres på mange ulike måter. At det kan gjøres på en slik måte, er selvfølgelig et godt alternativ, og det har skoleeiere i dag full frihet til å gjøre.

Men vi skal huske på at vi har FUG, som er Foreldreutvalget for grunnskolen. Det er en veldig god organisasjon, som driver kontinuerlig opplæring og kontakt, og som også viser eksempler på hvordan samarbeidet mellom skole og foreldre kan være. Vi har et veldig tett samarbeid med FUG. Det utgjør en veldig viktig bit av helheten i dette foreldresamarbeidet. Foreldre er en veldig

viktig bit – la meg igjen understreke det – av skolens helhet.

Men det vi også må huske på, er at lærerne i skolen skal være autoriteter, men de skal ikke være autoritære. Lærerne i skolen må passe på at alt det de gjør, underbygger læreren som person og læreren som autoritet i klasserommet og på skolen. Det er selvfølgelig uendelig viktig at barna ser at det er voksne mennesker i klasserommet som faktisk gjør den jobben som samfunnet ønsker at de skal gjøre, og så må vi finne samarbeidsarenaer for at prestasjonene kan bli bedre på andre felt.

Presidenten: Vi går til siste hovedspørsmål.

Ine Marie Eriksen Søreide (H) [11:08:53]: Kunnskapsministeren kan nok bare reise seg igjen.

Statsråd Øystein Djupedal (fra salen): Greitt!

Ine Marie Eriksen Søreide [11:08:59]: Først og fremst vil jeg be om at kunnskapsministeren forholder seg til et minimum av presisjon. Det er ingen realøkning på 900 mill. kr i forskningsbevilgningene over dette budsjettet. Det står i budsjettdokumentet, og det burde statsråden vite.

For det andre avtegner det seg et bilde her i dag av at det er opposisjonen som har høye ambisjoner på vegne av kunnskaps- og forskningsområdet i Norge. Det ser vi i de alternative budsjettene som alle opposisjonspartiene har lagt fram, der vi alle retter opp de skadelige kuttene som Regjeringa foretar. Hvis man går et års tid tilbake og ser på hva som skjedde da SV lagde egne forslag i forbindelse med forskningsmeldingen, var det ikke måte på hvor ambisiøst alt skulle være. Det skulle øremerkes 1 milliard kr i året til vitenskapelig utstyr, det skulle settes mål for opptrappingen i Forskningsfondet, det skulle settes mål for bevilgningene over budsjettet, osv. Men jeg registrerer at alle disse opptrappingsplanene og vyene forsvant i tåka på Soria Moria, og der ligger de åpenbart ennå.

Det er én spesiell ting jeg gjerne vil henlede oppmerksomheten på, og det er de manglende stipendiatene. Høyre stilte spørsmål til statsråden om hva som var bakgrunnen for at Regjeringa bryter den vedtatte opptrappingsplanen om å bevilge penger til 350 nye stipendiater i året fram til og med 2007. Statsråden svarte:

«Gjennomgangen av behovet for nye stipendiatstillinger er en oppfølging av St.meld. nr. 20 (2004-2005) hvor det heter at spørsmålet om videreføring og eventuell justering av opptrappingsplanen vil bli vurdert i 2007.»

Opptrappingsplanen gjelder til og med 2007! Det å ikke bevilge penger til en eneste stipendiatstilling i 2007-budsjettet er ikke en oppfølging av forskningsmeldingen, men et brudd med forskningsmeldingen. Gjennomgangen er grei nok, men mitt spørsmål til statsråden er: Hvorfor er det nødvendig å bryte en opptrappingsplan som SV sjøl har vært med på å vedta, for å foreta en gjennomgang ett år før tida?

Statsråd Øystein Djupedal [11:10:59]: Som jeg har sagt, har vår regjering veldig høye ambisjoner på forskningsområdet, og dem har vi innfridd i løpet av det første året. Vi har altså 2,4 milliarder kr mer. Det var en realvekst i fjor, og det er også en realvekst i år. Det betyr at det netto brukes 900 mill. kr mer i årets budsjett, og det er en betydelig styrking på forskningsområdet.

Så har vi høyere ambisjoner enn som så. Men jeg registrerer at man her tar utgangspunkt i en stortingsmelding som det var bred enighet om i forrige periode, og den følger vi opp. Den ligger også som en viktig premiss, både i tematisk satsing og i volum, i Soria Moria-erklæringen. Det vil vi komme tilbake til, men jeg registrerer jo at vi i løpet av det ene året vi har sittet, har gjort mer på dette området enn den forrige regjering klarte å gjøre i løpet av sine fire år. Da hadde man enkelte år en realnedgang når det gjelder forskning, helt ned til 2,3 pst. – etter at Stortinget plusset på forskning. Mitt poeng er ikke å si at den forrige regjeringen ikke hadde så høye ambisjoner. Men vi har høye ambisjoner, og jeg er veldig glad for at Stortinget, og også mange utdanningsinstitusjoner, peker på hvor viktig forskning er. Det følger vi opp. Årets budsjett er godt for forskning, men vi har høyere ambisjoner enn dette, og det vil vi komme tilbake til.

Ine Marie Eriksen Søreide (H) [11:12:08]: Jeg registrerer at statsråden er kronisk upresis. Det er altså ikke en netto økning på 900 mill. kr over dette forskningsbudsjettet, og det vet statsråden meget godt.

Jeg registrerer også at han sier at det er et godt budsjett for forskning. Da er det jo merkelig at samtlige institusjoner innen forskning og høyere utdanning har kalt dette budsjettet tragisk og dårlig. Kolbjørn Hagen i Forskerforbundet mente det var «en svart dag for norsk forskning». Hvordan kan det da ha seg at ministeren mener at dette er et godt budsjett for forskning?

Jeg vil også gjenta mitt spørsmål, som jeg ikke fikk svar på: Hvorfor er det nødvendig å stoppe, og bryte opptrappingsplanen for antall stipendiater nå – ett år før planen går ut – for å foreta en gjennomgang? Statsråden har ikke svart på det. Jeg ønsker et svar på hvorfor det er nødvendig.

Statsråd Øystein Djupedal [11:13:01]: Vi vil ha en gjennomgang av dette, og vi vil komme tilbake til Stortinget med det. Stipendiatstillinger er viktig for rekruttering til forskerstillinger. Det er vi positive til, og det vil vi komme tilbake til. Min beskrivelse av forskning knytter seg til det vi har lagt fram for Stortinget, og som nå ligger til behandling her.

Jeg er enig i at det er mange som har høye ambisjoner – og vi skal ha høye ambisjoner på dette feltet. Det jeg er litt overrasket over at representanten Søreide ikke bruker tid på, er at forskningsdelen i det private går tilbake, mens forskningsdelen i det offentlige går fram. Den dialogen vi skal ha med Bergesen om hvordan vi skal sørge for at disse 2 pst. nås av det private næringsliv, er en meget viktig bit av helheten. Det målet om 3 pst. som denne regjeringen har, og som den foregående regjering også hadde – og

som er en adoptering av de mål som ligger i Lisboa-strategien fra EU – er veldig ambisiøst. 2 pst. er med den næringsstrukturen vi har i Norge, veldig krevende, og derfor håper jeg at dialogen med næringslivet på dette feltet gjør at vi kan komme opp med nye forslag, slik at næringslivet satser mer på forskning. Det vil være positivt for vår verdiskaping og vår framtid.

Presidenten: Det blir to oppfølgingsspørsmål – først Anders Anundsen.

Anders Anundsen (FrP) [11:14:14]: Det forundrer meg at statsråden forklarer Regjeringens manglende forskningssatsing med at næringslivets andel av forskning har gått ned. Jeg klarer ikke helt å se den sammenhengen. Samtidig synes jeg det er underlig at statsråden her er så tydelig på at det er viktig å finne nye virkemidler for å øke den private forskningsandelen.

Samtidig har Regjeringen innført en innskjerping i SkatteFUNN-ordningen. SkatteFUNN-ordningen er den beste ordningen som noensinne er gjennomført, ifølge næringslivet selv, for å øke den private forskningsinnsatsen. Da synes jeg at statsrådets svar til spøreren ikke henger helt sammen, og derfor har jeg lyst til å utfordre ham til i budsjettbehandlingen å være med på å rette opp innstrammingen i SkatteFUNN-ordningen, slik at den beste ordningen så langt kan opprettholdes – uten innstramming.

Jeg vil igjen utfordre statsråden til å si noen ord om hvorvidt det er mulig å se for seg at den offentlige andelen av 3 pst.-målet går opp, slik at vi kan være litt mer realistiske i forhold til 2010-målet.

Statsråd Øystein Djupedal [11:15:18]: Igjen må jeg henvise til NIFU STEP. NIFU STEP's undersøkelse, som akkurat er publisert, viser at det offentliges andel går opp, mens den private går ned. Det er riktig at vi beveger oss lenger bort fra målet om 3 pst.. Det skyldes altså en kombinasjon av to ting: Det skyldes et veldig bratt voksende BNP i Norge, og det skyldes, dessverre, at det private forsker mindre.

Men vi har høye ambisjoner på dette feltet, og det betyr at vi også i en dialog med næringslivet vil se på om det er nye virkemidler som vi kan introdusere, forsterke virkemidler som er der, eller på annen måte finne samarbeidsarenaer med private bedrifter, offentlige bedrifter eller offentlig finansierte institusjoner nettopp for å se om det er mulig å gjøre dette. Det er den dialogen jeg inviterer til. Det finnes også historisk sett mange grunner til at næringslivet her ikke forsker i samme grad som i Finland og Sverige. Det henger primært sammen med næringsstrukturen i Norge. Nå synes jeg situasjonen økonomisk er så god for norsk næringsliv at vi sammen må se på om ikke en del av det overskuddet vi nå generer, i større grad kan gå til forskning.

Presidenten: Odd Einar Dørum – til oppfølgingsspørsmål.

Odd Einar Dørum (V) [11:16:22]: Det kan med respekt å melde virke som om kunnskapsministeren i hvert fall ikke har respekt for den kunnskapen Kunnskaps-Norge har om hans budsjett. Siden statsråden nå har satt seg inn i Venstres budsjett og fortalt at vi har tatt belastningen med å øke barnehageprisene med 200 mill. kr, må jeg si at vi også har gjort noe annet: Vi har økt forskningssatsen med 800 mill. kr, for nettopp å følge opp med 350 stipendiater, 100 post doc.- stillinger, 200 mill. kr til vitenskapelig utstyr, og i tillegg fjerner vi kuttene på universiteter og høyskoler, inkludert private høyskoler. Spørsmålet fra representanten Anundsen her dreide seg om innstramming i SkatteFUNN-ordningen, som et samlet næringsliv sier er et håpløst forslag, fordi det gjør en ordning som var lett tilgjengelig, byråkratisk, og vi har tatt på oss det ansvaret at vi ikke ønsker å strupe denne ordningen. Og det er jo ganske forunderlig at den rød-grønne regjeringen ikke trodde at næringslivet ville yte i forhold til forskning. Vel, vel. Det første man gjør, er så å stramme inn på det så det suser etter. Jeg vil gjerne si som representanten Anundsen, og jeg støtter det: Vil Regjeringen reversere de håpløse innstrammingene de har gjort når det gjelder SkatteFUNN, slik at næringslivet kan fortsette å yte for å bygge forskningsinnsats i dette landet?

Statsråd Øystein Djupedal [11:17:28]: Når det gjelder SkatteFUNN, er det altså gjort to endringer. Det ene er at man ikke kan trekke fra mer enn ett år, altså det samlede timetallet som er vanlig for et årsverk. Det andre er at man har satt et tak på hvor høy timesats man kan ha for en forsker. Begge disse tiltakene er gjort for å hindre misbruk av en ordning som kan misbrukes. Jeg synes i utgangspunktet det er vanskelig å tenke seg at man skal kunne trekke fra mer enn ett år. Et forskningsårsverk er nå engang et forskningsårsverk. Det betyr at slik er det denne ordningen er.

Men vi vil selvfølgelig fortløpende, også i dialog med næringslivet og gjerne i dialog med representanten Dørum, se om det er bedre måter å gjøre dette på for å hindre et misbruk. Næringslivet skal vite at vi er opptatt av en dialog for å sørge for mer forskningsaktivitet i det private næringslivet. Vi er veldig avhengig av det. De har dessverre i de gode årene man nå har bak seg, ikke brukt tilstrekkelig del av sitt overskudd til å investere i forskning. Derfor er dialogen mot næringslivet veldig viktig. Men la meg også si: Jeg deler fullt ut ambisjonen om at Norge skal bruke enda større del av sitt BNP. Derfor er vi nå i dialog om dette. Det offentliges andel av dette går heldigvis opp, mens den dessverre ikke går opp for de private.

Presidenten: Den muntlige spørretimen er nå omme, og vi går over til den ordinære spørretimen.

Ordinær spørretime

Presidenten: Det blir noen endringer i den oppsatte spørsmålslisten, og presidenten viser i den sammenheng til den oversikt som er omdelt på representantenes plasser i salen.

De foreslåtte endringer i dagens spørretime foreslås godkjent. – Dette anses vedtatt.

Endringene var som følger:

Spørsmål 4, fra representanten Siri A. Meling til utenriksministeren, vil bli tatt opp av representanten Finn Martin Vallersnes.

Spørsmål 11, fra representanten Ib Thomsen til kunnskapsministeren, er overført til samferdselsministeren som rette vedkommende.

Spørsmål 14, fra representanten Elisabeth Aspaker til justisministeren, vil bli tatt opp av representanten André Oktay Dahl.

Spørsmål 15, fra representanten Christian Tybring-Gjedde til barne- og likestillingsministeren, utsettes til neste spørretime, da statsråden har sykdomsforfall.

S p ø r s m å l 1

Svein Flåtten (H) [11:19:14]: Jeg har et spørsmål til finansministeren:

«Mange skattytere opplever at det må prosederes på helt opplagte feil pga. mangelfull saksbehandling i kommunene når det gjelder eiendomsskattesaker. Kompetansen er langt svakere enn i ligningsetaten når det gjelder skattegrunnlag og skattejus.

Vil statsråden ta initiativ til å innføre regler, slik som i ligningsloven, som sikrer skattyterne dekning av utgifter til juridisk bistand i eiendomsskattesaker på samme måte som i ligningsloven § 9-11?»

Kenneth Svendsen hadde her overtatt presidentplassen.

Statsråd Kristin Halvorsen [11:20:07]: Jeg ser at det er behov for tydeligere saksbehandlingsregler når det gjelder eiendomsskatt. De reglene som står i eiendomsskatteloven, er veldig sparsomme og delvis ikke satt i kraft. Det har Regjeringen allerede varslet at den skal gjøre noe med.

Skatteytters rett til dekning av sakskostnader reguleres i ligningsloven § 9-11. Når overligningsnemnda, fylkesskattenemnda eller Riksskattenemnda endrer en ligningsavgjørelse til gunst for skatteyteren, skal en tilkjenne skatteyteren hel eller delvis dekning av statskassen for vesentlige sakskostnader. Dette gjelder når kostnadene er pådratt med god grunn, og det ville være urimelig om skatteyteren selv måtte dekke det.

I Ot.prp. nr. 1 for 2006-2007 ble det foreslått en utvidelse av bestemmelsen. Dette gjelder dekning av sakskostnader pådratt i forbindelse med klagebehandling som ikke har ført fram i overligningsnemnd, fylkesskattenemnd eller riksskattenemnd, når skatteyter får medhold i etterfølgende domstolsavgjørelse.

Som det framgår i Ot.prp. nr. 77 for 2005-2006 avsnitt 14.4.3, tar Finansdepartementet sikte på å komme tilbake med en gjennomgang og vurdering av reglene om saksbehandling og klage ved utskrivning av eiendomsskatt. Dette arbeidet pågår nå i departementet. Jeg vil sørge for at vi i

forbindelse med denne gjennomgangen vurderer om det i eiendomsskattesaker bør innføres en regel om dekning av sakskostnader etter lignende modell som i ligningsloven § 9-11.

Svein Flåtten (H) [11:22:03]: Jeg takker for svaret, som jeg faktisk oppfatter et stykke på vei positivt. Jeg oppfatter finansministeren slik at hun nå betrakter for så vidt eiendomsskatt på samme måte som andre skatter, selv om det er kommunene som både fastsetter grunnlaget og inndriver den. Men av skatteyterne, og av borgerne, oppfattes det på samme måte som vanlig skatt, og det vil være viktig at man får de samme mulighetene til å få dekket saksomkostningene når man når frem.

Jeg har lyst til å legge spesielt vekt på det argumentet som også står i spørsmålet mitt, at man i kommunene ikke får den hjelpen, den saksbehandlingen, den kompetansen som ellers ligger i ligningsetaten, og derfor er det kanskje enda viktigere at man i hvert fall i disse sakene kan få en refusjon av utgiftene når man når frem. Så jeg håper at finansministeren tar sikte på å få minst like gode bestemmelser som det er i ligningsloven og ellers i forvaltningsloven.

Statsråd Kristin Halvorsen [11:23:15]: Jeg må få lov til å komme tilbake til Stortinget med denne saken. Men som jeg allerede har sagt, er jo dette en problemstilling som det arbeides med i departementet, og som tidligere er meldt til Stortinget. Jeg har også i mitt første svar sagt at vi ser at det er behov for tydeligere saksbehandlingsregler på dette området.

Jeg tror at representanten Flåtten må smøre seg med litt tålmodighet, og så skal vi få lov til å komme tilbake til en grundigere gjennomgang.

Svein Flåtten (H) [11:23:45]: Jeg er alltid glad når finansministeren har delvis positive svar, og det har hun faktisk av og til i en del av de sakene som blir tatt opp.

Det som er viktig for skatteyterne, er det hun selv henviser til nå i sitt siste svar, dette med tempoet. Jeg må da be henne om å gå tilbake til departementet og drive på dem som skal gjøre denne jobben, slik at det skjer noe, og at det skjer raskt. Det er veldig mange som venter på at det skal bli en avklaring av dette, og som sliter med dette i helt alminnelige saker.

Statsråd Kristin Halvorsen [11:24:25]: Det jobbes – det kan jeg forsikre representanten Flåtten om – med høyt trykk, og med mange saker, i Finansdepartementet. Det er ingen som sitter med beina på bordet og plystrer og lurer på hva de skal gjøre. Så vi har høyt trykk i alle saker, og vi regner med å komme tilbake til Stortinget med denne saken så snart det lar seg gjøre.

S p ø r s m å l 2

André N. Skjelstad (V) [11:24:59]: Jeg har et spørsmål til finansministeren:

«Hvis far eller mor sørger for at barnebidrag for deres barn blir opprettholdt etter en eventuell død, ved å tegne forsikring, kan bidragsyter trekke dette beløpet fra skatten. Hvis bidragsyter dør, blir utbetalt bidrag betraktet som inntekt for barnet, mens gjenlevende foresatte må betale skatt av bidraget til barnet er 17 år.

Mener statsråden det er riktig å skattelegge gjenlevende foresatte og samtidig betrakte utbetalt bidrag som inntekt for barnet?»

Statsråd Kristin Halvorsen [11:25:44]: Barnebidrag er etter barneloven ikke skattepliktig for mottakeren. Dette henger sammen med at bidragsyter ikke har fradragsrett for bidraget.

Hvis en av foreldrene dør, mottar barnet barnepensjon etter folketryktdloven. Slik pensjon ytes inntil barnet fyller 18 år, og inntil en fyller 20 år dersom begge foreldrene er døde og barnet er under utdanning. Slik sett kan man si at staten overtar som bidragsyter ved en av foreldrenes bortgang, ved at barnebidraget avløses av en barnepensjon. Barnepensjonen er skattepliktig, men barnet får et særskilt inntektsfradrag hvis vedkommende i tillegg har arbeidsinntekt.

I utgangspunktet er det ikke fradragsrett for private forsikringspremier. Men den bidragspliktige kan ha tegnet en individuell pensjonsavtale som har gitt fradragsrett etter skatteloven § 6–47 første ledd bokstav c, og hvor barnet er begunstiget. Det kan også være tale om en tjenstepensjon med etterlattedeckning til barn. Når forsikringstilfellet inntreffer, får barnet en barnepensjon. Slik barnepensjon regnes imidlertid ikke som barnebidrag fra avdød forelder, men som skattepliktig kapitalinntekt. Det ligger således en lempning i regelverket ved at pensjonen ikke inngår i personinntekten og dermed bare beskattes som alminnelig inntekt, altså med 28 pst.

Barn under 13 år lignes sammen med foreldrene for all formue og inntekt. Barn som er fra 13 til 16 år og som har egen arbeidsinntekt, skal lignes særskilt for arbeidsinntekten. Eventuell kapitalinntekt, som f.eks. barnepensjon, skal imidlertid lignes hos foreldrene.

Når gjenlevende forelder beskattes for barnepensjon til barn under 17 år, skyldes dette altså at barns kapitalinntekter generelt lignes hos foreldrene, istedenfor selvstendig hos barnet. Denne sambeskatningen mellom barn og foreldre er begrunnet i hensynet til å ta vare på progresjonen i skattesystemet, ellers kunne familien oppnådd flere skattefrie grunnbeløp og lavere skattesatser ved at inntekter ble søkt fordelt på familiemedlemmene.

Jeg ser ingen grunn til å endre disse reglene om beskatning av barnepensjoner.

André N. Skjelstad (V) [11:28:17]: For å presisere dette litt: Jeg forstår at det skal være mest mulig samholdighet mellom beskatning av pensjon og beskatning av inntekt. Denne saken avdekker en urimelighet ved skattesystemet, fordi mor som mottaker fra en far som lever, slipper å betale skatt av bidraget, men hvis far dør og har vært så forutseende å ordne det slik at barnet fortsatt kan få bidrag etter hans død, må mor skatte av dette.

Ser ikke statsråden den urimeligheten som ligger i dette?

Statsråd Kristin Halvorsen [11:28:53]: Jeg tror jeg bare må vise til svaret, der vi går gjennom skattereglene for barnebidrag. Det er altså slik at den som betaler barnebidrag, ikke har noen fradragsrett, og dermed er det heller ikke skattepliktig for mottaker. Det betyr at det er beskattet på barnebidragbetalerens hånd. Når vi sammenligner det med disse barnepensjonene som inntreffer hvis en bidragsyter har tegnet en forsikringsavtale, og så faller fra, vil det være et bidrag som vedkommende selv ikke har betalt skatt av eller fått en skattefordel av i det øyeblikket man avsatte penger til denne pensjonsordningen, men som så skal komme til beskatning når den utbetales.

Så man kan si at disse beløpene betales det skatt av, men det er to forskjellige systemer: Fordi en bidragsbetaler ikke har noe skattefradrag for bidraget, så er det skattefritak på mottakers hånd, men fordi en barnepensjon gir skattefordeler i det øyeblikket man sparer beløpet, så er den skattepliktig i det øyeblikket man mottar den.

André N. Skjelstad (V) [11:30:03]: Jeg hører hva statsråden sier. Jeg mener at dette er et utilsiktet utslag. Utgangspunktet er at barnet har fullt beløp så lenge faren lever. Etter at faren er død, vil barnet i realiteten få en skatt på det, selv om det går gjennom mors hånd.

Det kunne vært ønskelig om statsråden hadde vært villig til å se på dette – for det gjelder ikke mange, det gjelder noen få. Hadde det vært mulig å se på eventuelle forandringer i regelverket for akkurat dem det gjelder?

Statsråd Kristin Halvorsen [11:30:41]: Det er ikke slik at dette er et barnebidrag i den forstand. Det er en forsikringsavtale som noen inngår, men som mange som mister en forelder, ikke har. I alle tilfellene stiller staten opp med en barnepensjon gjennom folketrygden.

Utfordringen når vi skal ha et rettferdig skattesystem, er at all inntekt på et tidspunkt skal skatlegges, og siden det har vært skattebegunstigelse i det øyeblikket man sparer beløpet, blir det beskattet i det øyeblikket man mottar beløpet. Derfor er det en sammenheng i hvordan dette behandles gjennom skattesystemet. Det er veldig vanskelig å se for seg at man skal innføre mange skattelempeordninger som betyr at en del inntekter aldri kommer til beskatning. Det er bakgrunnen for at regelverket er sånn som det er.

S p ø r s m å l 3

Leif Helge Kongshaug (V) [11:31:44]: Jeg vil gjerne stille følgende spørsmål til finansministeren:

«Diabetes er en alvorlig kronisk sykdom. I Lignings-ABC står det at personer med diabetes skal «sannsynliggjøre» sine utgifter, mens ligningskontorene nå krever at personer med diabetes skal «dokumentere» sine utgifter. Hvem som får fradrag ved diabetes, er i dag fullstendig vilkårlig, avhengig av det enkelte ligningskontor, noen ganger også av saksbehandler.

Hva kan statsråden gjøre for å rydde opp i det urettferdige særfradragsrotet for diabetikere?»

Statsråd Kristin Halvorsen [11:32:50]: I forbindelse med budsjettet for 2005 vedtok Stortinget endringer i ordningen med særfradrag for store sykdomsutgifter. Endringene innebar bl.a. at diabetikere blir stilt overfor de samme krav til dokumentasjon/sannsynliggjøring av sine utgifter som andre som krever slikt særfradrag. Det kan avhenge av utgiftens art om sannsynliggjøring er tilstrekkelig, eller om nærmere dokumentasjon, typisk originalbilag, vil være rimelig å kreve.

Det er et selvsagt mål ved ligningsbehandlingen at alle skal bli riktig behandlet etter reglene. Ligningsbehandlingen for 2005 knyttet til særfradrag for diabetikere har dessverre ikke vært fullt ut tilfredsstillende.

I august i år fikk vi informasjon om forskjellsbehandling ved ligningskontorene. Departementet tok da umiddelbart kontakt med Skattedirektoratet for å få kartlagt praksis, slik at vi kunne ta stilling til hva som hadde skjedd, og hva som eventuelt kunne gjøres for å sikre en lik og rettferdig behandling av slike krav om særfradrag i framtiden. Jeg har også hatt møte med Norges Diabetesforbund for å diskutere denne saken.

Et tiltak som Skattedirektoratet iverksetter for å sikre lik og rettferdig ligningsbehandling, er å utvide omtalen av emnet i Lignings-ABC for 2006. Det vil her bli gitt en nærmere omtale av hvilke kostnader som kan anses knyttet til diabetessykdom, og som derfor kan gi grunnlag for særfradrag for diabetikere, og hvordan disse diabeteskostnadene skal sannsynliggjøres/dokumenteres. Departementet har bedt Skattedirektoratet innlede en dialog med Norges Diabetesforbund i forbindelse med arbeidet med en utvidet omtale av emnet i Lignings-ABC for 2006. Skattedirektoratet vil videre lage en omtale av emnet, som legges ut på skatteetatens hjemmeside. En slik omtale vil sikre at diabetikere har kunnskap om de krav til dokumentasjon/sannsynliggjøring som gjelder etter lovendringen fra 2005. Kravene til utgiftene og sannsynliggjøring/dokumentasjon av disse, vil også framgå nærmere av rettleiingen som skattyterne mottar sammen med selvangivelsen.

Departementet har også bedt Skattedirektoratet om, så fort den nye omtalen i Lignings-ABC for 2006 er klar, å sende denne ut til alle landets ligningskontor, slik at den kan legges til grunn ved behandlingen av de 2005-ligningene som er til utsatt behandling, klagebehandling eller fornyet behandling. Begåtte feil ved ligningen for 2005 kan dermed rettes opp.

Leif Helge Kongshaug (V) [11:35:35]: Jeg takker for svaret.

Fra min side vil jeg understreke at spørsmålet ikke dreier seg om hvorvidt diabetikere skal ha særfradrag eller ikke, men det dreier seg om at det er forskjellig praksis fra ligningskontor til ligningskontor, nettopp det som statsråden nå var inne på. Den forskjellsbehandlingen virker urimelig, og det er urettferdig.

Jeg hører at statsråden sier at hun har tatt tak i dette, og at det arbeides med nye retningslinjer. Men hvis du har fått diagnosen diabetes, er den ganske tydelig og enkel, og det har sine konsekvenser når det gjelder økte kostnader. Hadde det ikke vært enklere rett og slett å ha et sjablongmessig fradrag for denne gruppen kroniske syke, slik at dette enkelt kunne vært behandlet av ligningskontorene uten noen dokumentasjon eller lignende?

Statsråd Kristin Halvorsen [11:36:40]: Som representanten er kjent med, er dette en sak vi arvet etter den forrige regjeringen. Det var den forrige regjeringen som innførte dette, og vi har nå videreført det.

Bakgrunnen for ikke å gjeninnføre en sjablong, er at det ikke gjelder for noen andre sykdomsgrupper som har denne typen særfradrag, og at det er rimelig å likebehandle alle sykdomsgrupper. Men så har jeg og Finansdepartementet i dialog med Diabetesforbundet sett at dette er vanskelig å praktisere, og at det er uklart og forskjellig hvordan ulike ligningskontor har behandlet det. Det er et annet spørsmål som vi må ta tak i. Jeg føler at vi nå er inne i en konstruktiv dialog både med Diabetesforbundet og Skattedirektoratet for å få til en praktikabel løsning på dette.

Leif Helge Kongshaug (V) [11:37:36]: Jeg er glad for den positive dialogen mellom myndighetene og Diabetesforbundet på dette området, men jeg kan ikke fri meg for å understreke at i denne salen har de fleste partiene vært opptatt av at vi skal ha et enklere Norge. Jeg har en mistanke om at det blir brukt for mye ressurser på ligningskontorene til merarbeid for å gå gjennom kanskje poser med bilag som diabetikere har tatt vare på når de har handlet osv. Jeg synes ikke dette er rett bruk av ressurser. Jeg oppfordrer statsråden fortsatt til å se på om dette kan gjøres så enkelt som overhodet mulig. Jo enklere det er, jo mer rettferdig vil også behandlingen ofte bli ved de ulike ligningskontorene.

Statsråd Kristin Halvorsen [11:38:29]: Det er nettopp det denne dialogen dreier seg om, hvordan kravene til sannsynliggjøring/dokumentasjon skal være for å få til et enkelt og forutsigbart system. I dialogen videre framover skal man gå inn på hvordan dette skal gjøres, slik at folk skal slippe å komme på ligningskontoret til hardt arbeidende ligningsfunksjonærer med bæreposen full av alle kvitteringene. Det er mulig å gjøre dette på en slik måte at man kan sannsynliggjøre hva som er utgiftene i løpet av et kortere tidsrom, og framskrive det for et helt år, f.eks. Så vi er i god dialog for å få på plass praktiske, gode løsninger på dette.

S p ø r s m å l 4

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Siri A. Meling til utenriksministeren, vil bli tatt opp av representanten Finn Martin Vallersnes.

Finn Martin Vallersnes (H) [11:39:30]: Jeg har følgende spørsmål til utenriksministeren:

«Hva er status for syrisk og iransk rettsforfølgelse av de ansvarlige bak angrepene på de norske ambassadene i Damaskus og Teheran, og er utenriksministeren fornøyd med prioriteringen av disse svært alvorlige sakene i de to lands rettssystemer?»

Utenriksminister Jonas Gahr Støre [11:39:54]: Norge har overfor Syria og Iran formelt, dvs. i notes form, protestert mot ambassadeangrepene i Damaskus og Teheran, som fant sted den 6. og 7. februar i år. Notene ble sendt henholdsvis 6. og 9. februar. La meg i tillegg til det også si at vi har framført våre protester muntlig i møter med syriske og iranske representanter.

Vi fremmet ved en note av 20. mars et samlet erstatningskrav på nesten 9 mill. kr, nærmere bestemt 8 794 835 kr, overfor syriske myndigheter. Og ved en note av 6. april ble det fremmet et samlet erstatningskrav på nesten 70 000 kr, rettere sagt 69 100 kr, overfor iranske myndigheter.

Jeg tok opp dette spørsmålet om erstatningsutbetaling under mitt besøk i Syria for et par uker siden, nærmere bestemt 6. november. Fra syriske myndigheters side ble det gitt forsikringer om at erstatningsutbetaling vil bli foretatt, og at det nå kun er tekniske forhold som gjenstår, dvs. forhold knyttet til bankoverføringer. Fra iransk side har vi foreløpig ikke fått tilsvarende forsikringer.

Det er fra norsk side overfor de respektive myndigheter ikke fremmet krav om rettsforfølgning eller anmodet om status i eventuell rettsforfølgning av de ansvarlige. Den interne straffeforfølgning som ambassadeangrepene foranlediget, er de respektive statenes ansvar. Jeg forutsetter at de respektive myndigheter følger dette opp. Det har vi også gitt klart uttrykk for.

Samtidig kan jeg tilføye at jeg under besøket i Damaskus også tok opp spørsmålet om rettsforfølgelse av de ansvarlige bak angrepene på vår ambassade med min syriske kollega. Han kunne bekrefte overfor meg at saken er under etterforskning av syriske myndigheter. Vår ambassade i Damaskus har nylig fått overlevert etterforskningsmaterialet på arabisk, og det vil bli gjennomgått så snart som mulig.

Vi har tidligere også gjort det helt klart overfor syriske og iranske myndigheter at denne typen angrep mot ambassader ikke er akseptabelt, og at vi forutsetter at nødvendige tiltak blir iverksatt for å forhindre at noe liknende skal skje igjen. Vi har også fremmet folkerettslige erstatningskrav mot Syria og Iran. Jeg tok dette opp spesielt med min syriske kollega under besøket i Damaskus tidligere i måneden.

Så bare en avsluttende kommentar til hvorvidt jeg er fornøyd med prioriteringen av disse svært alvorlige sakene i de to lands rettssystemer. Til det vil jeg nok si at man sett med norske øyne ikke er fornøyd med at så alvorlige handlinger ikke er blitt fulgt mer resolutt opp. Men jeg har altså framført det på den måten jeg her har gitt uttrykk for.

Finn Martin Vallersnes (H) [11:42:21]: Denne saken har flere sider. Den ene er rettslig forfølgning, den andre er det økonomiske oppgjøret, som utenriksministeren forklarte i sitt svar.

Jeg må si jeg blir noe forundret over at oppgjøret fra Damaskus faktisk ikke er på plass ennå. For vel fem uker siden, 13. oktober, brakte Aftenposten en melding om at syriske myndigheter hadde gått med på å betale nærmere 8 mill. kr. Ifølge ambassadør Longva hadde norske myndigheter bedt om å få utbetalt pengene i euro på en konto i utlandet, derfor ville det gå noen dager før sammen kunne disponeres – den hadde allerede vært utbetalt dersom en hadde tatt den i syriske pund. Dette er over fem uker siden. Nå har utenriksministeren nylig vært på besøk i Damaskus, og pengene er fremdeles ikke på plass.

Jeg har lyst til å stille et tillegsspørsmål: Opplever utenriksministeren at dette er et oppgjør som skjer i det skjulte for offentligheten i Syria, eller er det full åpenhet om det?

Utenriksminister Jonas Gahr Støre [11:43:29]: Til det siste spørsmålet tror jeg nok vi må si at det etter norsk standard på ingen måte er full åpenhet om det. Dette er ikke en sak som dominerer i syriske medier. Det er heller ikke politiske grupperinger som kommer ut og driver på for den. Det tror jeg er et kjennetegn på det syriske regimet.

Når det gjelder oppgjøret, velger jeg å tro inntil videre at vi kommer til å få det i havn. Nå er overføringer av penger fra syriske myndigheter til norske myndigheter i euro en komplisert sak, også i lys av de mange restriksjonene som ligger på bankforbindelser med Syria. Jeg satte som et klart vilkår for mitt besøk i Syria at denne saken måtte bringes til en prinsipiell avslutning. Jeg anser det slik at vi har fått den avgjørelsen, og at den dokumentasjonen som er oversendt oss, er et klart uttrykk for det. Så må vi finne den tekniske formen – om dette kommer i syriske pund eller i euro. Det må i alle fall være reelt. Vi arbeider med dette fra dag til dag, men jeg velger inntil videre å anta at disse pengene kommer til å bli utbetalt og gjort opp. Syrerne har på denne måten, ved å offentliggjøre tall og stille seg bak dem, klart gitt uttrykk for at de har et ansvar for å betale reparasjonene.

Finn Martin Vallersnes (H) [11:44:35]: Jeg registrerer at når det gjelder rettslig forfølgelse av de ansvarlige, håper vi at det vil skje. Når det gjelder innbetaling av beløpene, har vi tro på at det vil skje. Men det har ikke skjedd foreløpig.

Avslutningsvis har jeg lyst til å spørre om utenriksministeren oppfatter dette som har skjedd, og måten det håndteres på, som en belastning for vårt forhold til Syria – og det i en fase hvor vi vet at Vesten har fått en kanskje litt endret holdning til hvordan man vil forholde seg til Syria som del av den større Midtøsten-konflikten, og til å etablere en dialog.

Norge har jo tradisjonelt vært en viktig spiller når det gjelder konfliktløsninger i Midtøsten, og det vesentlige

for oss er å ha på plass et forhold til de forskjellige partene. Kanskje dette er særlig viktig i en fase hvor vi ser initiativ også fra Iran for å trekke både Damaskus og Bagdad nærmere til seg, kanskje litt sånn «pre-emptive», før Vesten kommer på banen i forhold til Syria? Er dette en belastning for vårt forhold?

Utenriksminister Jonas Gahr Støre [11:45:41]: Representanten reiser flere spørsmål her, og de er interessante og viktige. La meg først si at det er klart at det som skjedde i februar, var en belastning for vårt bilaterale forhold. Det er ingen tvil om det. Det er dessverre ikke slik at vi kan diktere hvordan man skal rettsforfølge dette i det syriske regimet, men vi har gitt klart uttrykk for vårt syn. Jeg velger å tro at når det gjelder erstatningen, skal vi få den på plass.

Min reise til Damaskus var jo et uttrykk for nettopp det representanten legger vekt på, at vi ønsker å trekke Syria inn i en dialog som forplikter dem, snarere enn at de ikke har ansvar. Det å ha den type dialog er ikke en lettvinnt løsning. Det som har skjedd i Libanon de siste timer, er jo et uttrykk for hvor sårbar denne situasjonen er. Men nettopp det eksemplet som representanten Vallersnes nevner, at Iran nå ønsker å ta diplomatisk initiativ for å lage grupperinger, understreker etter mitt skjønn betydningen av at Vesten er rask med å engasjere Syria, forplikte dem, ansvarliggjøre dem og også holde trykket oppe. Det ønsker Norge å bidra til i tråd med den tradisjonen vi har i regionen.

S p ø r s m å l 5

Odd Einar Dørum (V) [11:46:53]: Jeg tillater meg å stille dette spørsmålet til miljøvernministeren:

«I St.prp. nr. 1 (2006-2007) utviser Regjeringen et bredt engasjement og satsing på nordområdene, blant annet gjennom bevilgningen til Det internasjonale polaråret.

Kan man også regne med at denne satsingen innebærer en forsterket statlig vektlegging av klimaforskning i nordområdene, spesielt i Ny-Ålesund og ved Zeppelin-observatoriet, på kort og lang sikt?»

Statsråd Helen Bjørnøy [11:47:28]: Vi står overfor store miljøutfordringer i nordområdene, der klimaendringer antakelig er den største utfordringen, med store globale effekter. Dette medfører behov for betydelig ny kunnskap på en rekke fag- og samfunnsområder. Klimaforskningen vil derfor bli styrket i 2007, bl.a. gjennom større satsing på det nasjonale forskningsprogrammet NOR-KLIMA.

Samtidig er det en erkjennelse at dette er kunnskap som Norge alene ikke kan framskaffe. Dette må skje i et internasjonalt forskningssamarbeid. Vi har derfor store forventninger til det internasjonale forskningsåret i perioden 2007–2009. Målet med det internasjonale forskningsåret er nettopp at vi ved internasjonalt å løfte i flokk kan oppnå kunnskapsinnhenting som ellers ikke er mulig, f.eks. i beskrivelse av klimaprosessene. Vi har dyktige og internasjonalt anerkjente polarforskningsmiljøer i Norge,

og deltakelse i det internasjonale forskningsåret vil styrke denne viktige forskningen ytterligere.

I tillegg vil den norske infrastruktur for forskning og overvåking på Svalbard være viktige norske bidrag til det internasjonale forskningsåret. Zeppelinstasjonen i Ny-Ålesund er i så måte sentral ved sin unike plassering i den europeiske delen av Arktis. Stasjonens styrke ligger først og fremst i at den kombinerer beliggenheten på svært høy breddegrad i et miljø som i veldig mange henseender er uforurenset, med lett tilgjengelighet og godt utbygd infrastruktur.

Zeppelinstasjonen har allerede en viktig rolle i internasjonal klimaforskning og -overvåking. Stasjonen måler et bredt spekter av klimagasser og ozonnedbrytende forbindelser og er etablert som en sentral referansestasjon i et globalt nettverk. Målingene som utføres, er Norges bidrag til det internasjonale nettverket for overvåking av konsentrasjoner av klimagasser i atmosfæren. Økt satsing på forskning og overvåking i nordområdene vil gi oss innsikt når det gjelder både pågående klimaendringer og de forsterkende effekter klimaprosessene i området har på den globale oppvarmingen.

Klimaforskningen vil bli styrket i 2007 med spesiell vekt på nordområdene. I tillegg vil det internasjonale forskningsåret styrke klimaforskningen ytterligere i perioden 2007–2009, og så vil Regjeringen i forbindelse med nordområdestrategien som legges fram 1. desember, komme tilbake til innsatsen som gjelder klimaovervåking, bl.a. knyttet til Zeppelinobservatoriet i Ny-Ålesund.

Odd Einar Dørum (V) [11:50:39]: Jeg takker for svaret. Jeg er enig med statsråden i at det er viktig norsk infrastruktur på Svalbard, spesielt i Ny-Ålesund og på Zeppelinobservatoriet.

Når jeg tar opp denne saken mange ganger, er det fordi at på tross av noen vennlige svar fra statsråd Djupedal i vår, opplever jeg gjennom den kunnskap og innsikt jeg har, at f.eks. i Ny-Ålesund er det noe vekst i forskerdøgn, men det er stort sett utenlandske forskerdøgn – tyskere på marinlaboratoriet – og det er veldig vanskelig, i hvert fall for meg som stortingsrepresentant, å se noe spor av systematisk norsk satsing for å bygge opp stasjonen. Det som jeg synes er verre, er at Zeppelinobservatoriet, som er enestående, etter min kunnskap ikke har midler til f.eks. et par-tre stipendiatstillinger slik at man faktisk kunne analysere de livsviktige dataene man har.

Jeg vil oppfordre statsråden til å se på hvordan Zeppelinobservatoriet kan utnyttes, i første omgang for å få mennesker som kan analysere data, og i neste omgang for å få mennesker som gjør at man kan samle inn enda flere data og analysere dem. Men min opplevelse etter å ha tatt dette opp med gjentatte statsråder, er at det synes å være en lang vei fra statsråders velvilje til det som skjer i praksis.

Min oppfordring er at man nå aktivt gjør noe med Zeppelinobservatoriet og styrkingen rundt det. Det er NILU som er nøkkelen til dette.

Statsråd Helen Bjørnøy [11:51:49]: Jeg takker for oppfordringen fra representanten Dørum. Jeg skal love at jeg skal se nærmere på det.

Det som er viktig for Norge og Regjeringen, er jo at vi inngår i et internasjonalt samarbeid for å få styrket klimaforskningen. Det er ingen tvil om at når det gjelder klimaforskning, vil polarområdet være et av de viktigste områdene – både for å styrke vårt internasjonale fellesskap innenfor forskningen, og for å innhente den kunnskapen vi faktisk trenger for å kunne svare relevant på handlinger knyttet til klimaendringer.

Så denne saken vil jo også berøres, som jeg nevnte, når Regjeringen legger fram nordområdestrategien 1. desember.

Odd Einar Dørum (V) [11:52:34]: Jeg kunne vært polemisk på bakgrunn av spørsmål til statsråd Djupedal i vår og på bakgrunn av mye annet, men jeg velger ikke å være det siden jeg stiller spørsmålet til en annen statsråd. Jeg velger å ta på alvor det svaret jeg nå får.

Jeg må si det på den måten at jeg synes det er bra at Regjeringen er glad for at f.eks. ledende amerikanske og britiske politikere drar til Ny-Ålesund, og at de gjør seg kjent med den imponerende infrastrukturen som er der. Jeg synes også det er bra at statsministeren holder et statsministermøte på nordisk plan i Ny-Ålesund. Men når man gjør det, og når utenriksministeren i tillegg sier at flest mulig amerikanske politikere nå må komme til Ny-Ålesund for rett og slett å se hvordan man kan måle klodens helsetilstand, spesielt på klimasiden, forplikter det Regjeringen. Den forpliktelsen ligger i å øke norske forskerdøgn systematisk i Ny-Ålesund, for da lever man opp til stortingsdokumenter, policydokumenter og Forskningsrådet. Men det viktigste og mest praktiske akkurat nå er å sørge for at Zeppelinobservatoriet får analysert de dataene de har. Da trenger man mennesker og penger. Jeg velger – skal vi si – denne utstrakte hånden og konstruktive oppfordringen til miljøvernministeren som jeg nå kommer med.

Statsråd Helen Bjørnøy [11:53:43]: Det er jo slik at klimaspørsmålet helt sikkert kommer til å være i fokus både nasjonalt og internasjonalt på en helt annen måte enn det vi har sett tidligere. Jeg har, som representanten er orientert om, nettopp kommet tilbake fra en stor konferanse om klimaspørsmål i Nairobi.

Det er klart at behovet for forskning og behovet for det å samordne den dokumentasjonen som finnes i ulike land, er økende. Det er helt nødvendig at Norge ikke bare øker sin innsats på forskning, men også sørger for at vi kan bidra til å samordne ulike resultater.

Det er ingen tvil om, som representanten Dørum sa, at nordområdet er i en særstilling for oss, for det er der mye av temperaturen for klimautviklingen faktisk kan måles. Derfor er det viktig at vi deltar både i nasjonale og internasjonale forskningsprosjekter om klima.

S p ø r s m å l 6

Børge Brende (H) [11:55:09]: Jeg har følgende spørsmål til olje- og energiministeren:

«20. november i år innførte Statnett et eget markedsområde for kraft i Midt-Norge. Fra nå av må strømkundene i denne delen av landet regne med å måtte betale mer for strømmen enn ellers i landet. I februar i år sa statsråden i Stortinget at det ikke ville være akseptabelt å bruke et eget prisområde som virkemiddel for å skaffe nok strøm. Han har også lovet en egen kriseplan for strøm i Midt-Norge tidlig i høst.

Tar statsråden selvkritikk for at begge disse løftene er brutt, og når vil statsråden fremlegge kriseplanen?»

Statsråd Odd Roger Enoksen [11:55:55]: La meg først få si at statsråden skal legge fram en handlingsplan for Midt-Norge.

Jeg kan også forsikre representanten Børge Brende om at Regjeringen har en målsetting om at kraftprisene i Norge ikke skal være uakseptabelt høye, og at store prisforskjeller mellom ulike deler av landet heller ikke skal inntreffe over lengre perioder. Derfor har også Regjeringen brukt mye tid og hatt stor oppmerksomhet på kraftsituasjonen i Midt-Norge, og vi arbeider intenst med å finne gode tiltak for dette området.

Likevel er innføring av et eget prisområde for Midt-Norge et viktig og nødvendig virkemiddel på grunn av de lave nivåene i regionens magasiner. Jeg legger derfor til grunn at Statnett mener at innføring av et prisområde er det mest egnede virkemiddel i dagens situasjon. Prisområdet vil legge til rette for god ressursdisponering og maksimal import av kraft til regionen. Innføring av prisområder vil føre til redusert sannsynlighet for å komme i en situasjon med kraftmangel. I den sammenheng vises det også til at prisområder alltid bør innføres før eventuelt andre tiltak settes i verk, slik også den forrige regjeringen skisserte overfor Stortinget, og som Stortinget gav sin tilslutning til, bl.a. fordi effekten av andre tiltak kan bli kraftig redusert hvis importkapasiteten ikke samtidig blir utnyttet maksimalt. Dette er begrunnelser jeg har gitt overfor Stortinget tidligere.

Ulike prisområder er ikke noe nytt. Vanligvis er Norge inndelt i to prisområder, nord og sør for Dovre. Når Statnett nå oppretter et nytt prisområde, innebærer det at vi får tre prisområder: Sør-Norge, Midt-Norge og Nord-Norge. Midt-Norge har flere ganger tidligere vært inndelt i eget prisområde når kraftsituasjonen har krevd det. Ved de anledninger dette har vært gjort tidligere, har det ikke ført til nevneverdig høyere priser i Midt-Norge enn i resten av landet.

Samtidig har jeg høy prioritet på å få realisert tiltak som skal sikre en robust kraftforsyning i Midt-Norge også på lengre sikt, gjennom økt produksjons- og nettkapasitet. Dette skal inngå som en viktig del av handlingsplanen for Midt-Norge, som jeg arbeider med. Jeg vil også gjøre det klart at et prisområde ikke er det virkemiddelet som skal sikre forsyningssikkerhet og krafttilgang til Midt-Norge på lang sikt.

Regjeringen følger utviklingen framover nøye. Dette gjelder ikke bare i forhold til utviklingen i kraftsituasjonen i området, men også på hvilken måte innføring av et eget prisområde vil få innvirkning på forbrukerne i områ-

(Statsråd Enoksen)

det. Det er imidlertid for tidlig å slå fast om det blir store prisforskjeller mellom ulike landsdeler i vinter som følge av at det nå er tre prisområder i landet.

Børge Brende (H) [11:58:31]: Det er selvsagt stor uro i Midt-Norge når man nå ser at regionen er etablert som et eget prisområde, selv om tidligere statsråd Eriksen lovte at det var uaktuelt med høyere strømpriser for strømkundene i Midt-Norge, som det stod i Adresseavisen den 21. april 2006.

Men det som er den store saken i dag, er jo at alle har ventet på en handlingsplan om hvordan man skal møte strømkrisen i Midt-Norge. Olje- og energiministeren sa i Stortinget den 1. juni 2006:

«Jeg arbeider nå med en handlingsplan slik det blir bedt om, for å møte kraftsituasjonen i Midt-Norge – med sikte på å legge handlingsplanen fram tidlig på høsten.»

Nå er det vinter. I Adresseavisen i dag står det over to sider: «Dropper varslet kriseplan.»

Er det slik at statsråd Enoksen har holdt Stortinget for narr, at det ikke kommer noen handlingsplan, eller er han bare forsinket?

Statsråd Odd Roger Enoksen [11:59:36]: La meg først si at jeg forstår den uroen som man har i Midt-Norge i forhold til prisutviklingen framover, og det er usikkert hvordan prisutviklingen kommer til å bli. De første tre dagene med eget prisområde har vist at dag 1 hadde man faktisk ett øre lavere pris enn man ville hatt om Midt-Norge ikke var eget prisområde. Dag 2 og dag 3 er prisen nøyaktig den samme som den ville ha vært om man ikke hadde hatt eget prisområde. Så kan selvfølgelig ikke jeg si hvordan utviklingen vil bli framover, men dette er iallfall en foreløpig indikasjon på hva som skjer i dette området.

Når det så gjelder handlingsplanen, vil den selvsagt bli framlagt. Og det har tatt lengre tid enn det jeg sa, å få fram handlingsplanen. Som representanten Brende helt riktig sier, sa jeg at jeg tok sikte på å legge den fram tidlig på høsten. Det som har tatt tid, er bl.a. å få de langsiktige tiltakene på plass, få ny produksjon inn i dette området. Det er et helt nødvendig element i en sånn handlingsplan. Det at Regjeringen ikke har presentert denne handlingsplanen, som er deres verktøy for arbeidet framover, betyr selvsagt ikke at det ikke arbeides intenst med situasjonen i Midt-Norge med både kortsiktige og langsiktige tiltak.

Børge Brende (H) [12:00:47]: Nå ble jeg veldig forvirret, kanskje på et litt høyere nivå enn tidligere. Som jeg sa, står det i dette intervjuet med statsråden over to sider i Adresseavisen i dag at han dropper varslet kriseplan. Det står også:

«Kontroversielt vil det også bli når olje- og energiministeren nå varsler at han inntil videre velger å droppe planene om å legge fram en helhetlig kriseplan for strømkrisen i Midt-Norge.»

«Nei, dette er ikke kontroversielt», sier statsråden.

Men nå oppfattet jeg statsråden slik at han ikke går bort fra sitt løfte gitt til Stortinget 1. juni 2006 om at man tidlig i høst skulle fått en handlingsplan. Når kommer denne handlingsplanen? Vil Stortinget få seg den forelagt? Vil det være en handlingsplan som tar opp alle disse forhold? Jeg tror det er helt nødvendig at dette nå kommer på plass, for det blir veldig stor usikkerhet knyttet til en statsråd som sier at man ikke skal ha eget prisområde, og så blir det eget prisområde, som sier at det kommer en handlingsplan tidlig på høsten, og så kommer den ikke fordi den er forsinket, og nå sies det at den ikke kommer i det hele tatt. Når kommer handlingsplanen? Kommer den før jul?

Statsråd Odd Roger Enoksen [12:01:50]: For det første. Debatten om eget prisområde i Midt-Norge har i veldig stor grad vært knyttet til situasjonen neste høst, når Ormen Lange er i drift. Jeg har aldri sagt at eget prisområde er uaktuelt i dette området. Det jeg har sagt, er at det er uaktuelt å bruke svært høye priser i dette området som et virkemiddel for å sørge for at man får nok kraft i dette området. Det må også settes i verk andre tiltak. Som jeg nå har sagt, og som jeg har svart på i forhold til skriftlige spørsmål: Eget prisområde er et av de virkemidlene som Statnett har fullmakt til å ta i bruk.

Så punkt 2. Det kommer en egen handlingsplan. Representanten Børge Brende har lang erfaring fra Stortinget og vet at de dokumentene som Regjeringen legger fram for Stortinget, er enten en stortingsmelding, en odelstingsproposisjon eller en stortingsproposisjon. En handlingsplan er Regjeringens verktøy for arbeidet framover. Og det at den planen ikke er lagt fram, betyr selvsagt ikke, som jeg sier, at det ikke arbeides med dette. Det arbeides intenst. Handlingsplanen vil komme. Den kom ikke tidlig i høst, og det beklager jeg. Men som sagt har det tatt lengre tid enn det jeg hadde trodd, å få på plass bl.a. de langsiktige tiltakene, og de er viktige element i en sånn handlingsplan. Handlingsplanen vil bli presentert med langsiktige og kortsiktige tiltak, og Regjeringen jobber intenst for å unngå at vi skal komme i en vanskelig situasjon.

S p ø r s m å l 7

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Vera Lysklætt til fiskeri- og kystministeren, vil bli besvart av nærings- og handelsministeren.

Vera Lysklætt (V) [12:03:16]: «Det er nå akkurat ett år siden jeg i denne salen meldte min bekymring for villaksbestanden i norske lakseelver. Bekymringen har ikke blitt mindre i løpet av dette året, og vi har ikke tid til å ta noen hvileskjær i denne saken. Daværende fiskeriminister opplyste da i sitt svar at forskriften som skal stille tekniske krav til oppdrettsanlegg, NYTEK-forskriften, ville tre i kraft den 1. januar 2006.

Hvordan jobbes det nå konkret med å følge opp denne forskriften og nullvisjonen mot rømning?»

Statsråd Dag Terje Andersen [12:03:53]: Rømning er fortsatt en av de store utfordringene innen norsk oppdrett. Antallet rømninger ligger hittil i år beklageligvis på samme nivå som fjorårets. Det arbeides på mange felt for å få rømningstallene ned, bl.a. gjennom kartlegging av årsaker, forskning og kunnskapsoppbygging, regelverksforbedringer og kontroll.

Den nye kommisjonen for rømning av oppdrettsfisk som ble etablert i juli, har allerede gått inn i flere av de siste rømningstilfellene. I tillegg foretar Fiskeridirektoratets regioner rask befaringsfor å bringe klarhet i årsaksforholdet og vurdere om oppdretter har opptrådt tilstrekkelig forsvarlig. Parallelt med det har oppdrettsnæringens hovedorganisasjon, FHL havbruk, etablert sitt eget rømningssutvalg for å se nærmere på hvordan tiltak og innsats mot rømning kan forbedres.

Et viktig virkemiddel i arbeidet for å redusere antall rømte oppdrettsfisk er NYTEK-forskriften. Etter årsskiftet var det fortsatt et betydelig antall oppdrettsanlegg som ikke hadde de tekniske godkjenningpapirene i orden, dugelighetsbevis for gamle anlegg og produktsertifikat for nyere anlegg. Fiskeriforvaltningen iverksatte derfor en ekstraordinær kontrolloffensiv, hvor målet var raskest mulig å redusere rømningsrisikoen i oppdrettsnæringen. Det ble avdekket til sammen 55 brudd på NYTEK-forskriften som er pålagt rettet.

I tillegg til tekniske kontroller og revisjonskontroller i samarbeid med Mattilsynet har Fiskeridirektoratet utført egne uanmeldte kontrolloffensiver i alle regioner. Fokusområdet har vært rømning og faktorer som påvirker risiko for rømning. Totalt vil 33 pst. av alle aktive lokaliteter for laks, regnbueørret og torsk bli kontrollert i løpet av 2006. Kontrollene innbefatter dessuten alle lokaliteter av laksefisk innenfor de nasjonale laksefjordene.

Arbeidet med Fiskeridirektoratets handlingsplan mot rømt oppdrettsfisk – «Visjon nullflukt» – har høy prioritet. Planen består av 30 utrednings- og tiltakspunkter som skal utføres innen utgangen av neste år. Tiltaksplanen omfatter arbeid med bedre regelverk og bedre forvaltningsverktøy, mer målrettet og risikobasert kontrollinnsats og revisjon av NYTEK-standarden.

Jeg vil avslutte med å opplyse at Fiskeridirektoratet i hele år har vært i aktiv dialog med Riksadvokaten og Økokrim for å bidra til å effektivisere reaksjoner og straffefølgelse av overtredelser.

Vera Lysklætt (V) [12:06:18]: Jeg vil takke for svaret, og har følgende oppfølgingsspørsmål: Oppdrettsnæringen er en veldig viktig kystnæring, og det er nødvendig med en holdningsendring når det gjelder rømning i næringen. Det store flertallet av oppdrettere opptrer seriøst, men et mindretall gjør det ikke. Mer enn tre millioner laks har rømt fra ulike anlegg de siste fem–seks årene. Så lenge rømningen skjer uten at kilden er kjent, er nesten det eneste virkemiddelet vi har, foruten å flytte anlegg på land, å merke laksen, alternativt en biologisk sporing av f.eks. fôret i magen på fisken. Er dette aktuelle tiltak?

Statsråd Dag Terje Andersen [12:06:59]: Nettopp på grunn av at det er så viktig å ha en solid holdning til faren for rømning, er vi glad for at i tillegg til de tiltak vi setter inn, setter FHL havbruk ned sitt eget utvalg, og som organisasjon er de opptatt av å jobbe for å hindre rømning av laks.

Når det gjelder muligheten for sporing og på hvilken måte det skal gjøres teknologisk, får ekspertene ta seg av det, men det er ett av de elementer som det nå jobbes med for ytterligere å forsterke innsatsen når det gjelder å identifisere rømt fisk fra anlegg der rømning eventuelt ikke er varslet.

Vera Lysklætt (V) [12:07:46]: Mitt siste oppfølgingsspørsmål: Vi er veldig mange som er bekymret for utviklingen. Så vel Norges Jeger- og Fiskerforbund som mange lokalsamfunn langs kysten reagerer kraftig på at det ikke snarest blir iverksatt tiltak. Det kan ikke aksepteres at norsk natur, lokalsamfunn, reiselivsnæringen og sportsfiskere skal betale prisen for dette som oppfattes som miljøkriminalitet. Villaksens videre eksistens er ikke bare truet av rømt oppdrettslaks, men også av elvereguleringer, forsuring, ulovlig fiske og Gyrodactylus salaris. Er det en vei å gå å kriminalisere rømning av oppdrettslaks, slik enkelte nå tar til orde for, dersom tiltak som iverksettes, ikke følges opp?

Statsråd Dag Terje Andersen [12:08:30]: Når det oppdages rømning, er det vanlig prosedyre at det blir vurdert hva som er grunnlaget for det. I de saker der det er uaktsomhet eller det er påvist at ansvaret for rømningen hviler på oppdretteren, er det allerede i dag mulighet til å foreta anmeldelser og vanlige undersøkelser av Økokrim. Så den muligheten er der.

Det som nok allikevel gir de største resultatene for framtiden, er sammen med næringen å bruke aktivt de virkemidlene vi har både gjennom nullvisjonen og den nedsatte kommisjonen som både skal granske enkelte rømninger og foreslå endringer i tiltak og regelverk for å styrke muligheten for å unngå rømning i framtiden. Det vil nok være de viktigste virkemidlene for å nå vårt felles mål om å redusere antall rømninger fra norske oppdrettsanlegg.

S p ø r s m å l 8

Borghild Tenden (V) [12:09:30]: Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til samferdselsministeren:

«For å styrke innsatsen for trafikksikkerhet startet Bondevik II-regjeringen en prøveordning med bygging av midtrekkverk på to- og trefelts veier. I løpet av perioden 2002–2005 ble det bygget ca. 70 km midtrekkverk langs eksisterende veier. I Stoltenberg-regjeringens forslag til budsjett for 2007 ligger det inne 9 km midtrekkverk. Dette er en oppfølging på 38 pst. for målene i handlingsprogrammet 2006–2009.

Hva vil statsråden gjøre for å gjenopprette satsing på det viktige trafikksikkerhetstiltaket?»

Statsråd Liv Signe Navarsete [12:10:38]: I I Statens vegvesen sitt handlingsprogram for perioden 2006–2009 er det føresett bygt om lag 50 km med midtrekkverk på to- og trefelts vegar. På grunn av store bindingar må ein vesentleg del av investeringsramma i 2007 nyttast til å sikre rasjonell anleggsdrift av alt igangsette prosjekt. Dette vil òg vere situasjonen i 2008. Følgjeleg er den føresette satsinga på dei såkalla mindre investeringstiltaka, m.a. bygging av midtrekkverk, sterkast i siste del av fireårsperioden.

Regjeringa har som mål å følgje opp Statens vegvesen sitt handlingsprogram for perioden 2006–2009. Eg føreset difor at det i løpet av denne perioden vil bli bygt om lag 50 km midtrekkverk på eksisterande to- og trefelts vegar. Samstundes vil eg minne om at det er viktig å tenkje heilskap for å redusere talet på trafikkulukker. Sjølv om møteulukkene skjer hyppigast på den delen av vegnettet som har mest trafikk, skjer dei òg på andre delar av vegnettet. Det må difor gjennomførast ulike typar tiltak på vegnettet, avhengig av vegbreidd og trafikkmengd.

Det enklaste tiltaket som no er under utprøving, er å auke mellomrommet mellom midtlinjene og frese asfalten, slik at det oppstår ein vibrasjonseffekt. På vegar som er breiare og har meir trafikk, er bygging av fysisk midtrekkverk eit viktig tiltak. På den mest trafikkerte delen av vegnettet er bygging av firefelts vegar eit effektivt tiltak både mot møte- og utforkøyringsulukker. Sidan 10–15 pst. av møteulukkene har samanheng med t.d. manglande søvn hjå bilføraren, er det òg viktig at trafikantane tek ansvar. Hausten 2006 starta Statens vegvesen difor ein ny kampanje med «Stopp og sov»-informasjon i media.

Borghild Tenden (V) [12:12:30]: Jeg takker statsråden for svaret. Jeg har fått opplyst at av dem som ble drept i trafikulykker i årene 1999–2000, ble 31 pst. drept i møteulykker. Tall som jeg har fått fra SINTEF, viser at på fire midtrekkverksstrekninger med totalengde 15 km har det ikke vært registrert en eneste trafikulykke med drepte eller hardt skadde trafikanter. Møteulykkene er helt forsvunnet. Er samferdselsministeren enig i at begrepet nullvisjon får en underlig klang når man ikke har raskere tempo på utbyggingen av midtrekkverk enn det Stoltenberg-regjeringen nå legger opp til?

Statsråd Liv Signe Navarsete [12:13:19]: Noreg er eit av dei landa i Europa og i verda for øvrig som ligg lengst framme i trafikktryggingsarbeidet. Saman med Sverige styrer me dette arbeidet etter nullvisjonen. England, Holland, Sverige og Noreg er dei fire landa som ligg best an.

Det betyr ikkje at me skal lene oss tilbake, men grunnen til at me ligg så godt an, er ikkje at me har så mykje midtrekkverk. Det er at me har satsa breitt på trafikktryggleik. Det er ikkje berre nye vegar, det er ikkje berre midtrekkverk og fysiske skiljelinjer som hindrar ulukker. Det er ei breidd av tiltak. Det er haldningsskapande arbeid i barnehage og skule, det er betra trafikkopplæring, det er kampanjen «Stopp og sov», men ikkje minst det enkle å

bruke bilbelte og det å bruke refleks for å hindre fotgjengarulukker.

Alt dette og mange, mange fleire tiltak er det som gjer at me har luktast så pass som me har, og det er breidda av tiltak som skal gjere at me skal gå ytterlegare ned på dødsstatistikken.

Borghild Tenden (V) [12:14:20]: Jeg takker igjen statsråden for svaret. Jeg er enig i mye av det hun sier der, men nå var temaet midtrekkverk. I den nye Håndbok 017 «Veg- og gateutforming» foreslås det at det skal bygges midtrekkverk på stamveier og hovedveier med fartsgrense over 80 km/t når døgntrafikken på veiene er over 8 000 kjøretøy – dette igjen med utgangspunkt i nullvisjonen innenfor trafiksikkerhet. Er dette forslaget noe statsråden ønsker å følge opp?

Statsråd Liv Signe Navarsete [12:14:57]: I det arbeidet som me gjer på trafikktryggleik, må me, som eg sa i det førre svaret mitt, sjå på ei breidd av tiltak. Eg har i budsjettet for inneverande år sagt kor viktig det er at me iallfall kan få tofeltsvegar, slik at det er passering. Dessverre er det slik at me på mange høgt trafikkerte vegar framleis ikkje har to vegbanar. Me må som sagt sjå på heile breidda.

Det som ligg i handboka om at me skal ha midtdelar på vegar med større årsdøgertrafikk enn 8 000 køyretøy, er iallfall eit stykke fram, for å seie det sånn, i forhold til dagens situasjon. Det må vegast opp mot dei tiltaka me set inn på andre område i trafikktryggingsarbeidet, og eg vil lytte nøye til dei råda som eg får frå dei faglege instansane, før eg tek stilling til det.

S p ø r s m å l 9

Arne Sortevik (FrP) [12:16:08]: «Arbeid med høydeutvidelse av E134 Haukelitunnelene har foregått over altfor lang tid og er omtalt i statsbudsjettet både for 2006 og for 2007. I sommer fremkom det at kostnaden ville bli 350 mill. kr, 150 mill. kr mer enn anslått. Grunnen er at annet arbeid er inkludert i anbudene. Statsråden har varslet ny anbudsrunde basert på faktisk oppdrag og har lovet ny sak til Stortinget. I «Veien og vi» 16. november fremgår det at Statens vegvesen nå vil kutte 150 mill. kr i arbeidsomfanget.

Vil statsråden rydde opp i denne saken?»

Statsråd Liv Signe Navarsete [12:16:53]: Statens vegvesen har gått gjennom prosjektet på nytt for å redusere arbeidsomfanget i forhold til det som var innarbeidd i anbuds konkurransen som vart gjennomført og avlyst tidlegare i år.

Det er no primært teke med nødvendig arbeid for å auke fri høgd til 4,2 meter i alle tunnelane som ikkje tilfredsstiller dette kravet, mellom Telemark grense og Odda. Totalkostnadene for desse arbeida og dessutan dei tiltaka som er utførte tidlegare i andre tunnelar på prosjektet, er førebels kostnadsrekna til om lag 200 mill. kr. Dette

er i samsvar med føresetnaden i St.prp. nr. 1 for 2005-2006 og for 2006-2007.

Nytt konkurransegrunnlag er under utarbeiding og vil vere klart for utsending i løpet av inneverande år, slik at arbeida kan kome i gang våren 2007. Gjennom dette arbeidet vil det verte teke endeleg standpunkt til omfanget av arbeidet.

Arne Sortevik (FrP) [12:17:56]: Takk for svaret, som altså bekrefter at det har tatt svært lang tid å gjennomføre høydeutbedring. Dette omtales da fra Vegvesenets utbyggingssjef slik i samme avis som jeg refererte til:

«Vi får ikkje lenger plass til dei tryggingmessige tiltaka som vi hadde med i det opprinnelege anbudsgrunnlaget. Men vi må halde oss til det som er vedtekte, og reknar med å lyse ut oppdraget på nytt før jul i år.»

Er det ikke slik at også Vegvesenet må holde seg til det som er vedtatt? Det blir faktisk en smule verre når man også ser at dette er omtalt i Vegvesenets egen avis, «Veien og vi», under overskriften «Uendra tunnelbredde på E134 over Haukeli». Det har aldri vært spørsmål om breddeutvidelse, men det har vært snakk om å øke høyden til 4,20 meter. Jeg håper at vi nå kan få gjort dette uten ytterligere forsinkelser.

Statsråd Liv Signe Navarsete [12:18:57]: Eg kan stadfeste at det sjølvsagt er slik at Statens vegvesen, som utfører sitt arbeid på oppdrag frå Samferdselsdepartementet, som igjen utfører det på oppdrag frå Stortinget, skal lytte nøye til det Stortinget seier, og utføre oppdraga i tråd med dei rammene som vert lagde her. Det er udiskutabelt. Dersom ikkje skal eg sjølvsagt kome attende til Stortinget. Det kan jo førekome at det dukkar opp uføresette ting som gjer at ein må tilbake til Stortinget. I denne saka handlar det om å tilpasse prosjektet etter dei føringane som er lagde, og det vil då verte gjort.

Arne Sortevik (FrP) [12:19:39]: Det er slik at oppdraget var ganske klart allerede våren 2005, da saken om økt tunnelhøyde ble behandlet på grunnlag av et Dokument nr. 8-forslag. Det var til og med en tidligere representant for Senterpartiet som var ordfører for saken. Den daværende samferdselskomiteen var samlet i sitt syn på at høydeutvidelse, og ikke noe annet, var nødvendig. Men det er slik at det faktisk er tvil om behovet, for man har målt på ulike måter og med ulike resultater. Det er også tvil om metoden for høydeutvidelse, heving av tunneltakket, fordi det er svært kostnadskrevenne.

Statsråden har 26. september svart undertegnede med at også senking av veibanen, som vil koste ca. en tiendedel av en prislapp på 200 mill. kr, vil bli vurdert. Kan statsråden bekrefte at dette vil bli gjort?

Statsråd Liv Signe Navarsete [12:20:32]: Ja, det er òg med i vurderinga. Det som framgår, er at ein del av det elektriske anlegget uansett bør verte skifta. Eg veit ikkje kva konklusjonane på det vil verte til slutt, og om det vil vere vesentleg for at ein vel det eine eller det anna. Men

føringane som eg la, og som eg har svart Sortevik på tidlegare, ligg fast.

S p ø r s m å l 1 0

Øyvind Halleraker (H) [12:21:15]: Jeg har et spørsmål til samferdselsministeren:

«Undertegnede er kjent med at Vegdirektoratet vurderer en forskriftsendring om krav til 3 mm mønsterdybde på tyngre kjøretøy i vintersesongen mot dagens én, for å kunne foreta kontroll i større utstrekning enn man kan med hjemmel i f.eks. aktsomhetsbestemmelsen i vegtrafikkloven og bruksforskriften.

Har statsråden hjemmel til å fravike 3 måneders høring for å sikre omgående hjemmel, om nødvendig av midlertidig karakter, for krav om 3 mm når det åpenbart er påkrevd ut fra nasjonale behov?»

Statsråd Liv Signe Navarsete [12:21:55]: Eg er oppteken av at tunge køyretøy – norske så vel som utanlandske – skal vere tilstrekkeleg skodde for å køyre på norske vinterveggar. Ei rekkje ulike tiltak, m.a. omfattande kontroll- og informasjonsverksemd, vert nytta for å sikre at køyretøy fyller krava i det norske regelverket.

Som opplyst i budsjettproposisjonen for 2007, kan eitt aktuelt nytt tiltak vere å innføre krav om at dekk på tunge køyretøy skal ha ei mønsterdjupn på minst 3 mm i vinterhalvåret.

Vegvesenet skal no gjere ei vurdering av ulike konsekvensar av eit slikt krav. Dersom Vegvesenet konkluderer med at eit krav til 3 mm mønsterdjupn bør innførast, vil eg ta stilling til behovet for alminneleg høyring nasjonalt og i EØS-området, og kva fristar ei eventuell slik høyring skal ha. Det er i dag heimel for i særlege høve å setje høyringsfristen nasjonalt kortare enn tre månader, og det vil verte vurdert.

Øyvind Halleraker (H) [12:22:53]: Jeg takker for svaret. Mange er bekymret for de stadige utforkjøringene og ulykkene med tunge kjøretøy på norske vinterveger, og det bekymrer selvsagt også oss som samferdselspolitikere. Mener statsråden at det regelverket som gjelder for tunge kjøretøy i dag, er tilfredsstillende for norske forhold?

Statsråd Liv Signe Navarsete [12:23:19]: Det er ingen tvil om at me spesielt i oppstarten av vintersesongen, men også utover vinteren, har altfor mange hendingar med tunge køyretøy, grunna i at dei er for dårleg skodde. Det gjeld ikkje berre utanlandske køyretøy – det er viktig for meg å understreke at dei statistikkane me har, viser at ein stor del av desse køyretøya er norske. Men ut frå delen utanlandske køyretøy er det klart at det er ein høg prosentdel av desse igjen som er for dårleg skodde. Det er sjølvsagt det som er bakgrunnen for at me vurderer ei mengd ulike tiltak. Me har styrkt kontrollverksemda, og me konsentrerer kontrollane betre. I det heile har me ei jamleg vurdering av tiltak, og dette er eit av dei tiltaka som me no skal vurdere. Ein skal ikkje bruke veldig lang tid på det,

så eg håpar at me skal få denne saka avgjord rimeleg kjapt.

Øyvind Halleraker (H) [12:24:22]: Da har jeg ikke flere oppfølgingsspørsmål. Jeg oppfatter svaret som positivt, og at statsråden er villig til å rydde opp i dette.

S p ø r s m å l 1 1

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Ib Thomsen til kunnskapsministeren, er overført til samferdselsministeren som rette vedkommende.

Ib Thomsen (FrP) [12:24:47]: «Det fremkommer av Romerikes Blad 13. november i år at elever og foreldre på Romerike frykter en skolebussulykke, men fylkeskommunen tillater stappfulle skolebussar. Både busselskapene og Trygg Trafikk er meget skeptiske til stappfulle skolebussar. Det oppleves som kaotisk – «en elev ble klemt i døren, og bussjåføren roper: trøkk sammen, trøkk sammen». Foreldrene er redde for hva som kan skje ved f.eks. en utforkjøring.

Hva vil statsråden gjøre for å unngå alvorlige ulykker med skolebussar i fremtiden?»

Statsråd Liv Signe Navarsete [12:25:30]: Representanten Thomsen tek i spørsmålet sitt opp eit tema som er debattert fleire gonger i Stortinget nyleg. I spørjetimen 26. april stilte representanten Helleland eit tilsvarende spørsmål, og så seint som 24. oktober handsama Stortinget eit Dokument nr. 8-forslag der tryggleik ved skulebartransport i buss var eit tema.

Både kunnskapsministeren og eg har i desse samanhengane forklart at transport av skuleelevar med buss i dag vert regulert av tre ulike regelsett. Etter opplæringslova har skuleelevar etter visse kriterium rett til skyss til skulen. Vegtrafikklova og yrkestransportlova seier at transporten skal utøvast med eit transportmiddel som tilfredsstillar gjeldande krav til tryggleik, utført av ein transportør som tilfredsstillar dei krava som gjeld for å drive persontransport mot vederlag.

Det er fylkeskommunen som har ansvaret for skuletransporten, og den vert i dag dekt av dei frie inntektene til fylkeskommunane inkludert overføringar frå staten gjennom inntektssystemet. Dette betyr i praksis at den einskilde fylkeskommunen har stor fridom til å utforme tilbodet. Denne fridomen til å tilpasse tilbodet til lokale forhold nyttar også fylkeskommunane aktivt, slik at i dag vert transporten nokre stader gjennomført som egne skuleruter, men også ofte som ein integrert del av det ordinære kollektivtilbodet.

Gjennom handsaminga av det nemnde Dokument nr. 8-forslaget stadfesta Stortinget at transport av skuleelevar er og skal vere eit fylkeskommunalt ansvar. Dette tolkar eg heilt klart som at staten ikkje skal detaljregulere unødige, men at lokale folkevalde sjølve kan ha fridom til å fastsetje korleis tenestene vert utforma.

Uluksstatistikken og ei spesialundersøking utført av SINTEF i 1998 viser at grunnskulebarn i svært liten grad

vert skadde i situasjonar der dei er busspassasjerar, og at dei skadane som oppstår, er lite alvorlege. Dei alvorlege skadane for denne trafikantgruppa skjer heller i situasjonar der barna anten er på veg inn i eller ut av bussen, eller i tilfelle der dei går eller sykklar til og frå skulen. Eg har derfor den klare oppfatninga at for å nærme seg nullvisjonen, som nett handlar om å unngå død eller livsvarig skade, må vi fortsetje å prioritere utbetringar av trafikkfarlege skuleveggar og tilrettelegging for sikker av- og påstiging i buss i nærområda til skulane. Dette vil gi skulebarn meir tryggleik for pengane enn om ein bruker pengane til ytterlegare å sikre dei som allereie har ein høvesvis sikker skuletransport i buss.

Ein slik situasjon som omtala i spørsmålet frå representanten Thomsen, der elevane må trykkje seg saman for at alle skal få plass, er ikkje nødvendigvis i tråd med gjeldande regelverk. Alle bussar som vert nytta i Noreg, har grenser for kor mange passasjerar dei kan ha med – det gjeld både sitjeplassar og ståande passasjerar. Dette er regelar som sjølv sagt også gjeld når det er skulebarn som vert transporterte, og regelbrot her er det politiet som er ansvarleg for å handheve.

Regjeringa har merka seg at kyrkje-, utdannings- og forskingskomiteen gjennom handsaminga av Dokument nr. 8:84 for 2005-2006 i ein samrøystes merknad ber om ei vurdering av behovet for endringar og presiseringar i vegtrafikklovgivinga, eventuelt ny forskrift til opplæringslova – dette for å sikre elevar ein forsvarleg skuleskyss. Eg vil vurdere saka i samarbeid med dei andre involverte ministrane og på ein eigna måte rapportere attende til Stortinget på dette. Som eit fyrste skritt i så måte kjem eg no til å starte opp eit arbeid med å oppdatere undersøkinga som vart gjennomført av SINTEF i 1998, for å få ytterlegare innsikt i om bruk av ståplassar i skulebartransport medfører auka risiko for tryggleiken, og for å få eit betre bilete av kostnader ved eventuelt å forby bruk av ståplassar ved skulebartransport i grunnskulen.

Ib Thomsen (FrP) [12:29:24]: Jeg vil takke for svaret, og jeg kunne lese mellom linjene at det var et positivt svar. Det er riktig som statsråden sier, at Fremskrittspartiet og Venstre tidligere har tatt opp denne saken i Stortinget og ikke fått det store gjennomslaget. Men det er en problemstilling vi får presentert ukentlig fra foreldre som er bekymret for sine barn, og da må jo statsråden være enig i at vi alle må ta et ansvar – fylkeskommunen, Stortinget og ikke minst statsråden – for å kunne unngå ulykker i framtiden.

Det er foreslått noen steder at det skal brukes bilbelter i buss. Kan statsråden si noe om det også i forhold til sikkerheten i buss?

Statsråd Liv Signe Navarsete [12:30:16]: Det er alt slik at i ein del bussar er det påbod om bilbelte i dag. Eg har sjølv vore busspassasjer og har vorte mint på å feste sikringssele. Samtidig er det ikkje forbod mot å ha ståplassar i bussar i dag, og det vil få svære konsekvensar dersom Stortinget ynskjer at ein skal gå i den retninga at ein skal forby ståplassar i buss.

Men tryggleiken er viktig, og alt heng saman med alt. Kanskje noko av det viktigaste me kan gjere, er å gje fylkeskommunane så gode økonomiske rammer at dei kan prioritere dette opp. Me veit at tronge økonomiske rammer pressar fylkeskommunane i deira avtalar med transportselskapa. Difor vil eg minne representanten om at alt heng saman med alt, og kutt i frie midlar til kommunesektoren heng dårleg saman med ynsket om at ein skal satse betre på trafikktryggleik for skuleelevar.

Ib Thomsen (FrP) [12:31:15]: Det å gamble og sette barna våre opp mot budsjettpengar synes jeg er dramatisk. Jeg skjønner foreldrene når de er bekymret. Jeg skjønner skolebarna når de er redde for bussturen sin.

For noen uker siden skjedde det en skolebussulykke i Kristiansand. Det var kun 35 elever i skolebussen, og fem ble skadet. Hadde bussen vært full, hadde det vært fullt på ståplassene av folk som stod, hadde vi nok fått et helt annet antall skadede. Kan vi måle dette opp mot penger?

Statsråd Liv Signe Navarsete [12:32:00]: Eit liv, anten det er eit barn eller ein vaksen, kan aldri målast opp mot pengar. Samtidig veit ikkje minst dei som sit i denne salen, at dei rammene som ein gjev her i Stortinget til ulike område, vil vise seg att i kva gode tilbod ein kan gje innbyggjarane. Difor har denne regjeringa satsa på kommuneøkonomien nettopp for at me skal både få betre skular og få sikra skulevegane betre. Eg hørde seinast ordføreren i Sogndal som sa at med budsjettet til denne regjeringa satsa kommunen 2,5 mill. kr meir på vegar. Dersom alle kommunane gjer det, har me 1 milliard kr meir til å sikre både skulevegane og anna. At fylkeskommunane fekk trongare rammer frå den førre regjeringa, og at Framstegspartiet vil kutte i rammene for dei frie midlane til fylkeskommunane og kommunane, vil klart få betydning for bl.a. høvet kommunane og fylkeskommunane har til å sikre elevane ein trygg skuleveg.

S p ø r s m å l 1 2

Gunnar Gundersen (H) [12:33:12]: Jeg vil gjerne få stille kunnskapsministeren følgende spørsmål:

«Nettavisen har fått matematikkprofessor ved Universitetet i Oslo Tom Lindstrøm til å foreta et enkelt «overflatedykk» av matematikknivået i 6. og 7. klasse. Hans konklusjon er at nivået er senket dramatisk fra 1960-tallet og til i dag. Slike signaler er foruroligende selv om de ikke er vitenskapelig basert, og bør tas på alvor.

Vil statsråden sette i gang undersøkelser som kan belyse i hvilken grad norsk skole har vært inne i en glideflukt når det gjelder kravene til basiskunnskaper i matematikk?»

Statsråd Øystein Djupedal [12:33:50]: La meg først slå fast at gode kunnskaper i matematikk er viktig. Som representanten Gundersen peker på, er det knyttet utfordringer til matematikk i norsk utdanning, og dette har vært synlig i lang tid. Det er grunn til bekymring at problemet

ser ut til å være mer alvorlig i Norge enn i de fleste andre land som vi normalt sammenlikner oss med.

Spørsmålet om glideflukt i basiskunnskaper baserer seg på oppslag i Nettavisen, der professor Tom Lindstrøm ved Universitetet i Oslo har sett på innholdet i lærebøker i matematikk for sjetten og sjuende trinn fra 1960-tallet til 1999. Han mener vanskelighetsgraden har falt markant.

Spørsmålet om å sette i gang undersøkelser er ikke uten videre enkelt å gi presist svar på, fordi det er lite forskningsbasert kunnskap som gjør oss i stand til virkelig å sammenlikne matematikkunnskapene på 1960-tallet og i dag. I tillegg har læreplanene i matematikk fått flere emner, og det er lagt større vekt på anvendelse og formidling. Å sette i gang undersøkelser om dette vil derfor neppe gi ny og nyttig kunnskap for satsing på matematikk spesielt og realfag generelt.

Vi vet i dag mye om sviktende kunnskaper i matematikk, både gjennom nasjonale og internasjonale undersøkelser. Resultatene i matematikk fra bl.a. PISA og TIMSS peker på at norske lærere i mindre grad møter elevene med forventning om gode prestasjoner. Det såkalte overflatedykket som representanten Gundersen refererer til, er en bekreftelse på noe vi allerede vet. Derfor er realfag generelt og matematikk spesielt et satsingsområde for Regjeringen.

La meg peke på en del sentrale grep som er tatt for å styrke nivået i matematikk i grunnskolen. Kunnskapsløftet innfører ny læreplan i matematikk med tydelige kompetansemål knyttet til grunnleggende kunnskap i faget. I arbeidet med læreplanen deltok fagpersoner fra sentrale matematikkmiljøer. Å kunne regne er innført som en grunnleggende ferdighet i alle fag. Det innføres kartleggingsprøver i regning og tallforståelse fra dette skoleåret. Timetallet i matematikk på barnetrinnet er økt de senere årene. Nasjonalt senter for matematikk i opplæringen har som oppgave å utvikle gode arbeidsmåter og spre kunnskap om disse.

Den 7. juni i år la jeg fram strategien «Et felles løft for realfagene». Den skal være et redskap for alle som skal være med på å styrke matematikk, naturfag og de teknologiske fagene i Norge, både innenfor offentlig og privat sektor. Strategien peker ut områder der det skal og må satses, og er en videreutvikling av tidligere satsinger. Blant annet har jeg tatt initiativet til et nasjonalt forum for realfag, der både organisasjoner, bedrifter og statsråden deltar.

Den viktigste faktoren for elevens læring er lærernes kompetanse. Regjeringen overførte i år 375 mill. kr til skoleeierne til kompetanseutviklingstiltak og foreslår det samme i budsjettet for 2007. Satsingen har matematikk som ett av de prioriterte fagene, og aktivitetsrapporten for 2005 viser at matematikk har hatt høy prioritet. Det finnes flere lyspunkter. La meg nevne at matematikk og naturfag er blant de mest søkte fagene til fordypning i lærerutdanningen.

Som nevnt har vi allerede bred kunnskap om situasjonen i matematikk både gjennom nasjonale og internasjonale undersøkelser. Nå trenger vi først og fremst å fortsette satsingen på å styrke matematikkopplæringen i

grunnutdanningen. Jeg ser derfor ikke behov for å sette i gang ytterligere undersøkelser om nivåsenkning i matematikk i grunnskolen knyttet til lærebøkene.

Gunnar Gundersen (H) [12:37:14]: Jeg synes jo det er litt synd at man ikke finner grunn til å følge opp dette med litt mer vitenskapelig baserte undersøkelser. Det er satt i gang mye gjennom Kunnskapsløftet, men det overflatedykket som professoren gjennomførte, er jo gjort på de nye lærebøkene, og det å undersøke en faktisk nivåsenkning fra tidligere er da ganske viktig.

Jeg registrerer også at det er fremmet nasjonale realfagsstrategier og slike ting. Det som den nye regjeringen har gjort der, er jo faktisk å senke en del krav, bl.a. kravet om at de som skal undervise i matematikk, må ha utdanning innenfor realfag. Så jeg er ikke spesielt imponert over hva Regjeringen gjør. Når man får slike signaler om at nivået i grunnskolen i Norge er for svakt – og de svarer jo også med det mange studenter som har vært ute, og som kommer tilbake, sier – vil jeg i hvert fall be kunnskapsministeren om å revurdere det standpunktet at man ikke vil gå dypere inn i dette.

Statsråd Øystein Djupedal [12:38:20]: La meg først korrigere en åpenbar misforståelse, for vi har ikke gjort noen endringer i forhold til lærerutdanningen, verken når det gjelder opptakskrav til allmennlærerutdanningen eller hvilke fag man kan undervise i. De kravene har ligget der. Det jeg har tatt til orde for, er at man i større grad skal sørge for at man bare kan undervise i de fag man har fordypning i, i motsetning til det systemet man i dag har og har hatt i mange år. Det er også ett av de feltene der vi skjerper kravene og ikke det motsatte.

Det at realfagskompetansen blant norske lærere og elever ikke er god nok, er en felles erkjennelse mange har gjort. Vi bygger derfor videre på veldig mye kunnskap om dette. Det å sammenlikne lærebøkene fra 1960-tallet med dagens, gir oss ikke ny kunnskap på noen annen måte enn at vi sannsynligvis bare vil fastslå at det har vært en nedadgående tendens i kvalitet og kunnskap knyttet til realfag, og matematikk spesielt. Dette er det vi prøver å gjøre noe med på bred front. Vi ser nå heldigvis noen positive resultater. Høyere krav til allmennlærerutdanningen gjør at flere nå har fordypningskunnskap.

Men la meg avslutningsvis også si at vi godkjenner heller ikke lærebøker. Vi fastsetter læreplaner, men lærebøkene som sådanne er det ikke vi som godkjenner.

Gunnar Gundersen (H) [12:39:34]: Ja, det er jeg også klar over, men vi må jo kunne diskutere nivået. I forhold til de kompetansekrav vi vil møte i framtidens samfunn, er det viktig å sette krav om at nivået skal opprettholdes.

Når det gjelder innholdet i nasjonal realfagsstrategi, kan det være at misforståelsen kanskje baseres på hvilke referansepunkt man har. I forhold til det kunnskapsløftet som ble fremmet av den forrige regjering, er det en svekkelse av en del krav, bl.a. i punkt C. 7, rundt det å stille krav til god og relevant kompetanse for dem som skal un-

dervise i realfagene i grunnskolen. Det er ganske påviselig. Det er også et par andre senkninger av krav i forhold til nasjonale prøver og slike ting.

Men det som igjen er ganske viktig, er å fokusere på at nivået ikke kan senkes. Vi ser alle at man innen realfag i dag opplever en helt annen hverdag enn det man gjorde tidligere. Man har kalkulatorer og pc-er som tilsynelatende gjør at man egentlig ikke behøver å forstå matematikk. Det er ganske farlig, for skal man kunne bruke de verktøyene rasjonelt, må man også forstå logikken og sammenhengen i matematikk. Og man bør være på vakt overfor den type nivåsenkning.

Igjen vil jeg henstille til kunnskapsministeren om å gå dypere inn i den problemstillingen som her er avslørt.

Statsråd Øystein Djupedal [12:40:45]: Vi har gått dypt inn i dette, og senkningen i kvalitet når det gjelder realfag, har skjedd over mange tiår. Vi ser den dessverre sterkere i Norge enn i mange andre land, men dette er en europeisk tendens. Mange land er nå derfor på søk etter hvordan de skal få større realfaglig kompetanse inn i skolen, hvordan elevene våre skal prestere bedre. Det er vi opptatt av. Vi har ikke renonsert på noen krav når det gjelder matematikk, snarere det motsatte, vi har styrket kravene, hatt felles satsing, og jeg er glad for at også opposisjonen i Stortinget er enig i en slik satsing, for det har vi bruk for.

Dypdykk i lærebøker vil ikke gi oss ny kunnskap om dette. Vi vet at vi har bruk for en bred satsing på en hel rekke felt, og vi styrker allerede matematikk i rammeplanen for barnehagen, idet matematikk nå føres inn. Dimensjon, rom og antall er en del av rammeplanen fra vår regjering. Vi har styrket dette feltet i hele grunnskoleløpet. Vi er i dialog nå også med Utdanningsforbundet og andre om hvordan vi kan gå videre og sørge for at man skal ha kompetanse i de fag man underviser i i grunnskolen, i motsetning til det som kan være tilfellet i dag.

Jeg tror at både opposisjonen og posisjonen i dette tilfellet er hjertens enige om at dette er et prioritert område, og vi vil komme tilbake med nye tiltak på feltet.

S p ø r s m å l 1 3

Thore A. Nistad (FrP) [12:42:10]: Jeg vil få lov til å stille følgende spørsmål til justisministeren:

«Den offisielle soningskøen i Norge er på om lag 2 700 personer. Ifølge Kriminalomsorgens Yrkesforbund er de reelle tallene ca. 6 000 personer i soningskø.

Vil statsråden redegjøre for forskjellen mellom den offisielle soningskøen og den reelle?»

Statsråd Knut Storberget [12:42:34]: Det gjør jeg gjerne.

Regjeringa mener at hovedutfordringen for kriminalomsorgen er å avvikle soningskøen og videreutvikle kvaliteten i straffegjennomføringen. Situasjonen med soningskø er uholdbar, og Regjeringa har derfor framlagt en konkret plan, «Rask reaksjon – tiltak mot soningskø og for bedre innhold i soningen», for å avvikle køen innen

2009, slik det ble lovet i erklæringen fra Soria Moria. I denne planen er det gitt en bred redegjørelse for hvordan soningskøen er definert.

Den gjeldende definisjon av soningskø tar utgangspunkt i at alle typer straffereaksjoner skal være påbegynt innen to måneder etter at kriminalomsorgen har mottatt den rettskraftige dommen, med mindre det er gitt utsettelse fra politiet. Det er således flere grupper domfelte og bøtelagte som faller utenfor det som defineres som soningskø. Dette er de domfelte som har fått soningsutsettelse fra politiet etter egen søknad og de dommene som kriminalomsorgen har mottatt for kortere tid enn to måneder siden. De domfelte som er etterlyst av politiet for ikke å ha møtt til soning, teller heller ikke med i køen, fordi de forutsettes å påbegynne straffegjennomføringen umiddelbart etter pågripelse.

Jeg må presisere at det for tiden i så måte er tre soningskøer i kriminalomsorgen. I tillegg til køen for ubetinget fengselsstraff har vi køer for bøter og for samfunnsstraff. Den største utfordringen er naturlig nok køen for ubetinget fengselsstraff, og det er denne man normalt viser til når man omtaler soningskøen. Det er for øvrig også den samme definisjonen som den forrige regjering brukte; vi har ikke endret den.

Køen for ubetinget fengselsstraff utgjorde ved utgangen av september 2 514 dommer. Ytterligere 766 dommer var mottatt for kortere tid enn to måneder siden. 419 dommer var gitt soningsutsettelse av politiet, og 565 domfelte var etterlyst av politiet for ikke å ha møtt opp til soning. Disse regnes som nevnt ikke med i køen, fordi de normalt umiddelbart skal inn til soning ved pågripelse. Det samlede antall rettskraftige dommer for ubetinget fengselsstraff ligger derved omkring 4 260.

Antall bøtedommer i soningskø var samtidig på 2 606 dommer. Antall bøtedommer i kø gir for øvrig ikke et riktig bilde av hvor mye fengselskapasitet det tilsvarer, fordi ca. 75 pst. av sakene bortfaller ved betaling nær innkallingsdato – et effektivt innfordringsmiddel med andre ord. Det er også en mindre kø for samfunnsstraffdommer, som heldigvis går nedover. Den var på 287 dommer ved utgangen av september. Som for ubetinget fengselsstraff er det også etterlyste, nye saker og domfelte med soningsutsettelse for bøtedommer og samfunnsstraffdommer.

Det er for øvrig hyggelig å kunne informere Stortinget i dag om at soningskøen er på vei ned. Det må tross alt være det viktigste, uansett hvilken definisjon vi legger til grunn. Køen for ubetinget fengselsstraff var på 2 737 dommer da køplanen ble lagt fram i vår. Den sank som nevnt til 2 514 i slutten av september og er i dag nede i noe over 2 300 dommer.

Jeg antar at Kriminalomsorgens Yrkesforbund når de omtaler reell soningskø, faktisk mener alle som faktisk skal inn for å få fullbyrdet sin straff. Jeg er åpen for en debatt rundt hvordan vi i framtida bør definere soningskø. Historisk har definisjonen av soningskø vært endret ved flere anledninger. Den definisjonen som benyttes i dag, har vært benyttet siden 1999. Jeg mener dette er en diskusjon vi bør ta når soningskøene etter dagens definisjon er fjernet, og at hovedformålet med den politiske jobbingen

faktisk må være å få køene nedover, et arbeid vi nå ser resultater av.

Det vil for øvrig bli god anledning for Stortinget til å diskutere spørsmål knyttet til soningskø framover. Regjeringa er i disse dager i ferd med å avslutte arbeidet med lovproposisjonen som skal følge opp de tiltakene vi har satt i verk i budsjettet i forhold til soningskøplanen. Denne proposisjonen vil, sammen med de konkrete budsjetttiltak som nå er foreslått, og som innebærer at vi etablerer over 300 fengselsplasser i løpet av året og neste år, inneholde en bred omtale av og diskusjon om utfordringen knyttet til soningskøene og de tiltak som Regjeringa har iverksatt, som ikke krever lovendring.

Hans Frode Kielland Asmyhr hadde her overtatt presidentplassen

Thore A. Nistad (FrP) [12:46:51]: Jeg takker for svaret. Det var et veldig bra svar, det var fyldig, greit og interessant. Men det er klart at for menigmann og alle som jobber innen disse forskjellige etatene, virker det forvirrende at det er tre forskjellige køer i rettssystemet. Det gir liksom ikke et riktig bilde av det når etterlyste ikke er med i disse køene, og heller ikke de som har fått soningsutsettelse, og de som ikke har møtt til soning. Da vil ikke køene bli helt reelle. Men jeg noterte meg at statsråden var enig i at det reelle tallet var 4 260 for dommer på ubetinget fengselsstraff, i tillegg til tallet for samfunnsstraff.

Jeg synes det er bra at statsråden vil se på dette systemet og ta opp til diskusjon å endre det. Når vil komiteen eller Stortinget få seg forelagt dette, slik at vi kan få et ensartet tellesystem i Norge?

Statsråd Knut Storberget [12:47:55]: Komiteen og Stortinget vil ha anledning til å diskutere dette når man skal diskutere de lovtiltakene som skal gjøres i forhold til soningskøer, og som vil bli presentert i nær framtid, så man har alltid mulighet til det. Men jeg vil jo advare mot å skape en særlig stor debatt ut av dette, for vi er vel strengt talt ikke uenige om at vi har denne typen køer.

Det å plassere folk som har fått aksept for soningsutsettelse, i kø, er ikke så viktig. Det som er viktig for meg som justisminister, og det som er viktig for Regjeringa, er at køene faktisk går nedover. Det er jo derfor vi har etablert mer tilskudd – med støtte fra flere i Stortinget, også fra Fremskrittspartiet – til Friomsorgen, slik at man får gjort noe med samfunnsstraffdommene. At vi nå etablerer over 300 plasser – som jeg oppfattet at det var bred tvverpolitisk enighet om – som bidrar til at den faktiske soningskøen nå går nedover, mener jeg er det primære, men jeg tar gjerne en debatt og er også åpen for å endre definisjonen i den grad det er behov for det. Men jeg er veldig klar på hva som er det primære.

Thore A. Nistad (FrP) [12:49:00]: Jeg er helt enig med statsråden i at det viktigste må være å få køene ned. Der er vi helt enige.

Jeg takker igjen for svaret. Det var veldig greit å få høre at dette skal opp til diskusjon her. Men det er litt

vanskelig for oss politikere når Kriminalomsorgens Yrkesforbund kommer med ett tall og departementet kommer med et annet, og så svirrer det tredje tallet i pressen. Så jeg håper at statsråden har forståelse for at vi som politikere bør få en diskusjon om dette, slik at vi blir enige om hva slags tall vi skal ha i våre dokumenter i framtiden. Når det f.eks. er høringer, får vi ett tall fra én part og et annet fra andre.

Statsråd Knut Storberget [12:49:46]: Takk for positiv tilbakemelding.

Jeg håper jo at dette bidrar til en klargjøring. Men det er viktig at definisjonen av soningskø også er slik at vi vet hva slags behov vi har til enhver tid. I den grad en gravid kvinne har fått utsettelse av sin dom, er det greit ikke å plassere henne i soningskø, for da har vi ikke behov for plass for henne inntil hun skal inn og sone. Så det er litt mer praktiske betraktninger rundt det. Men jeg syns det er veldig ålreit at det spørres om dette, for vi ønsker en politisk debatt rundt soningskøene. Dette er ett av de viktigste satsingsområdene til Regjeringa, så det er viktig at vi får klarhet i det.

Jeg vil også si at for Kriminalomsorgens Yrkesforbund er ikke dette ukjente problemstillinger. Dette har vært offentlig. Det er viktig for Regjeringa at vi har full offentlighet rundt tallene og disse tre typene køer. Det er bare å lese budsjettframlegget vårt. Der står det forklaring knyttet bl.a. til samfunnsstraffkøene. Det er ikke noe forsøk fra vår side på å skjule det, snarere tvert imot. Vi mener at vi her faktisk gjør jobben vår.

S p ø r s m å l 1 4

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Elisabeth Aspaker til justisministeren, vil bli tatt opp av representanten André Oktay Dahl.

André Oktay Dahl (H) [12:50:39]: Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til statsråden:

«NRK Brennpunkt viet 14. november programmet til etterforskningen av «Lommemannen», som trolig har misbrukt over 100 barn seksuelt. I programmet innrømmes det fra politiet at manglende etterforskning og bevis-sikring kan forklare hvorfor overgriperen fortsatt går fri. Konkret ble det uttalt at avhør av barn er så ressurskrevende at man vegrer seg for å sette i gang prosessen. Dessuten at kompetansen lokalt ikke alltid er til stede.

Er statsråden enig i at dette er en alvorlig trussel mot barns rettssikkerhet her i landet?»

Statsråd Knut Storberget [12:51:44]: Jeg har ingen problemer med å se at enhver uløst sak der barn er ofre, representerer en trussel mot deres rettssikkerhet. Det er også bakgrunnen for at Regjeringa velger å prioritere dette området – for å oppklare mer av denne kriminaliteten og også for å bli flinkere til å rettetfe disse sakene. Ett overgrep mot barn er ett for mye. Regjeringa har derfor slått fast i Soria Moria-erklæringa at innsats mot vold og overgrep, særlig mot barn, skal være et prioritert inn-

satsområde. Det er imidlertid påtalemyndigheten som har ansvaret for etterforskning av kriminalitet. Det er ikke politisk styrt, som spøreren kjenner godt til. At også påtalemyndigheten ser på overgrep mot barn som en alvorlig form for kriminalitet, har riksadvokaten slått tydelig fast i sine direktiver.

Jeg har også lyst til å gå noe inn på den saken som representanten spør om. Hva gjelder historikken i den såkalte Lommemannen-saken, opplyser riksadvokaten at Kripos allerede i september 2003 gjennom Polititidende rettet oppmerksomhet mot de straffbare forholdene. Den 14. oktober samme år mottok riksadvokaten et forslag fra Kripos om sentralisert etterforskning av de aktuelle sakene og besluttet allerede samme dag sentralisert etterforskning under ledelse av politimesteren i Follo – det var tilbake i 2003 under en annen regjering, men det er samme påtalemyndighet som har agert. I avgjørelsen fra riksadvokaten ble det forutsatt at Kripos og de øvrige berørte politidistrikter var velvillige med hensyn til avgivelse av personell. Etterforskningen gav dessverre ikke det ønskede resultat, og sakene ble henlagt på grunn av mangel på bevis i løpet av 2004 og 2005.

På grunn av nye forhold bestemte Follo politidistrikt, i samarbeid med Kripos, at etterforskningen burde gjenopptas. Riksadvokaten besluttet den 29. juni 2006 fortsatt sentralisert etterforskning under samme ledelse etter en henvendelse den 28. juni i år fra politimesteren i Follo. Follo politidistrikt er tildelt ekstra budsjettmidler fra Politidirektoratet til dette oppdraget. Politiet har opplyst at etterforskningen pågår for fullt, men at det foreløpig ikke er noe som tyder på et snarlig gjennombrudd i sakene.

Riksadvokaten, statsadvokatene og politimestrene er klar over det ansvar påtalemyndigheten har for å iverksette sentralisert etterforskning i saker som synes å ha en innbyrdes sammenheng. Vårt system er i stor grad basert på at Kripos har et våkent blikk for sakskompleks som krever samordnet etterforskning. Den foreliggende sak viser at systemet fungerer, for da det innkom nye opplysninger etter at sakene var henlagt, kom det forslag om å ta opp igjen etterforskningen, noe som umiddelbart ble fulgt opp av riksadvokaten, samtidig som én politimester gjerne påtok seg oppdraget.

Det er reist spørsmål om kvaliteten på den lokale etterforskningen var tilfredsstillende i den fasen hvor sakene ble behandlet som enkeltstående tilfeller og etterforsket i det distrikt der den straffbare handling var begått – rimelig langt tilbake i tid. Riksadvokaten opplyser at han senere vil vurdere om det her er forhold som man bør se nærmere på i et læringsperspektiv. Det gir jeg min fulle støtte.

Riksadvokaten opplyser videre at det ikke har vært formidlet til ham at gjennomføring av avhør av barn er så krevende at politi og påtalemyndighet vegrer seg for å iverksette en slik prosess. Ved Riksadvokatembetet behandles årlig en lang rekke saker som involverer avhør av barn, uten at dette arbeidet har gitt indikasjoner som skulle tilsi at dette er situasjonen. Det har i hele landet vært iverksatt en lang rekke tiltak for å øke etterforskningskompetansen på dette saksfeltet, og flere regjeringer skal ha æren for det arbeidet. De foreliggende prioriteringer

fra riksadvokatens side etterlater ikke rom for tvil. Ved overgrep mot barn kan man ikke unnlate å iverksette nødvendig etterforskning, sjøl om man skulle være av den oppfatning at dette er ressurskrevende.

André Oktay Dahl (H) [12:55:28]: Jeg takker for svaret.

Ingelin Killengren sier til Bergens Tidende den 15. november:

«Hvert distrikt vil gjerne prioritere sine egne saker. Tankegangen har vært at man har ansvar for egne problemstillinger innenfor egne distriktsgrenser. I Bergen by jobber man med saker i Bergen by.»

Politiet uttaler at oppfølging av overgrepssaker mot barn er veldig vanskelig, slik også statsråden sier. Men også samarbeidet er veldig dårlig, og det skorter på kompetanse lokalt. Nå nevnte statsråden tiltak for å få mer kompetanse også lokalt, både for å få mer kunnskap om overgrep mot barn og for å få mer kunnskap om hvordan man skal samarbeide på tvers. Hva vil statsråden konkret gjøre utover det som allerede er gjort, i forhold til å styrke samhandlingen og kompetansehevingen lokalt?

Statsråd Knut Storberget [12:56:17]: Jeg tror vi i denne type saker er helt avhengig av at Kripos har årvåkenhet for sakskompleks som taler for innbyrdes samordning. Jeg synes at den saken som spøreren tar utgangspunkt i, faktisk viser at det er en utvikling, at man er på rett vei i forhold til dette. Men jeg skal ikke fra denne tallerstol unnlate å si at jeg mener dette er en av de store utfordringene vi står overfor i Poli-Norge – ikke bare når det gjelder seksuelle overgrep mot barn, men også når det gjelder annen type kriminalitet.

Når det gjelder seksuelle overgrep mot barn, har jeg særlig tro på den innsatsen som Politihøgskolen nå gjør i forhold til etter- og videreutdanning av ansatte i politiet. Jeg mener også at det arbeidet som Regjeringa gjør med å etablere Barnas hus – med god støtte fra opposisjonen i Stortinget – vil bidra til at vi blir flinkere til også å håndtere denne type saker. Dette er noen av mange tiltak som vil komme.

André Oktay Dahl (H) [12:57:16]: Jeg tror det er viktig det statsråden tar opp i forhold til Barnas hus. Det at barn blir møtt på alvor, er også viktig for at de ikke senere skal ta loven i egne hender, som vi faktisk har sett at en del ungdommer har gjort når de har vært utsatt for overgrep. De har oppfattet at de ikke har blitt tatt på alvor, og de hevner seg ved å ta kontakt med eldre menn for å begå vold mot dem. Det viser at det er utrolig viktig at barna så tidlig som mulig får mulighet til å fortelle om sine opplevelser, rett og slett fordi det har en god pedagogisk effekt i forhold til å forebygge traumene de kan få etterpå.

Når vi er inne på Barnas hus: Høyre har i sitt alternative statsbudsjett foreslått at man skal etablere flere regionale Barnas hus. Vi er innforstått med at det skisseres en del praktiske problemstillinger, men er statsråden åpen for å vurdere flere regionale Barnas hus utover det ene pi-

lotprosjektet som skal settes i gang, rett og slett for å sikre et tilstrekkelig tilbud flest mulige steder i landet, ikke bare ett sted, slik det er skissert i årets budsjett?

Statsråd Knut Storberget [12:58:17]: Ja, det er vi, og vi ser på det. Det er som spøreren sier, noen praktiske problemer som må løses, men vi er åpne for det og har en visjon om at vi bør få det. Jeg kan ikke love når, men jeg skal gjøre hva jeg kan. Jeg mener også det er viktig når vi etablerer piloter i justissektoren, at vi ikke gjør dem så geografisk begrenset at vi faktisk forskjellsbehandler, noe som går utover rettssikkerheten til dem som faller utenfor områdene. Så den oppfordringen jobber vi med, og jeg håper jeg i løpet av neste år kan presentere et positivt budskap om det.

Når det gjelder samordning mellom politidistriktene, er det en prioritert oppgave for Politidirektoratet. Og en viktig del av det arbeidet har vært utviklingen og utprøvingen fra september 2006 – altså ikke så lenge siden – av et nytt nasjonalt etterretningssystem, Indicia, som skal gjøre politiet bedre i stand til å oppdage saker som går over flere politidistrikt. Indicia vil gi bedre støtte til etterforskningen av distriktsovergrepende saker og gjøre det lettere å sammenlikne og utveksle informasjon og dokumenter. Etterretningssystemet skal utplasseres i alle politidistrikt fra februar 2007. Jeg tror det også kan bli et veldig viktig verktøy i denne viktige kampen.

S p ø r s m å l 1 5

Fra representanten Christian Tybring-Gjedde til barne- og likestillingsministeren:

«Barne- og likestillingsministeren uttalte i Aftenposten 30. oktober at hun verken har makt eller myndighet til å gjennomføre et løft for barnevernet i Norge. Dette står i sterk kontrast til opposisjonspolitiker Bekkemellem, som i valgkampen uttalte at barnevernet ville være hennes jobb nummer 1 dersom hun fikk mulighet i posisjon.

Er det korrekt at den ansvarlige statsråden for barnevernet ikke har makt og myndighet til å foreta et løft overfor barnevernet, og hva mente egentlig statsråden med sitt løfte i valgkampen?»

Presidenten: Dette spørsmålet er utsatt til neste spørretime.

S p ø r s m å l 1 6

Sonja Irene Sjøli (H) [12:59:51]: Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til helse- og omsorgsministeren:

«Ventelistetall fra Norsk pasientregister for 2. tertial 2006 viser at ventetiden innenfor psykisk helsevern har økt. Den gjennomsnittlige ventetiden for barn og unge som trenger psykisk helsevern, er 96 dager. Dette er en alarmerende utvikling.

Kan statsråden redegjøre for omfanget av ledig kapasitet hos private avtalespesialister og andre private aktører innenfor psykisk helsevern, og gi en vurdering av hvordan

private aktører kan bidra til redusert ventetid for pasienter?»

Statsråd Sylvia Brustad [13:00:32]: La meg først si at jeg er enig med representanten Sjøli i at det er altfor lang ventetid for barn og unge som venter på å få hjelp av psykiatrien. Det gav jeg også uttrykk for i svar på et spørsmål fra representanten Lønning i spørretimen 1. mars i år.

Ventetida for dem som har påbegynt behandling, har økt, som representanten påpeker, fra 86 dager i 2. tertial 2005 til 96 dager på samme tidspunkt i år. Men antallet behandlinger har økt fra 4 572 til 5 002 i samme periode. Det kommer altså stadig flere barn og unge til. Jeg mener det er positivt at flere barn som trenger det, får behandling for psykiske lidelser, men jeg er også helt enig i at ventetida må ned. Og vi må prøve å kombinere begge de to tingene.

Regjeringa vil på den bakgrunn styrke retten til helsehjelp for barn og unge ved å innføre en særskilt ventetidsgaranti. I desember 2005 satte jeg som kjent ned en arbeidsgruppe som fikk i oppdrag å utforme en ordning med en særskilt ventetidsgaranti for barn og unge. Den skulle også foreslå hvordan retten til helsehjelp for barn og unge med rusavhengighet eller psykiske lidelser kan styrkes. Arbeidsgruppa leverte sin enstemmige innstilling i juni 2006, og den har vært på høring med frist 1. november i år. Innføring av ventetidsgaranti krever endring av lov om pasientrettigheter, slik at saken vil bli forelagt Stortinget.

Vi hadde en omfattende debatt om bruk av avtalespesialister i Stortinget for en knapp uke siden. Der slo jeg fast at privatpraktiserende avtalespesialister er en verdifull ressurs og en vesentlig del av spesialisthelsetjenesten. Jeg sa også at ordninga skal bevares og videreføres. Regjeringa ønsker å legge til rette for at vi får en god oppgavefordeling mellom avtalespesialister og helseforetakene, og vi vil sikre likeverdig tilgjengelighet til spesialisthelsetjenester. Jeg vil nå sette i gang et utrednings- og utviklingsarbeid for å integrere avtalespesialistene på en bedre måte i de regionale helseforetakenes sørge-for-ansvar.

Representanten Sjøli ber meg redegjøre for omfanget av ledig kapasitet hos avtalespesialister og andre private aktører innenfor psykisk helsevern.

En pasienttelling fra 2000 viste at 4,2 pst. av barn og unge som ble behandlet i psykisk helsevern, fikk denne behandlingen av avtalespesialister. Jeg kan fort bli enig med representanten i at disse tallene er gamle. Jeg vil derfor vurdere om barn og unge skal omfattes av en ny pasienttelling neste år, slik at vi får en bedre oversikt over tilbudet. Jeg synes ikke dette er tilfredsstillende.

Faktum er at departementet pr. i dag ikke har oversikt over ledig kapasitet hos avtalespesialister og andre private aktører innenfor psykisk helsevern. Vi arbeider derfor med å forbedre rapporteringsopplegget for private avtalespesialister. I rammeavtalen mellom regionale helseforetak og profesjonsforeningene er partene bl.a. enige om at informasjon om avtalespesialistenes ventetid skal være tilgjengelig for pasientene. Det er det slett ikke alltid i dag.

Antall årsverk i avtalepraksis har vært stabilt siden 1998 og er i 2005 på 173 psykiatere og 412 psykologer. Vi kjenner ikke til hvor mange som behandler barn og unge, og hvor mange som behandler voksne.

Som jeg tidligere har opplyst i Stortinget, kjenner jeg ikke til at det er stor pågang for å etablere nye tilbud innen psykisk helsevern for barn og unge. Antallet i dag er meget beskjedent. Eventuell ledig kapasitet i foretakene skal utnyttes best mulig, bl.a. gjennom god arbeidsdeling i og mellom sjukehusene. Det er de regionale helseforetakenes ansvar å sørge for dette. Målet er at vi skal utnytte kapasiteten i det psykiske helsevern i offentlig sektor langt bedre enn vi gjør i dag, slik at barn og unge får raskere behandling.

Jeg vil legge til: Det er slik at Regjeringa er opptatt av å bruke også de private avtalespesialistene mer, i den grad det er rom for det, for å hjelpe barn og unge.

Sonja Irene Sjøli (H) [13:04:39]: Jeg takker statsråden for svaret.

Det er positivt at statsråden ønsker å utnytte eventuell ledig kapasitet hos private psykologer og psykiatere. Vi vet at det er ledig kapasitet, og det er bra at man får det kartlagt og utnytter den muligheten som det kan gi. For det er jo meningsløst at barn og unge skal stå i kø i månedsvis, hvis det er ledig kapasitet hos de private aktørene.

Høyre mener at psykisk syke barn og unge må ha samme rett til behandling hos private som sykmeldte. Jeg har lyst til å spørre statsråden om det. Er hun enig i at de bør ha den samme rett som sykmeldte til å få et behandlingstilbud fra private, dersom det kan gi raskere hjelp? Jeg har registrert at man i budsjettet har satt av en del millioner til voksne som er sykmeldte for psykiske lidelser, til behandling hos private. Kan det samme skje for barn?

Statsråd Sylvia Brustad [13:05:48]: Jeg tror det viktigste grepet overfor barn og unge er å utnytte hele den kapasitet vi har, det være seg i det offentlige, der jeg mener at det er noe å gå på, eller, i den grad det også er det der, i det private. Det er det vi nå prøver å kartlegge. Så er det selvfølgelig viktig at vi bruker penger på dette. Så er det viktig, og det er derfor Regjeringa foreslår det, at vi får en særskilt ventetidsgaranti for barn og unge.

Jeg er helt enig med representanten Sjøli i at det er meningsløst at barn og unge skal vente så lenge. Og det er meningsløst at før de kommer inn i den køen, er det veldig mange som har ventet både måneder og år. Slik skal vi ikke ha det. Det er derfor vi også er utålmodige etter å behandle barn og unge litt annerledes enn det vi gjør når det gjelder voksne, for å forebygge at de skal slite med dette resten av livet. Så her er jeg åpen for gode forslag til hvordan vi skal gjøre det. Men det viktigste grepet fra vår side, i tillegg til penger og å utnytte kapasiteten, er at vi får en særskilt ventetidsgaranti, for på den måten å kutte ventetida ytterligere.

Sonja Irene Sjøli (H) [13:06:50]: Jeg er litt opptatt av dette med ventetidsgarantien.

I Aftenposten 11. januar i år uttalte statsråden at det var fullstendig uakseptabelt at barn og ungdom med psykiske lidelser skulle vente tre måneder på behandling. Tidligere har jo statsråd Halvorsen uttalt at alle barn bør få hjelp innen én måned. Jeg er kjent med at statsråd Brustad i juli sendte ut et høringsforslag der det foreslås at barn og unge skal ha rett til vurdering etter ti dager, og rett til behandling etter 90 dager. Statsråd Brustad foreslår altså en ventetidsgaranti med en like lang ventetid som den hun i januar mente var helt uakseptabel. Da har jeg lyst til å spørre: Hva er det som har skjedd på veien, når statsråden nå mener at tre måneder er akseptabelt?

Statsråd Sylvia Brustad [13:07:46]: Jeg mener ikke at det er noe mål at barn og unge skal vente i tre måneder. Det er jo bakgrunnen for at jeg har tatt det initiativet jeg har gjort for å redusere ventetida. I det intervjuet i Aftenposten fra tidligere i år har jeg i hvert fall – uten at jeg har det foran meg – presisert at når vi snakker om 90 dager, så er det et gjennomsnitt. Det betyr at det ikke bare er slik at barn venter i tre måneder, men mange venter også i seks måneder og opptil et år etter at de har kommet inn i køen. Hvis vi da legger til det de har ventet på forhånd, ville det ha vært en betydelig forbedring å få alle garantert innenfor tre måneder, når vi vet at det er mange som venter mye lenger – så lenge vi snakker om gjennomsnittstall. Men dette får vi rikelig mulighet til å diskutere når vi kommer med saken til Stortinget, og vi får presentert vårt endelige forslag. Men jeg opplever at vi har samme mål, og da tror jeg også det er mulig å finne gode løsninger.

S p ø r s m å l 17

Per Roar Bredvold (FrP) [13:08:53]: Jeg ønsker å stille helse- og omsorgsministeren følgende spørsmål:

«Lungepasienter i Hedmark må vente inntil et halvt år for å bli undersøkt hos spesialist. For mange betyr dette tapte leveår og tappt livskvalitet.

Er statsråden bekvem med denne situasjonen som rammer stadig flere, eller hva vil statsråden gjøre for å bidra til at ventetiden blir så kort som mulig?»

Statsråd Sylvia Brustad [13:09:17]: Forekomsten av alvorlige lungesjukdommer som lungekreft og kronisk obstruktiv lungesjukdom, forkortet KOLS, er økende. Lungesjukdommer er et sentralt tema, naturlig nok, i norsk helsepolitikk. Regjeringa har derfor nylig lansert en nasjonal strategi for KOLS-området.

Selv om representanten Per Roar Bredvold er opptatt av tilbudet i spesialisthelsetjenesten, vil jeg innledningsvis få peke på hvor viktig det er også å forebygge lungesjukdommer, få stilt diagnose og få iverksatt behandling i primærhelsetjenesten. I KOLS-strategien legger vi f.eks. stor vekt på at det er viktig å få stilt diagnosen tidlig. Vi vil få en god systematikk i undersøkelsen av lungepasienter bl.a. ved hjelp av pusteundersøkelser med det som kalles spirometer, som vi mener at alle allmennleger eller fastleger bør ha tilgang til på sine kontorer.

Ett av virkemidlene for å møte utfordringene i spesialisthelsetjenesten er å sørge for at vi har et tilstrekkelig antall helsepersonell med kompetanse innen lungemedisin, slik at vi kan sikre denne voksende pasientgruppa et tilstrekkelig tilbud og tjenester av høy faglig kvalitet.

Lungespesialistene har selvfølgelig en sentral rolle, både ved forebygging, utredning, diagnostisering, behandling og oppfølging av pasienter med lungesjukdommer. Departementet vurderer fortløpende om antallet lungespesialister er tilpasset dagens og framtidens behov, og vurderer også tiltak for å korrigere dette antallet. Det skjer gjennom dialog med Sosial- og helsedirektoratet, Nasjonalt råd for spesialistutdanning av leger og legefording og de regionale helseforetakene.

Ifølge tall fra Nasjonalt råd er det på landsbasis drøyt 100 overlegestillinger og 44 utdanningsstillinger i denne spesialiteten. Legeforeningen har nylig lagt fram en rapport om lungespesialiteten. I denne rapporten vises det til en begynnende underdekning av lungespesialister, slik representanten Bredvold peker på. Det forklares med økt forekomst av lungesjukdommer, men også med økt forventet avgang fra lungefaget i årene framover. Det betyr at det er et behov for å utdanne i hvert fall 15 nye lungespesialister hvert år i kommende tiårsperiode.

Som svar på denne utfordringa er antall utdanningsstillinger i spesialiteten økt betydelig de senere åra, og det er et behov for. Disse legene kan til en viss grad dekke det forventede behov for lungespesialister, forutsatt at utdanningskapasiteten utnyttes maksimalt. Departementet vil vurdere hva vi kan gjøre for å utnytte utdanningskapasiteten. Det kan være at vi må se på forholdstallet mellom overlegestillinger og utdanningsstillinger, f.eks., vilkårene for spesialistgodkjenning og forhold knyttet til de regionale helseforetakenes ansvar for å tilrettelegge for effektive utdanningsløp.

Disse tiltakene skal sørge for et tilstrekkelig antall lungespesialister på landsplan, for vi må sikre tilbud i hele landet. Representanten Bredvold viser imidlertid til lange ventetider hos lungespesialistene i Hedmark. Det har jeg også merket meg. For å sikre en god nasjonal, regional og lokal fordeling av legespesialistene har vi et lovfestet legefordingssystem. Det innebærer at departementet hvert år fastsetter antall nye legestillinger, fordelt mellom helseregionene og eventuelt også mellom spesialitetene. Det er de regionale helseforetakene, i dette tilfellet Helse Øst, som har ansvar for å fordele stillingene innad i helseregionen. Det skal skje på grunnlag av hvilke stillinger og hvilke spesialiteter det er behov for i helseregionen.

Jeg er ikke bekvem med at lungepasienter, verken i Hedmark eller i andre deler av landet, må vente lenge på undersøkelse hos lungespesialist. Jeg vil derfor følge veldig nøye med på utviklinga framover, både når det gjelder antallet lungespesialister, og når det gjelder den geografiske fordelinga av stillingene.

Per Roar Bredvold (FrP) [13:13:07]: Jeg takker statsråden for et langt og fylldig svar, og jeg vil også si et godt svar. Jeg er for så vidt bekvem med det svaret som jeg fikk fra statsråden. Nå sier ikke statsråden direkte når vi skal

klare å oppnå de resultater som må til, for det tar selvfølgelig en tid å utdanne lungespesialistene. Vi snakker om 15 hvert år, etter det jeg skjønnte. Jeg har hørt at det må til i hvert fall rundt 55 nye, at det er ca. 100 i dag, og at det kanskje må opp til 155 – det er tall jeg har hørt.

Når jeg snakker om Hedmark, leste jeg gårsdagens Hamar Arbeiderblad, hvor fylkesleder Gunn K. Halvorsen i Landsforeningen for Hjerte- og Lungesyke er intervjuet. Hun sier følgende:

«Hedmark har bare én fast lungelege, og han holder til i Kongsvinger. Dessuten har Elverum én slik lege annenhver uke. Dette utgjør krise for de lungesjuka i fylket vårt.»

Nå skal jeg ikke si om dette er riktig eller ikke, jeg bare leser det i avisen og må tro at det er riktig. Det er klart at hvis det er såpass liten kapasitet, og så mange er plaget av denne sykdommen – og etter det jeg skjønner, er det flere og flere – er jeg selvfølgelig helt enig med statsråden i at det er viktig å forebygge.

Statsråd Sylvia Brustad [13:14:22]: Jeg er også fornøyd, med at spøreren er fornøyd.

Når det gjelder Hedmark, er det riktig at problemet i Hedmark spesielt er at en ikke har hatt søkere til stillinger for lungeleger. Det er et problem. Derfor satses det nå på å utdanne egne spesialister. Men som spøreren sier, dette tar tid. Det er altså slik at for tida har Sykehuset Innlandet ingen fast lungelege på Hamar–Elverum-aksen, derfor har sykehusene vært nødt til å satse på vikarer. Da er det slik at en ferdig spesialist forventes tidlig i 2007, altså tidlig neste år. Da forventer en at det vil bli en betydelig bedring i denne situasjonen, som også jeg mener er ganske uakseptabel.

Sykehuset Innlandet greier å prioritere pasientene det haster for, det går langt raskere enn 25 uker. For enklere lungesykdommer er det på Hamar fem ukers ventetid. Fra sykehusenes side er det utarbeidet en egen fagplan for KOLS-strategien. Så her er det ting på gang, og tidlig neste år må vi kunne forvente bedring også for lungepasienter i Hedmark.

Per Roar Bredvold (FrP) [13:15:28]: Jeg takker statsråden nok en gang for svaret.

At dette er en alvorlig sykdom, er helt klart. I fjor var det ca. 15 000 nye tilfeller av KOLS, og det blir sikkert flere i årene som kommer. Det er en stor gruppe av Norges befolkning som lider av denne typen sykdom.

Jeg er glad for at statsråden sier at det skal bli en betydelig bedring i 2007, og forhåpentligvis i årene etter det også. Men for dem som allerede står i den køen, er det ikke sikkert at den betydelige bedringen kommer raskt nok. Kan statsråden se på noen raske tiltak, som eventuelt å kjøpe tjenester i utlandet – eller i andre fylker hvor det er ledig kapasitet? Jeg leser Østlands-Posten, og der står det at det også i dens område er krise. Så det er nok ikke bare i Hedmark det er krise når det gjelder dette. Ser statsråden noen mulighet for å straksbehandle pasienter andre steder i Norge, eventuelt kjøpe tjenester i utlandet – hvis det skulle være den type tjenester å få kjøpt? Jeg vet ikke.

Statsråd Sylvia Brustad [13:16:32]: Det er riktig at det er mangel på lungespesialister i hele landet. Det fordeles seg litt ulikt. Derfor er det ikke så enkelt alltid bare å sende til det samme sykehuset. Der er det lange køer, fordi vi har for få lungespesialister, rett og slett, og fordi sykdommen øker så formidabelt i vekst. Per i dag er det på landsplan ca. 200 000 mennesker som har KOLS, så her snakker vi om formidable utfordringer.

Jeg vil imidlertid minne om at vi har en pasientrettighetslov som sier at de pasienter som er omfattet av den, og det gjelder ikke minst en del av alvorlige lungesykdommer, har rett til å bli behandlet innenfor en frist. Og hvis de ikke kan behandles ved sykehuset nær der de bor, eller ved det de har valgt, har helseforetaket plikt til å tilby et annet sted i Norge. Hvis det heller ikke der er ledig innenfor den fristen som er ifølge loven, må en tilby behandling i et annet land. Mulighetene ligger der, og jeg forutsetter at de mulighetene blir brukt for de pasienter som er omfattet av denne loven.

S p ø r s m å l 1 8

Martin Engeset (H) [13:17:45]: Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til helse- og omsorgsministeren:

«Stortinget vedtok i forrige stortingsperiode, etter forslag fra Bondevik II-regjeringen, at styremøtene i de statlige helseforetakene skal være åpne. Da styret i Helse Øst 9. november skulle drøfte det for Østfold svært viktige strategidokumentet Helse Øst 2025, besluttet styret å lukke møtet. Dette har vakt sterke reaksjoner i Østfold.

Mener statsråden at en slik praktisering av bestemmelsene om åpne styremøter er i tråd med lovens intensjon og bokstav?»

Statsråd Sylvia Brustad [13:18:23]: Jeg mener det er veldig viktig at helseforetakenes virksomhet er preget av en åpenhetskultur. Og det skal være høy grad av offentlighet om de saker som blir behandlet i styrene. Det skal det ikke være noen tvil om.

Riksrevisjonen har gjennomgått styrenes praktisering av ordninga med åpne styremøter. Den viser at relativt få av styrenes saker behandles bak lukkede dører. De fleste helseforetak publiserer styredokumenter og styreprotokoller på nettsidene sine. Intensjonen med å åpne styremøtene for offentligheten er å bidra til tillit og legitimitet for foretakene. Det er viktig. Vi har en høy grad av åpenhet om styrenes arbeid, og jeg vil si at åpenheten understøtter de målene.

I tråd med Stortingets vedtak er det i styringsdokumentene til foretakene bestemt at styremøtene skal være åpne. Styringsdokumentene fastsetter at prinsippene i offentlighetsloven skal anvendes. Det betyr at møter kan lukkes bare når det er et reelt og saklig behov for det. Det skal gis en begrunnelse når en sak behandles bak lukkede dører. Prinsippet om meroffentlighet gjelder, og det skal ligge til grunn for styrenes vurdering av om en sak skal behandles bak lukkede dører.

I den konkrete saken representanten her spør om, har styret meg bekjent ikke protokollert en begrunnelse for at

møtet er lukket. Det er ikke i tråd med de retningslinjer som gjelder for møteoffentlighet. På generell basis er det ikke mulig å vurdere om det er reell og saklig grunn til å lukke et møte som skal behandle en langsiktig strategi for et regionalt helseforetak. For å bygge tillit til styrets arbeid bør, etter mitt syn, slike saker i utgangspunktet behandles i åpne møter. Den langsiktige utviklingen av spesialisthelsetjenesten skal belyses i en offentlig debatt.

Denne saken viser at vi alltid kan bli bedre. Og det skal vi bli. For å bidra til å beholde og styrke åpenheten rundt styrenes arbeid vil Helse- og omsorgsdepartementet i disse dager sende brev til de regionale helseforetakene hvor det klargjøres hvordan møteoffentlighet skal praktiseres.

Martin Engeset (H) [13:20:28]: Jeg vil takke statsråden for svaret, som jeg oppfatter som positivt, i den forstand at statsråden, slik jeg hører henne, er tydelig på at den praksisen Helse Øst her forsøkte å legge seg på, ikke er i tråd med intensjonen i de bestemmelsene som Stortinget og departementet har lagt til grunn.

Jeg vil understreke hvor viktig dette er. Det er ikke en hvilken som helst sak man her skulle drøfte, man skulle faktisk drøfte utviklingen av det samlede sykehustilbudet til hele Østfolds befolkning i et langsiktig perspektiv, og endelig vedtak skulle gjøres allerede i desember. Så det å gjemme seg bak at saken var på et veldig tidlig stadium, kan jeg som stortingsrepresentant ikke akseptere. Det som er alvorlig med denne typen hemmelighold, er at det svekker legitimiteten og tilliten til kanskje det viktigste velferdstilbudet befolkningen har, nemlig sykehustilbudet. Og det kan vi ikke leve med.

Jeg er veldig glad for at statsråden nå innskjerper dette, og jeg opplever at dette er en smekk på fingrene til Helse Øst for en dårlig praktisering av offentlighetsloven og -bestemmelsene.

Statsråd Sylvia Brustad [13:21:39]: Ja, det skal være en saklig og reell begrunnelse hvis man ikke har åpenhet rundt disse møtene.

Som sagt: I den konkrete saken har jeg ikke registrert at styret har protokollert en begrunnelse for at de lukket møtet, og da er det ikke i tråd med de retningslinjer som gjelder. Det kommer jeg til å presisere, og det er også på den bakgrunn at vi i disse dager sender ut brev til alle regionale helseforetak.

Jeg er helt enig med spørteren i at så viktige saker som vi her snakker om, f.eks. bygging av et nytt sjukehus i et fylke eller en region, selvfølgelig er av offentlig interesse. Det skulle bare mangle at folk ikke fikk innsyn i og muligheten til å diskutere det. Så kan det finnes enkeltsaker hvor det allikevel er grunn til å unnta det, men da skal det begrunnes og protokolleres på en skikkelig måte.

Martin Engeset (H) [13:22:28]: Jeg takker igjen statsråden for utdypningen.

Jeg er kjent med at Sarpsborg Arbeiderblad har påklaget styrets vedtak om å lukke møtet 9. november. Siden Helse Øst ønsket å opprettholde sitt vedtak om lukket møte, bad Sarpsborg Arbeiderblad om at saken ble videre-

sendt som en klage til Helse- og omsorgsdepartementet. Jeg regner med at statsråden vil behandle denne klagen fra Sarpsborg Arbeiderblad på en tilfredsstillende måte, og at det kommer i tillegg til den presiseringen generelt som hun varslet at hun ville sende ut.

Statsråd Sylvia Brustad [13:23:14]: Vi forsøker å behandle alle klager som kommer, på en skikkelig måte. Det skal vi også gjøre hvis det kommer en klage fra Sarpsborg Arbeiderblad. Jeg håper for ettertiden at vi unngår den typen saker som vi her har sett eksempler på. Det er derfor vi nå presiserer dette.

S p ø r s m å l 1 9

Anne Margrethe Larsen (V) [13:23:53]: Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til helse- og omsorgsministeren:

«Mellom 35 og 45 pst. av alle gravide kvinner rammes av bekkenløsning i løpet av svangerskapet. Mange av disse trenger bistand i hjemmet under og i etterkant av fødselen. Da Dokument nr. 8:33 (2004-2005) var oppe til behandling i Stortinget, ble Sosial- og helsedirektoratet bedt om å utføre en kartlegging i landets kommuner av behovet for praktisk bistand i hjemmet. Denne kartleggingen er ennå ikke gjennomført.

Kan statsråden gi nærmere opplysninger om tidspunkt og gjennomføring av denne kartleggingen?»

Statsråd Sylvia Brustad [13:24:43]: Jeg har fått opplyst at Sosial- og helsedirektoratet av ulike grunner dessverre har blitt forsinket med oppdraget, og jeg beklager at det tar svært lang tid å få gjennomført denne kartlegginga.

Oppdraget vil bli satt ut til en ekstern instans. Direktoratet har tatt kontakt med høgskolene i Bergen, Tromsø, Ålesund og Akershus. Disse høgskolene har tilbud om helsesøsterutdanning, og de vil ha kompetanse og oversikt på feltet slik at de kan kartlegge det reelle behovet. Det skal bl.a. gjøres en spørreundersøkelse blant et utvalg av helsesøstre.

Helsesøstrene har som kjent kontakt med nær 100 pst. av nybakte mødre. Derfor spiller de her en særdeles viktig rolle. En slik kartlegging bør inkludere alle mødre som av ulike årsaker har behov for praktisk bistand i hjemmet, ikke bare de som har bekkenløsning, noe som er utfordrende i seg selv. Jeg mener også det er viktig at mødrenes og familienes egne synspunkter blir ivaretatt i vurderinga av hvordan tjenestetilbudet skal være. Ofte er det de som har skoen på, som best vet hvor den trykker.

Jeg har blitt orientert om at høgskolene er positive til henvendelsen fra Sosial- og helsedirektoratet, og kan gå i gang med oppgaven neste år. Sosial- og helsedirektoratet skal inngå avtaler med høgskolene og være ansvarlig for kvaliteten på kartlegginga. Så skal jeg bidra til at det går litt fortere framover enn det har gjort til nå.

Anne Margrethe Larsen (V) [13:26:13]: Takk for svaret.

Jeg tror det er mange kvinner som imøteser denne kartleggingen. Det er viktig, som statsråden framholder, at brukerperspektivet blir holdt høyt, for det er brukerne som kjenner det på kroppen, bokstavelig talt.

Etter min mening er veldig mange kvinnesykdommer undervurdert, og mange er det forsket lite på. Dette fører igjen til dårligere oppfølging av mange kvinner og mye dårligere behandling.

Er statsråden enig i at individuell og fleksibel hjelp kan være forebyggende, og at færre kvinner da blir sykmeldte eller varig uføre på grunn av bekkenløsningsproblemer?

Statsråd Sylvia Brustad [13:26:58]: Jeg mener det er helt avgjørende at en lytter til dem det gjelder. Jeg mener også at i mange sammenhenger er tilpassede løsninger det beste, og det er det vi må bestrebe oss på. Det er ikke alltid en kan få alt det en ønsker seg, men så langt som mulig, må vi lytte til dem det gjelder. Derfor blir denne kartlegginga så viktig, slik at vi får et bilde av hva det er behov for, og hva det er ønske om.

Jeg er helt enig med spørderen i at mange kvinnesykdommer er det ikke fokusert nok på, verken når det gjelder diagnose, forskning, behandling eller for den saks skyld rehabilitering. Det er også bakgrunnen for at Regjeringa har opprettet et eget og nytt kompetansesenter for kvinnehelse på Rikshospitalet-Radiumhospitalet som nettopp skal fokusere på kvinnesykdommer spesielt, når det gjelder forskning, behandling og ny teknologi – rett og slett for å få det mer i fokus i hele helsetjenesten. Det skal selvfølgelig ikke skje i et vakuum alene på Rikshospitalet, men i et samspill med sjukehus og andre miljøer ellers i landet.

Anne Margrethe Larsen (V) [13:28:00]: Jeg vil takke for oppfølgingen av svaret.

Jeg vil gå litt videre. For mange år tilbake var husmorvikarene de viktige hjelperne i hjemmet, spesielt når mor ble syk. Hjemmehjelperne eller omsorgsarbeiderne har overtatt denne hjelperrollen i kommunene i dag. Men dagens erfaring for kvinner som har bekkenløsningsproblemer, er at de nok får hjelp til å handle og vaske gulv, men mange får liten hjelp til stell og bæring av barn. Hvilken kompetanse mener helse- og omsorgsministeren kommunene bør ha for å gi disse kvinnene god nok hjelp?

Statsråd Sylvia Brustad [13:28:50]: Jeg skal være forsiktig med å være veldig bastant når det gjelder hvilken kompetanse folk som skal utføre disse viktige jobbene, skal ha. Jeg mener det er viktig så langt som mulig å prøve å ivareta de behov som faktisk er, enten det gjelder hjelp til stell og bæring av barn, handling eller andre praktiske ting. Derfor er denne kartleggingen uvurderlig viktig. Jeg tror vi må starte der. Så må vi finne ut hvor vi står, og hva det er behov for.

Når det gjelder spørsmålet om husmorvikarer, tror jeg at det var et veldig godt tilbud for mange. Jeg skal ikke si at vi ikke kommer tilbake til det en gang i framtida – kanskje overfor denne gruppa, men også overfor andre. Jeg tror det er mange ulike måter å løse dette på. Jeg har der-

for ikke bastante holdninger til det i dag, men jeg er i likhet med spørderen opptatt av at vi finner løsninger på det. Det tror jeg vi er enige om.

S p ø r s m å l 2 0

Åge Starheim (FrP) [13:29:58]: Eg ønsker å stille følgjande spørsmål til helse- og omsorgsministeren:

«Fire av fem kommunar har mindre enn ei jordmorstilling i kommunen, noko som syner at jordmorteneste ikkje er noka prioritert oppgåve i kommunane. Helseminister Brustad gjev uttrykk for at altfor mange kommunar har altfor små stillingar til jordmødrene, og peikar på at 87 pst. av kommunane har jordmor i deltidstilling. Til NRK seier statsråden at ho vil gje kommunane beskjed om å prioritere jordmødrer.

Kva slags tiltak vil statsråden setje i verk overfor kommunane for å få ei forsvarleg jordmorteneste?»

Statsråd Sylvia Brustad [13:30:38]: Jeg er glad for at dette spørsmålet tas opp, for dette er noe som engasjerer meg også. Jeg er veldig opptatt av at gravide kvinner og deres partnere skal kunne føle seg trygge på at de får god oppfølging under hele svangerskapet og fram til etter fødselen, uavhengig av hvor de bor i landet, og at de selv også skal kunne velge om de vil gå til en jordmor eller en lege – eller til begge deler, når det er nødvendig.

Som spørderen er godt kjent med, er det slik at kommunene helt siden 1995 har hatt plikt til å sørge for jordmortjeneste. Det går fram av forskrift om kommunens helsefremmende og forebyggende arbeid i helsestasjons- og skolehelsetjenesten at kommunen skal tilby gravide å gå til svangerskapskontroll i tilknytning til helsestasjon. Kommunen skal sørge for tilgang på nødvendig personell, bl.a. allmennlegetjeneste og jordmortjeneste.

I Stortingets behandling av akuttmeldinga, St.meld. nr. 43 for 1999-2000, Om akuttmedisinsk beredskap, som ble behandlet i juni 2001, ble det gjort flere viktige vedtak som også viser hvordan de ulike sider ved svangerskaps- og fødselsomsorg henger sammen.

For å styrke gravidens reelle mulighet, uavhengig av økonomi, til å velge den form for helhetlig svangerskapsomsorg som de selv ønsker, bad Stortinget Regjeringa om å «fremme forslag til lovfesting av trygderefusjon for svangerskapskontroll utført av jordmor i privat så vel som offentlig virksomhet». Dette er fulgt opp, og fra 1. mai 2004 har også privatpraktiserende jordmødre med driftsavtale med kommunen kunnet utløse takst for svangerskapskontroll. Dette har vært ett grep.

En forutsetning for brukernes valgfrihet og trygghet er at det er tilstrekkelig tilgang på personell – selvfølgelig. Derfor har departementet helt siden slutten av 1990-tallet arbeidet aktivt for å bedre rekrutteringa og stabiliteten i allmennlegetjenesten, og utviklinga har vært positiv de fleste steder.

I behandlingsa av akuttmeldinga uttalte også sosialkomiteen at «det er behov for å se på omfanget av og innholdet i den lovpålagte jordmortjenesten.»

Sosial- og helsedirektoratet har kartlagt jordmortjenesten i kommunene og følgetjenesten. Rapporten ble overlevert departementet i juni 2004. Denne kartlegginga viser, som representanten Starheim påpeker, at vi står overfor noen utfordringer knyttet til jordmordekning, små stillingsbrøker og geografisk skjevfordeling av tjenesten. Jeg er også informert om at en del kommuner og bydeler mangler tilbud om svangerskapsoppfølging hos jordmor i det hele tatt.

Jeg mener det er vesentlig å rette blikket mot helheten i svangerskaps-, fødsels- og barselsomsorgen og se på samhandlinga innenfor og mellom tjenestenivåene. Som vi også understreker i Nasjonal helseplan 2007–2010, er kontinuitet og trygghet for kvinnene et viktig kjennetegn på at vi har en omsorg av høy kvalitet. Spesialisthelsetjenesten er pålagt å samarbeide med kommunehelsetjenesten om tiltak for å bedre samhandlinga mellom tjenestenivåene. Eksempler på dette er forpliktende samarbeidsavtaler om IKT-basert kommunikasjon og systematisk arbeid med gjennomgående behandlingsskjeder. Slike generelle rammebetingelser for samhandling vil også ha betydning for utvikling av en helhetlig og sammenhengende svangerskaps- og fødselsomsorg.

Våren 2005 ferdigstilte Sosial- og helsedirektoratet faglige retningslinjer for svangerskapsomsorgen. Disse retningslinjene legger som kjent til grunn en nasjonal, faglig standard for arbeidet med gravide og deres familier. Det anbefales at «omsorg til kvinner med normale svangerskap bør gis av jordmor eller allmennlege, eller gjennom et samarbeid mellom allmennlege og jordmor». Selv om disse retningslinjene primært er konsentrert om prosedyrer som bør ligge til grunn for en god svangerskapsomsorg, retter de også oppmerksomheten mot viktigheten av samhandling og kontinuitet i denne omsorgen. Vi arbeider nå på flere hold for å følge opp disse retningslinjene.

Ett viktig grep fra Regjeringas side er en generell økning i kommuneøkonomien. Kommunene må ha penger til å ansette flere jordmødre og til at flere kan jobbe i større stillinger enn det som er tilfellet i dag. Vi må forvente at den økningen i kommuneøkonomien som en har fått for inneværende år, og som ligger i vårt forslag til statsbudsjett for neste år, også vil komme svangerskapsomsorgen til gode.

Jeg vil også oppfordre kommunene til å ansette flere jordmødre ved flere helsestasjoner, eller ta initiativ til å inngå driftsavtale med privatpraktiserende jordmor der det kan være aktuelt. Oppfordringa kommer i Rundskriv 1, som er et fast årlig skriv til kommunene, der helsemyndighetene gir føringer for hva som bør prioriteres innenfor helse- og sosialtjenesten. Å ansette jordmor ved helsestasjon kan også skje ved hjelp av midler fra Opptrappingsplanen for psykisk helse, som et ledd i å styrke psykososialt forebyggende helsearbeid. Så det er flere muligheter.

Samlet mener jeg at disse tiltakene vil bidra til å styrke svangerskapsomsorgen og brukernes valgfrihet. Regjeringa kommer også tilbake til mer konkrete forslag i tida framover.

Åge Starheim (FrP) [13:35:54]: Eg takkar statsråden for svaret.

Dei signala som vi får inn frå våre kommunestyrerepresentantar, tilseier at det er mange lovpålagde oppgåver som dei rett og slett ikkje er i stand til å prioritere. Framstegspartiet har ved fleire høve påpeika nødvendigeita av å øymerkje midlar til det som vi meiner er det viktigaste. Men signala frå Regjeringa er at dei har den tilliten til sine lokale kommunestyrerepresentantar at dei prioriterer dei områda som Regjeringa seier at dei skal prioritere. Den statistikken som det vart vist til her, viser med all tydelegheit at dette skjer ikkje, og eg vil tore fremje den påstanden at det er ikkje Framstegspartiet sine representantar rundt omkring som ikkje prioriterer helse. Tvert imot går dei sterkt inn for det.

Ser ikkje statsråden at det er nødvendig å øymerkje midlar til dette, dersom ein skal kome nokon veg?

Statsråd Sylvia Brustad [13:36:56]: Arbeiderpartiet og Framskrittspartiet skiller nok litt lag med hensyn til at øymerking er svaret på alt her i verden. Vi har faktisk tillit til at det sitter mange fornuftige folk i kommunestyre og bystyrer rundt om.

Så forstår jeg at gjennom den sulteføring som har vært av kommunesektoren gjennom mange år under den forrige regjering, noe av det også med støtte fra Framskrittspartiet, er det mange kommuner som ikke har råd til å gjøre alt i løpet av ett eller halvannet år. Men jeg tror, og vi har for så vidt også en ganske god oversikt nå, at av de ekstra penger som er gitt for inneværende år, har hoveddelen gått til omsorg. Jeg håper at en del av det også vil gi resultater for jordmortjenesten, og jeg har den tillit, det håp og den tro at når det kommer enda mer penger neste år, vil vi oppleve at vi får flere jordmorstillinger i kommunene.

Men vi skal følge opp med rundskriv. Vi skal passe på, og vi skal minne om de lover og retningslinjer som faktisk gjelder, slik at kvinnene får en reell valgmulighet.

Åge Starheim (FrP) [13:38:02]: Når statsråden innrømmer at det framleis kan vere for lite pengar til at ein rundt omkring kan prioritere midlar til dette, burde statsråden også sjå at det er enda meir nødvendig å øymerkje pengar til det ein då meiner er det aller viktigaste.

All statistikk viser at det har ein ikkje gjort. Når det i 87 pst. av kommunane ikkje er tilfredsstillande jordmordekning, viser det med all tydelegheit at lokalpolitikarane ikkje har funne dette området viktig nok til å prioritere det.

Eg vil då spørje: Er det slik å forstå at ein må vere forbyrtar og innsett i fengsel for at ein skal få den nødvendige helsetenesta frå staten?

Statsråd Sylvia Brustad [13:38:54]: Nei, det er det selvfølgelig ikke. Jeg vil minne om at vi har et av verdens beste helsevesen, selv om det fortsatt er utfordringer. Jeg vil også minne om at Norge er blant de land i verden der det er aller tryggest å føde barn. Slik skal det også være i framtida, det er Regjeringas klare ambisjon.

(Statsråd Brustad)

Jeg er like utålmodig som spørderen etter å få flere jordmødre i kommunene, for jeg mener at det ikke er akseptabelt at det er så mange kommuner som ikke har det, og som har så små brøker. Det kommer vi til å følge opp. Vi tror altså at vi skal greie det gjennom økninger i kom-

muneøkonomien, hvor vi øker betydelig, og at svaret ikke nødvendigvis er mer øremerkede midler. Men dette kommer jeg til å følge tett.

Presidenten: Den ordinære spørretime er over, og dagens kart er dermed ferdigbehandlet.

Møtet hevet kl. 13.40.
